De wonderbare avonturen van Cies Slameur

Paul Kenis

bron
Paul Kenis, *De wonderbare avonturen van Cies Slameur*. E. Rietjens, Brussel 1919

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/keni001wond01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

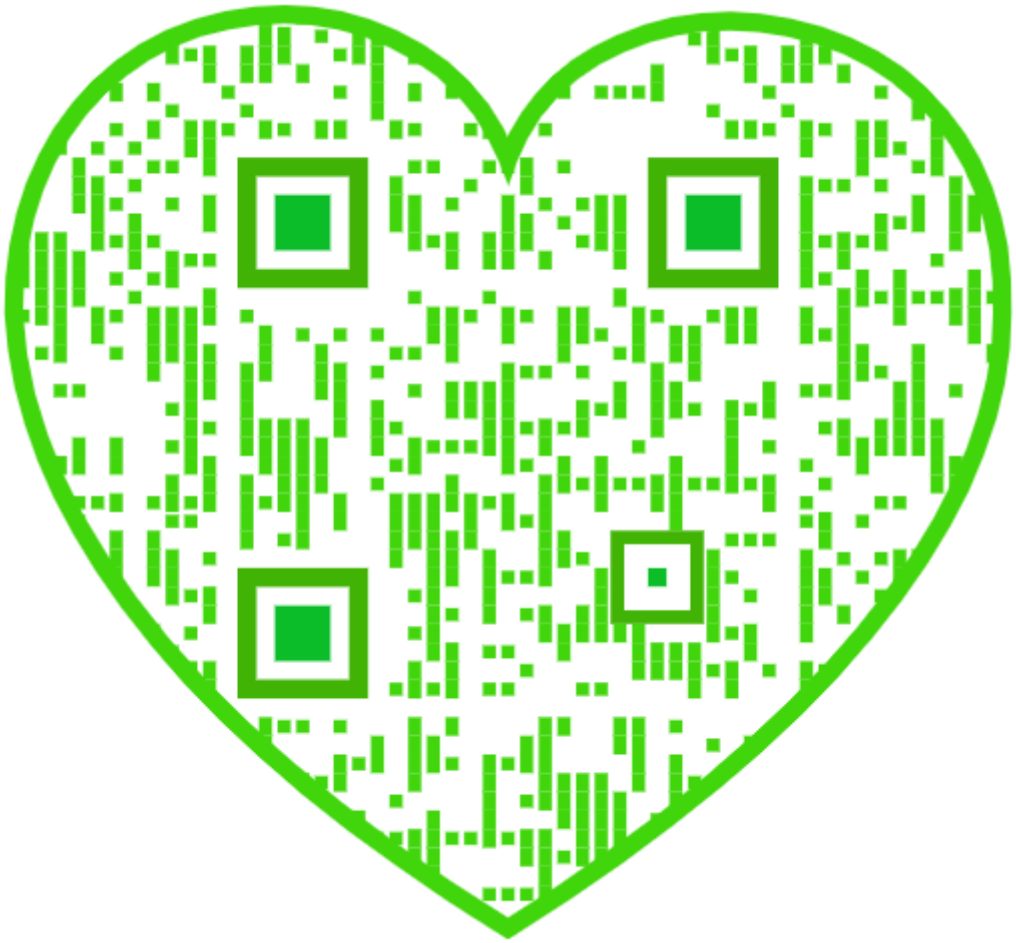

Hartelijk opgedragen aan Pr. Verbaere, Gentenaar van d'ouden stempel

De Wonderlijke Avonturen van Cies Slameur

I. - De prille Jeugd

Ik ben een echte Gentenaar. Mijn Meetje dat mij heeft groot gebracht, woonde in het Luizengevecht, daar tusschen de Kortrijksche straat en de Leie, dat ze nu hebben afgebroken, sedert Eedje Anseele schepen van de stad is geworden en niet meer wil dat de menschen nog in zoo'n ongezonde krotten zouden wonen.

Maar dat het Luizengevecht ongezond zou zijn, en is geen waar. Ik ben er gewonnen en geboren en altijd zoo

gezond geweest als een bliekske. Als ik, na vier winters in de loopgraven te hebben geleden, nog geen andere kwalen heb gekend dan twee keeren een valling en ééne keer wintervoeten, dan peins ik dat het precies is omdat ik in mijnen jongen tijd zoo gezond ben groot gebracht. En mijn wintervoeten heb ik genezen met twee cens keersroet. 't Is nog van mijn Meetje dat ik die remedie heb geleerd, want al was 't mensch ook niet vele naar school geweest, voor 't verstand zoude zo veel doktors en advokaten verkocht hebben waar ze bij stonden.

Door mijn familie is het toch ook niet dat ik zoo kloek ben van gestel, want mijn moeder, die in de continues werkte, stierf aan de vliegende tering toen ik nog geen twee jaar oud was, en mijn vader had ik toen al één jaar vroeger verloren. Ge moet weten, hij was metsersgast, en gelijk alle stielmannen hield hij danig veel van Gentsch tripelbier en van een goed druppelken. Zoodat hij, op 'nen blauwen Maandag, toen hij met eenige vrienden wat lang in het ‘Keetje’ had gezeten en het dien avond juist geijzeld had, bij het naar huis komen uitslidderde op het trapken van ons straatje, met het ongelukkig gevolg dat hij zich

den hals brak, en nog dienzelfden nacht in de Bijloke overleed.

Omdat hij, behalve zijne liefde voor den Gentschen uitzet, toch een heel goede was, maakte mijn moeder zich daaruit zooveel verdriet dat zij, met beur hard werken in de fabriek en haar zwak gestel, zich de vliegende tering op het lijf haalde en nog geen jaar later mij alleen aan de zorgen van mijn Meetje overliet.

Hoe dat oude mensch het heeft aangelegd om mij groot te brengen, is een raadsel dat er nog veel huisvrouwen mogen oplossen. Ceheel den dag was zij van huis weg om don kost te verdienen. Te Gent, aan de Zuidstatie, tusschen de zes boomen van het plankier daar juist vóór den grooten ingang, zitten er vier oude wijvekens en één vent met een houten been. Zij verkoopen appelsienen, spekken, kraakamandels, harde mastellen, kaneelkoeken, harde eiers, noten, vijgen, appelen, peren en pruimen, alles navenant den tijd en het sezoen. Awel, daar juist in het midden, op de rechterhand van den vent met het houten been, daar zat mijn Meetje vóór haar kraam, des Zomers onder nen rooden parasol en des Winters onder nen grooten vuurpot onder haar voeten.

Maar sedert den oorlog is de commerce zoodanig verslapt, en daar komen nog zooweinig reizigers met den trein, dat zij haar affaire heeft overgelaten en nu van haar renten leeft op twee kamerkens in de Pand van de Preekheeren, hij Sint-Michielskerk. In den laatsten brief, dien ik deur iemand die in Holland is van haar ontvangen heb, schrijft ze mij nog:

‘Cies, jongen, doe maar goed uw devoore, want mee mij gaat het maar stillekens; 't en is niet veur die enkele cens die ik er nog mee verdiende, want tegenwoordig kunde toch geen commerce meer doen gelijk als vroeger en 't had het toch ook niet meer vandoen om aan mijn kostje te geraken. Maar als ik peinze dat ik daar heel mijn leven aan de statie gezeten heb, en altijd treffelijk en eerlijk geweest ben, en da 'k nu daar iemand anders moe zien zitten op mijn eigen plaatse, en dan da 'k zoo in mijnen ouden dag nog heb moeten verhuizen uit het Luizengevecht, Cies, jongen, da zijn toch dingen die mij deur 't herte gaan.’

Maar met dat alles zou ik nog vergeten dat ik u hier moet vertellen uit mijnen jongen tijd. Als mijn Meetje zoo den geheelen dag achter haar kraam

moest zitten, had ze natuurlijk geenen tijd om mij op te passen en dan stuurde ze mij naar Lotje Verschuere die nevens ons deur woonde. Lotje had veertien kwekkers; als er dus nog een vijftiende bij kwam om op te letten, maakte dat weinig minder of meer. Daarbij, 't was Lotte zelf niet die dat dee; 't was haar tweede dochter Elodie, die daarbij bijzondere spectie over mij hield en me zoo een beetje als moeder diende. Daarvoor kreeg ze dan 's Zaterdags avonds van Meetje wat overschot uit haar kraam; een zakske kraakamandels of karlientje, en als 't heel goed geweest was eenige katrienspekken; dat was 't beste om geven, vond ze, want dan kon Elodie nog meedeelen aan al de zusters en broers. Lotte kreeg voor mijn kost zeventig cens in de week, en later, toen ik grooter was, ging Meetje tot vijftien cens per dag; maar toen werd ik al te groot om naar de bewaarschool te gaan.

Als ik nu zoo krijgshaftig ben, dan peins ik dat het komt omdat ik dat in het huishouden van Lotte zoo goed heb geleerd. ‘Een vrouwe zonder slagen is een soepe zonder zout’, zei Tjeef Verschuere, de vent die Lotte altijd, en dat spreekwoord zette hij dan ook in praktijk. Als het eten koud geworden of aangebrand was, als een van de veer-

tien iets mispeuterd had en Tjeef voor den last ervan stond, als hij moeilijkheden had gehad op zijn werk, of 's Zaterdags avonds zat thuis kwam, dan gaf het kateil. En daar Lotte ook niet op haar tonge gevallen was en er geen doekskens rond deed, kan men begrijpen hoe mijne strijdlustige gevoelens in zoo'n midden werden aangekweekt.

Toch konden Tjeef en Lotte het best met elkander vinden. Als hij bij zijn vrienden was, of in het fabriek, bofte hij: ‘Zoo 'n wijf gelijk de mijne, is er op gansch de Kortrijksche Poort niet te vinden.’ En zij zelf betuigde van haren man: ‘Van mijnen Tjeef kan ik alles gedaan krijgen wat ik wil, maar aan uwen vent moet ge nooit het laatste woord laten in het huishouden.’

Met ons vijftienen waren wij baas in het Luizengevecht; als ik zeg met ons vijftienen, is dat hij manier van spreken, want de grootsten en de kleinsten vielen daar natuurlijk vanaf; de grootsten omdat ze heel vroeg mee moesten naar het fabriek, en de kleinsten konden natuurlijk nog niet mee doen. Awel, sinds den oorlog heb ik veel nagedacht over de politiek en nog andere dingen meer, en ik begin te zien dat het met ons, snotneuzen, daar juist zoo ging in het klein, gelijk als de

landen en de mogendheden dat doen in het groot. Want om dat meesterschap te behouden, moesten wij het niet alleenlijk uitvechten onder elkaar, maar ook nog voortdurend strijd voeren tegen de jongens van de andere straatjes der gebuurte. En gelijk de groote staten dan met elkander verbonden sluiten, zoo spanden wij, als het er op aankwam, samen mot de jongens van de Sint-Pieters-Vrouw- en de Lange Kazernestraat, om groote oorlogen te beginnen tegen die van den Kattenberg of van Akkergem.

Maar 'k peine dat, alles bijeen genomen, het er bij ons toch nog beter toeging dan in de groote politiek. Want als een van de grooten nen kleinen zijn boterham, of zijn spekken, of zijn marbols of gelijk wat, had willen afnemen, - gelijk of ge zoudt zeggen in de hooge politiek dat er een mogendheid goesting krijgt naar de kolonien van 'nen kleinen staat en dan begint met ultimatums te sturen, - dan kwam Lotte er tusschen om hem bij zijnen schabbernak te pakken; ze legde hem over haren knieën en op één, twee, drie, wist zij er allen lust uit te kloppen voor het voeren van die veroveringspolitiek. En mijn Meetje ook wist danig goed om te gaan met haren slets,

waaraan mijn billen en heel mijn achterwerk langen tijd de herinnering hebben meegedragen. Awel, 'k vind ekik dat er zoo iets gelijk mijn Meetje met hare slets, of gelijk Lotte, nog mankeert in de groote politiek.

Zoo'n edukatie heeft ons allemaal deugd gedaan. En dat de veertien of de vijftien, als ik er mij zelf bijtel, van Lotte Verschuere nog zoo'n slecht figuur niet gemaakt hebben in dezen oorlog, zulde pas verstaan als ik u zeg dat er hier nog drie andere met mij op het front staan; en Miele zit krijgsgevangen bij den Duitsch, en Dolf is geïnterneerd in Harderwijk, en Stant, die voor den oorlog ajusteur was bij Carels, heeft lang in 't hospitaal van den Havre gelegen, omdat hij zijn hand verpletterd had in de ontploffing van de Pyrotechnie te Graville; en Edeward, de jongste, wacht in het instructie-kamp te Fecamp tot dat hij met ons kan komen meevechten. Daarvoor heeft hij over de Terneusche vaart moeten zwemmen en te Selzaete onder den pinnekensdraad kruipen. Dat is acht van de vijftien, en nog geen één is er van dood; 'k peins ekik dat dat een heel schoone familie is, en eene die chance heeft daar nog bij.

Lotte zelf heeft zich even kloek ge-

houden. Sinds dat ze verhuisd zijn uit het Luizengevecht en hare vent gestorven is, is ze met hare twee ongetrouwde dochters een staminee begonnen op Ledeberg, dicht bij 't Arsenaal, omdat er daar zooveel van haar kennissen werken. Daar was in 't begin van den oorlog altijd veel volk omdat ze zooveel nieuws wist van haar jongens bij den troep en ook omdat twee flinke meiskens altijd wel kalanten aanbrengen.

In 't begin dat den Duitsch te Gent was, en ze probeerden de mannen van het arsenaal aan het werk te krijgen, kwamen er daar zoo eens twee oude leiren van landstormers binnen en vroegen ‘ein glaas bier’.

Ge hadt ze moeten zien; ze kwamen daar goed terecht bij Lotte. Ze stelde haar op de zulle van de staminee, en met de klink in beur hand, kregen ze hun bekomste.

- Maakt maar ne kier gauw dat gulder mijn huis uitkomt, zulle! Peinsde gulder da 'k mee hulder inzit of verlegen ben om hulder cens! Ik en tappe veur geen smeerlappen; in mijn staminee komt er niet anders dan treffelijk volk.

G'hadt ze moeten zien optrekken. Salut! En de wind van achter! Maar 's anderdaags moest Lotte op de kom-

mandantur komen, en ze heeft er drij weken voor op de Nieuwe Wandeling gezeten.

Ik zegde dan azoo, dat wij daar juist goed waren om een strijdlustige opvoeding te krijgen. 't Is daar ook dat ik heb leeren zwemmen, wat mij in mijnen militairen staat goed te pas is gekomen. Ge weet wel, daar juist tegenover het Luizengevecht ligt Dua, waar de studenten 's zomers bootjes gaan huren om met hun lief naar het ‘Patijntje’ of het ‘Snepke’ te varen, en als ze goed riemen kunnen naar den ‘Anker’, of tot aan Drongen naar de ‘Nenufar’ of den ‘Groenen Boomgaard’. Als ze dan zoo goed met hun riemen in het water aan 't plonsen waren, zwommen wij ze achternaar en gingen aan 't roer hangen tot dat ze ons nen halven kluit gaven om ze gerust te laten. 'k Heb zoo wat dikwijls in het slijk geplamodderd om ne cent achterna te duiken, maar 'k moet bekennen dat het altijd om niets was als ik hem niet beet had van den eersten keer. En 'k was toch ne goeie zwemmer, want om van den trap van ons straatje tot achter de Verloren Broodbrug te komen, en daar dan te keeren in dien fellen stroom, was maar kinderspel voor mij. Maar het water van de Leie daar, vooral des

Zomers, was dikwijls zoo proper, dat wij ons moesten gaan afspoelen onder de pomp iederen keer dat wij daarin een bad genomen hadden.

Dat was de goeie tijd waar algauw een einde aan kwam toen ik naar schole moest; 'k was eerst wel op de bewaarschool geweest in de Kortrijkschestraat, maar vooral toen ik bij de broerkens kwam vond ik het minder plezant. En als het met schoolgaan uit was geweest had ik het nogal kunnen schikken, maar 't ergste waren de penitenties, die ik zoo dikwijls in school moest blijven krabbelen als al de anderen naar huis mochten gaan, zonder zelfs te rekenen dat als de broeder soms zijn beklag kwam doen, Meetje al heel gauw haren slets gereed had.

Als ik u alles uit mijn schooltijd moest vertellen, zou ik er mijn vingers wel lam aan kunnen schrijven. Eenen enkelen keer dacht ik dat er aan dat schoolgaan een einde kwam en er voor mij een plezierig leventje ging beginnen van vrij ravotten op straat. Ik was toen een jaar of acht en Meetje vond dat het voor mij tijd werd om mijn kost te verdienen. 't Beste was nog dat ik in dezelfde affaire zou gaan; dan kon ze mij een handje helpen en daarbij nog in 't oog houden ook. En zoo kwam

ik daar op den hoek van de Vlaanderenstraat te staan, met een mand appelsienen aan mijn zij en al schreeuwend zooveel ik maar kon: ‘Drij appelsienen veur vijf eens!’

Ge zoudt het niet zeggen hé, maar voor iemand die zijn oogen den kost wil geven, is er geen beter plaats in geheel de stad Gent dan daar op den hoek van de Vlaanderenstraat. 't En duurde geen veertien dagen of ik kende al de koetsiers en al de kommissionnairs van het Statieplein, al de kondukteurs van de elektrieke trams, al de pinnen van de wijk, al de gazetverkoopers, en al de leurders en al de crème-glace-marchands van geheel de stad.

Ik wist om welk uur de scholen, en om welk uur de fabrieken gedaan zijn, en welke voyazeurs dat er aankomen met iederen trein, en wie dat er naar de beurs toe ging en wie naar de Vrijdagmarkt of naar 't concert op den Kouter; ja, ik kende al de Genteneers, als ze van te vijven tot de zevenen hun wandelingsken doen van de Kouter tot aan het Statieplein.

Zoo zag ik alles wat er waaide en draaide op straat en dat van 's morgens vroeg tot 's avonds laat; want tegen avond verhuisde ik naar den anderen kant van het Statieplein, naar de Lam-

merbrug aan den hoek van de Kuiperskaai, omdat er daar dan het meeste voorbijgangers waren. Op 't uitzicht van de menschen alleen, wist ik al te raden of ze naar den Nieuwen Cirk of wel naar 't bal in den Valentino gingen, want 't was toen nog de Valentino, in plaats van den Wintergarten, en Zondags avonds was er bal in plaats van cinema.

Ja, 't was daar een goeie plaatse om appelsienen te verkoopen; als ze in den cirk de *Levende Brug*, of de *Gebroeders De Graeve*, of *Het Teeken des Kruises* speelden, en de lange roten menschen tot aan de Lammerbrug stonden te wachten tot de deuren open gingen; ofwel met de foor van Halfvasten als de menschen 's Maandags naar 't Sint-Pietersplein gingen, hadt ge eens moeten zien hoe mijn commercie marcheerde! 't Moet zijn dat het mij in 't bloed zat, want ik was de grooten te slim en niemand verkocht er meer dan ik. 'k Peinsde al bij mij zelve wat ik nog meer zou kunnen verkoopen, en wat ik ging doen met de Gentsche feesten op het kloefkensbal, of met Vastenavond als er in alle danszalen bloenden uitgelot worden en er zooveel verteer op straat is dat ne mensch er niet genoeg bij kan zijn; 'k peinsde op dat alles en

op de centen die 'k dan ging verdienen en iederen avond aan Meetje zou afgeven, als deze een onverwacht en voorbarig einde aan al die commercieplannen kwam stellen.

Op nen Zondag in den achternoen, als er geen menschen op straat waren en 't voor Meetje nog te vroeg was om al achter heur kraam te zitten en ze dus profijtig in ons straatje op nen stoel een uiltje zat te vangen, terwijl ik met Stant en nog een paar ander bengels van Lotte er op uit waren langs d'Heuvelpoorte achter 't Strop waar wij in de Schelde gingen zwemmen, kwam de onderpaster, die 's Zondags de mis doet in 't kappelleke van Schreiboom, mijn Meetje opzoeken in haar straatje. Mijn Meetje was geen kwezel, en als ze een gazet kocht dan was 't *Vooruitje*, omdat Nand Hardijns daar zoo 'n schoon artikelen over de werkmenschen in schrijft, maar gelijk al de ouwe menschen ging ze regelmatig 's Zondags morgens naar de kerke en veur ne paster had ze nog meer respekt dan veur 'nen burgemeester. Wat die twee daar bedisseld hebben, heb ik nooit geweten, maar toen ik 's avonds thuis kwam, zei Meetje:

- Cies, mijne jongen, morgen en gade gij niet meer met appelsienen leuren; mijnheer den onderpaster van

't Schreiboom is hier geweest, en hij vindt dat het jong volk niets goeds kan leeren op straat, en alsdat het beter zou zijn van nog nen tijd bij de broerkens op schole te gaan.

Als ik dat hoorde zonk 't herte mij in de schoenen. Ik stond daar nen tijd lang gelijk een kieken dat moet leggen en de woorden wilden uit mijnen mond niet komen. Als Meetje iets in haar hoofd had, dan had ze 't niet in haar voeten, zoodat het niet gemakkelijk was ze van heur gedachten af te brengen, maar ik krijschte en ik jankte zoo lang dat ik toch niet meer terug naar schole moest, en dat was voor mij 't voornaamste. 't Kwam dus op een akkoord: Appelsienen venten mocht ik niet meer, maar 'k zou 'nen deftigen stiel leeren, die mij geen gelegenheid meer gaf om zooveel op straat te slijpen. Zie, 'k zal u maar niet vertellen wat ik zoo allemaal heb geprobeerd; 't was twaalf ambachten en dertien ongelukken: Eerst wilde ik letterzetter of boekbinder worden, en al is dat dan ook nen stiel waar ne mensch altijd moet bij rechte staan, ze vonden toch dat ik geen zittend gat en had en er dus niet voor deugde. 't Was niet veur 't zitten, ziede, of ook niet veur 't staan, maar 't was dat ik kwikzilver in mijn

beenen had, en dus maar nen stiel moest hebben waar dat er wat meer moevement bij te pas kwam. 'k Ben dan behangersgast geweest, dan façade-kletser en dan vleeschhouwersgast, waar dat ik velo leerde rijen om de kalanten op tijd hulderen rosbief thuis te brengen. 't Er zou geen einde aan komen moest ik dat allemaal van naaldeken tot draadjen vertellen; 't is maar omdat ge zoudt weten mee wien dat g'het te doen hebt als ik u mijn avonturen ga vertellen, en dat ge niet zoudt meenen da 'k een leugeneire ben.

II. - Bij de Lansiers uit de Keizerstraat

In den laatsten tijd, voor dat ik op moest komen bij den troep, was ik koetsier, en 'k geloof wel dat dat nog een van de schoonste stielen was die er voor mij in een doosken waren weggelegd. Ge zijt altijd op straat, ge ziet wat er gebeurt, ge zijt overal 't eerste bij; zie, koetsier en kommissionnair, dat zijn de eenige stielen waar dat iemand nog leert hoe dat hij met vreemde menschen om moet en dat ge nog vreemde talen kunt leeren zonder daarom op reis te gaan. Gelijk ik mijn Gent en geheel den omtrek op mijn duimken heb leeren kennen, gedurende al die jaren die ik daar als koetsier heb op- en afgerotst, van af Heusden-brug tot aan 't Staakske, en van af Sint-Denijs, waar we met de Gentsche feesten naar de koersen gingen zien, tot aan Langerbrugge waar de Gentenaars 's Zondags gaan paling eten bij Pauliene, hoe dat ik ieder strate en iedere wegel kende, zie daar waren er geen twee gelijk

Cies Slameur, al ben 't ik zelve die 't zeg.

Was 't bij trouw- of bij eerste communie-feest, bij doopen of bij begravingen, 'k was er altijd bij; 't was mij die ze moesten hebben om ze naar de kerke of naar 't stadhuis te brengen. Ge kunt niet gelooven waar dat het ne mensch nog voor dienen kan, dat hij zoo goed zijnen weg kent, en dat in tijd van oorlog nog wel, maar wacht een beetje; ge zult het wel zien als we ne keer zoo ver zullen zijn.

'k Heb al gezeid da 'k altijd zoo gezond ben geweest als een bliekske; toen het dus mijnen tijd was om soldaat te worden en ik op de keuring mijn hemd moest uitspelen om mij daar padermoeder-naakt in mijnen blooten flikker, door al die heeren en doktors te laten bekijken, vonden ze mij ook direkt goed veur den dienst. Omdat ik zoo 'ne lange magere springer was, en als koetsier de gewoonte had van met de peerden om te gaan, stopten ze mij bij 't peerdevolk en zoo kwam ik bij de lansiers. Mijn Meetje, en Lotte, waarvan dat er ondertusschen een dochter bovenmeid geworden was bij de vrouw van den zeun van 'nen heer uit de provincie-raad, hebben dan zooveel rond geloopen, dat ik op 't

laatste toch te Gent mocht blijven en zoo heb ik mijnen dienst uitgedaan in de kazerne van de Keizerstraat.

Maar 't is niet 't zelfde te rijden op den bok van een vigilante of op den rug van een peerd. 'k Heb dat dikwijls ondervonden in de Manege van de Violettenstraat of op 't exercitie-plein van 't Arsenaal, als mijn peerd mij 't zand bij armvollen deed oprapen. Maar een mensch leert van alles, en eens als ge geen blaren meer op uw achter-façade krijgt en goed in 't zaal kunt blijven zitten, dan is er in de wereld niets meer zoo plezierig als het stieltje van lansier.

De lansiers zijn de chiekste soldaten van heel den troep, vraagt dat aan al de meiskens van de Keizer- of van Sint-Lievenspoort of van geheel Ledeberg. En als ge ons, op de nationale feest of met prinskensdag, in grooten tenue en met de muziek vooraan naar den Kouter zaagt trekken, terwijl ons peerden het vuur uit de kalseien stampten, dan was er niet één van ons, die niet peinsde, dat 's keizers kat zijn eigen nicht geworden was.

'k Zal dus niet zeggen dat de jaren in de kazerne mij lang gevallen zijn, of dat ik er mij van te beklagen heb gehad. 's Zondags, en als ik vrij was,

dan ging ik naar Meetje of naar Lotte in het Luizengevecht, en iedereen kwam in zijn deure staan, als ik mijnen sabel tegen mijn sporen deed rinkelen, om dien flinken lansier in hulder straatje te zien; als Meetje, achter heur kraamken aan de statie, mij voorbij zag rijen, dan werd ze zoo rood als een haantje, van plezier.

't Was rond dien tijd dat ze gevonden hebben dat het Luizengevecht zoo ongezond was om in te wonen, zoodat het moest afgebroken worden. Voor Meetje en voor Lotte, die daar zooveel jaren naast malkander hadden geleefd, was 't geen kleinigheid de gebuurte te moeten verlaten. 't Was of er een stuk van hun herte scheurde. En percies als of 't zoo moest zijn, ze gingen toen alle twee nog aan 'nen anderen kant van de stad wonen. Lotte aan 't arsenaal te Gentbrugge, omdat haren vent daar dicht bij zijn werk was, en Meetje op 't koerken negen-en-negentig, aan de Brugsche Poort, omdat heur ouders daar nog hadden gewoond en omdat het haar zoo niet zoo erg zou varen uit het Luizengevecht weg te zijn. Ik weet niet of ge 't koerken negen-en-negentig kent, want daar zijn veel Genteneers die hun stad niet in al haar hoekskens kennen; maar 'nen echten Stropdrager

die weet dat het een cité is die zoo heet omdat er daar negen-en-negentig werkmanshuizekens staan, die allemaal precies op malkaar trekken, gelijk twee druppels water.

Toen mijn dienst uit was, ging ik weer bij Meetje wonen en 'k herbegon mijnen ouden stiel. Maar ne mensch moet mee gaan met zijnen tijd, en zoo werd ik na korten duur taxi-chauffeur; 't is om zoo te zeggen 't zelfde als koetsier, maar meer in 't modern. 'k Ben geen profeet, ne waar, maar horkt wat ik zeg: Achter dezen oorlog en zijn er geen koetsiers niet meer, de menschen rijden dan nog alleen maar in 'nen taxi. Awel, 'k zag dat toen al aankomen; niet den oorlog, maar wel dat de menschen in automobiel gingen rijden, en 'k zei, bij mij zelve:

- Cies jongen, met koetsier te spelen zulde gij ook al geen eens op de bank kunnen zetten. 't Vet is van de soep. Maar chauffeur, da's nog wat nieuws, daarmee kund'er komen.

Zoo gezegd, zoo gedaan. En ik stond ekik daar weer aan de Zuidstatie met mijnen taxi, precies gelijk ik daar vroeger had gestaan met mijn vigilante! Nieuwe bezems vagen goed, he, maar schoone liedjens duren ook niet lang. De vovageurs begonnen juist Cies

Slameur te kennen, en 'k begon nen schoenen stuiver te verdienen, of pardaf! daar wier 't oorlog.

'k Zal u maar niet vertellen hoe dat ging; iedereen weet dat nog wel. Geene mensch die er hem aan had verwacht. De Gentsche feesten waren juist achter den rug; in de gazetten stond er wel in van de groote landen, van Rusland, en Engeland, en Duitschland, en Frankrijk en andere Mogendheden, maar dat ging ons landeken toch niet aan, he? En dan, 't had er tusschen al die landen al zoo dikwijls bijkans op gezeten dat ik peinsde: 't Zal ook dezen keer wel koelen zonder blazen.

Maar jawel! 't zou te dicht bij ons zijn dezen keer; we moesten mobilizeeren, wat zooveel zeggen wil als dat ze ons terug binnenriepen bij den troep. 'k Zal dat nooit van mijn leven vergeten. 't Was op 'nen Zaterdag avond, 'k had mij gewasschen en een proper half hemdeken op ne stoel gereed geleid, want ik meende vroeg op te staan om ne keer naar de hondenmarkt om een paar duiven te gaan zien, want ik begon in den laatsten tijd veel liefhebberij in reisduiven te krijgen.

En ziede da 'k dienen nacht juist aan 't droomen geraak. Ik droomde dat ik

met mijnen taxi twee Engelschen het Gravenkasteel moest laten zien, maar aan Sint-Baafs krijg ik een panne aan de moteur. 'k Zie wat 't is: 't Was maar een vijze die los zat. Ik pakke mijnen Engelschen sleutel, 'k draaie ze aan en geef er nog eenige goeie kloppen op dat ze zou blijven vastzitten. Jawel! ik kloppe, kloppe en 'k blijve kloppen. Almeteens schiet ik wakker, maar 'k hoore nog altijd dat kloppen in mijn oor. En dan word ik eerst gewaar dat 't op ons deur was dat ze zoo aan 't hameren waren.

Toen 'k mijn broek had aangeschoten en naar beneden kwam stond heel het koerken al 't onderste boven. De nachtwaker ging van deur tot deur de menschen wakker kloppen, en twee pinnen deelden de briefkens uit aan de jongens van de klassen die binnen geroepen waren.

- Allee, 't is oorlog! 't Is t'hope dat veur niet lange is.

Daar waren er veel van ons koerken die op moesten trekken: Daar was Tsulke den duivenmelker met wien da 'k afgesproken was om naar de markt te gaan, en Pier den draaier, en Tsaakske den stoelenvlechter, en Jan De Wilde die in de Lys werkte, en twee mannen uit den Phenix, en nog

veel anderen meer. Sommigen stonden nog half gekleed in hun deuren; anderen waren al aan 't afspreken samen te gaan, en degene die vrouw en kinders hadden, hadden d'handen vol om ze gerust te stellen.

Meetje, die van al dat gedoe was wakker geworden, kwam nu ook naar beneden in beur slaaplijveken, en toen ze hoorde wat er te doen was, begon ze te tjoelen gelijk een borelingsken en viel mij om den hals al roepend:

- Wel Cies, jongen nog toe, en gade mij nu ook verlaten om naar den oorlog te trekken?

't Was mij een kateil, de rest van dien nacht. Daar was geene mensch die nog een oog toe deed. We zullen er maar kort spel mee maken en 't gordijntje trekken over al de traantjes die er toen vergoten werden. Maar vroeg in den ochtend, nadat Meetje ne pot sterke koffie had gezet voor den troost, stapte ik, met mijn soldatenboeksken tusschen den derden en den vierden knoop van mijn vest en een paksken mee mijnen wasch en een paar boterhammen in de hand, langs de Coupure over de Verloren-Broodbrug en langs de Bagattenstraat naar de kazerne van de lansiers. Meetje had natuurlijk willen meegaan, maar 'k had heur gezeid:

- Meetje, houdt u kloekskens; blijft maar stillekens hier, want met al dat gejank aan mijn ooren zou ne mensch op 't laatste niet meer weten waar zijn hoofd staat. Allee, salu! 't is maar voor korten tijd.

En ik peinze dat ook.

't Was nog vroeg in den ochtend toen ik aan de statie kwam, maar daar was 't zoo vol volk als in den tijd van de algemeene werkstakinge, als de stakers Eedje Anseele gingen afwachten die mee den trein uit Brussel kwam. Dat waren allemaal menschen die daar stonden om de piotten te zien vertrekken, en iederen keer dat ze maar 'nen soldatentenue zagen, begonnen ze bravo te roepen dat hooren en zien verging.

Zie, 'k peinsde bij mij zelf: Als 't oorlog wordt, dan moet het peerdenvolk 't eerst vechten. Is 't dat al dat volk al zoozeer bravo roept, voor ne simpele piot, wat gaat het dan zijn als ze mij in 't oog krijgen die nog wel bij de lansiers ben.

Ge moet weten, ik ben met al die komplimenten niet gediend; daarom slierde ik rechts af, langs den boulevard om zoo stillekens over de passage tot in de kazerne te geraken. Maar in de Sint-Lievensstrate was 't alweer 't zelfde

gedoe, en 't was onder 't bravogeroep van duizenden menschen dat ik, precies gelijk 'nen primus die deur zijn dekenij ingehaald wordt, eindelijk in de kazerne van de Keizerstraat gerockt.

III. - De slag van Sint-Laureyns

Tot dan toe had ik gepeinsd dat dat allemaal nog maar iets ging zijn gelijk de groote maneuvers, maar toen ik op de koer van de kazerne zag dat ze daar allemaal bezig waren met die groote kavalerie-savels te wetten, dacht ik in me zelf:

- Cies jongen, dezen keer is 't serieus.

En 't was zoo late. Den volgenden dag al moesten wij de stad verlaten, of liever den volgenden nacht, want 't was nog donker toen we vertrokken, zoodat er bij ons geen volk op straat was om dezen keer bravo te roepen gelijk den anderen keer.

'k Zal maar niet zeggen wat wij in die eerste dagen allemaal hebben beleefd en gezien; daar zou geen einde aan komen. Eerst scheen 't dat we naar Brussel moesten, want we reden de Keizer poort uit, Melle, Quatrecht en Wetteren voorbij, en nog wat verder waar we voor 't eerst in den voornoen bleven rusten. 'k Weet niet meer waar

we dien eersten nacht zijn blijven slapen, want 'k ben maar tot aan mijn eerste kommunie op school geweest, zoodat ik al die namen niet heb leeren onthouden. Maar 't was bij 'nen grooten boer, waar we de paarden schoon konden stallen en zelf tot over den hals in 't hooi kropen. Den volgenden nacht was 't in een klooster, waar we zooveel bier mochten drinken als we wilden; 't was zoo iets gelijk faro, met een suikersmaakske, want we waren toen al in 't Brabantsch, maar ik drink toch liever Gentschen tripel.

Zoo ging het voorts iederen nacht. Eerst scheen 't dat we naar Brussel moesten, maar toen was 't naar Limburgsch. We sliepen bij den boer, of in de scholen, of op 't gemeentehuis, maar overal werden wij als prinsen ontvangen en kwamen de menschen ons eten en drinken brengen, en toebak en sigaren, en onzen ransel nog vol stoppen met allerlei dingen, precies of 't niet op en kon. 't Waren goe menschen alginder, al is 't dat hun sprake nog al wat verschilt van 't Gentsch; maar in tijd van oorlog kan ne mensch op al zoo'n dingen niet letten, nie waar.

Voor degenen die nog niet weten wat oorlog is, zal ik 't ne keer expli-

keere: Oorlog, dat is in 't begin niets andersdan weg en weere rijden; de piotten die marcheeren weg en weer, en 't peerdevolk dat rijdt; ge moet dat doen om de Duitschmans te kunnen vinden; en omdat ge er te peerd rapper bij zijt dan te voet, daarom moet het peerdevolk 't eerst vechten, en de lansiers 't eerste van allemaal want dat zijn de rapste. Dat heeten ze strategie.

Maar omdat de Duitschers zich altijd wegstopten, zoo bang zijn ze van de lansiers, moesten we ik weet niet waar overal naar toe rijden. 't Duurde bijna drie weken lang eer wij ze te pakken kregen; dat was in den slag van Haelen, maar daar kregen ze dan ook wat op hun veste.

Wij, we vochten voor den eersten keer te Budingen, eenige dagen later; 't was daar dat ik 't eerst van mijn leven de blauw boonen rond mijn ooren hoorde fluiten, en dat is iets dat ik niet licht vergeten zal. Zoo een gevecht beschrijven zal ik maar niet doen: in dezen tijd hebt ge dat nu al in zooveel gazetten en zooveel boeken kunnen lezen dat het toch altijd het zelfde is; daar moet altijd een water zijn, een vaart of een rivier, en de Duitschers staan aan genen kant en gij aan dezen kant. Dan moet ge maar zien dat

ze er niet over komen: zij zitten in hunnen tranchee, en gij in den uwen, en den eersten die er uit durft te komen schiet ge omver. Anders niet.

Zoo was 't in dat eerste gevecht te Budingen, en zoo was 't voorts iederen keer. Maar den eersten keer wist ik dat nog zoo goed niet, en daarom maakt dat ook meer effekt op ne mensch. Van dien dag af zijn we altijd in de weer geweest; 't was gedurig vechten of op patroelje gaan, nu eens al hier en dan eens al ginder, percies of dat we voor niets anders in de wieg gelegd waren. Gedurende 't beleg van Antwerpen waren we den eenen keer in 't Noorden van de Kempen en den anderen keer in de Denderstreek, en daar ging geen week voorbij of 't zat er ergens op; 'k zal niet zeggen dat wij het er altijd zonder kleerscheuren af brachten, maar als we klop kregen, dan gaven wij er toch nog veel meer. Ja, 't was de goeien tijd.

En zoo komen wij dan aan 't moment dat mijn avonturen pas gaan beginnen, want ge peinst toch wel dat ik u hier den oorlog niet wil gaan vertellen, iets wat ander menschen veel beter hebben gedaan dan ik het zou kunnen doen en waarover dat ge ook al genoeg zult gelezen hebben.

't Begon met het ogevecht van Sint-Laureyns, waarvan dat ge ook al zult hooren spreken hebben. 't Was met de retraite van Antwerpen. 'k Heb u al geëxplikeerd dat het peerdevolk altijd vooruit gezonden wordt om 't eerste te vechten; maar met een retraite is 't juist anders om; dan zijn ze de laatste en moeten ze den vijand zoo lang mogelijk tegenhouden. Zoo trokken wij, door 't land van Waes, van Antwerpen naar Gent, tot mijn groot plezier, want ik dacht bij mijn eigen: Wie weet, ik zal ginder misschien nog wel een uurken vinden om Meetje eens goeden dag te zeggen. 't Oud mensch zal niet weinig kontent zijn te zien dat beuren Cies nog niet naar 't Pierenland is verhuisd.

Maar 'k moeste mij niet lang bepeinzen om te zien dat er daar geen sprake van kon zijn: De Duitschers lieten ons geenen tijd. Zoo waren we, den derden of vierden dag van den aftocht, aan de kanten van Everghem, waar dat we moesten zien dat de Duitschers niet over de Terneusche vaart zouden komen, of ze ten minste zoo lang tegen te houden als we konden. Dat gebeurt op een plezante manier: Ge steekt u met eenige mannen weg in 'ne greppel of in een bosselke en wacht tot de

Duitschmans komen. Bij hun komt natuurlijk ook 't peerdenvolk eerst. Als ge zoo'n patroelje ziet afkomen, begint gij er maar op te schieten, gelijk op de musschen. Negen keeren op de tien hebben ze daar direkt hun bekomste van; ze keeren hulder om en gaan aan 't gros van den troep zeggen dat de vijand daar is.

Gij moet het dan zoo weten aan te leggen dat ze meenen dat ge met een heel regiment zijt, al zijde dan ook maar met een dozijn. Na een half uur komen ze terug met versterkingen, ze beginnen tranchees te graven en wat weet ik nog allemaal. Ondertusschen zijde gij alweer te peerd gesprongen, om tien minuten verder hetzelfde spel te beginnen. Terwijl dat gij ze alzoo aan 't lijntje houdt, kunnen ons piotten ondertusschen verder marscheeren.

Wij stonden met ons eskadron te Everghem aan den Hul. 'k Vergat nog te zeggen dat ik met al die veranderingen, ook van regiment had veranderd en zoo bij 't tweede - maar altijd bij de lansiers - was te recht gekomen; wij hadden het daar zoo lang uitgehouden dat het overal rond al vol Duitschers zat, die langs twee kanten waren vooruit getrokken, zoodat het hoog tijd werd ons klieken en ons klakken te

pakken als wij onzen weg niet wilden afgesneden zien.

Wij willen langs Waarschoot op Eekloo trekken, als de mannen, die onze kommandant had uitgezonden om den weg te verkennen, komen zeggen dat het daar overal al vol Duitschers zit, die hooger op de vaart van Terneuzen zijn overgestoken en aldaar vooruit trekken.

En nu zulde ne keer zien wat dat is als ne mensch koetsier en chauffeur geweest is en al zoo al de wegen op zijn duimken heeft leeren kennen. Ik ga naar den commandant en zeg hem:

- Permitteert, commandant, maar ik ben ne geboren Strop, 't is te zeggen 'nen echten Genteneer, nog wel van 't Luizengevecht, en chauffeur van mijnen stiel, vroeger koetsier geweest. 't Is maar om u te zeggen dat ik hier heel de streke op mijn duimke ken. Awel, 'k peins dat we goed zouden doen van naar Somerghem te gaan; daar kunnen we de vaart over en dan zijn we gered.

- Jongen! zegt de commandant, gij zijt de man dien ik hebben moet. Toon ons den weg, en als er ginder geen Duitschers zitten, en ons genie die brug niet heeft doen springen, is 't aan u te danken dat we niet in steek gebleven zijn.

We zetten ons op weg, van 't Hulleken terug naar Everghem en van daar, langs de groote kalsei naar Somerghem, ik niet nog 'nen kameraad vooruit om den weg te wijzen. 't Was van voorzichtig te zijn, want de Duitschers, die over de Terneusche vaart waren gekomen, zaten daar overal in den omtrek, en we moesten zien hun zoo maar op den neus te vallen. De mannen stapten nevens hun peerden over den eerdenweg om minder lawijd te maken en t' Everghem had onze commandant twee velos gerequisitionneerd waarmee we nu vooruit over de baan schoten, zoo stil dat ge een muizeken hadt hooren piepen.

Zie, 'k was vroeger met mijnen automobiel of mijn voiture wel honderd koeren over die baan gereden en 'k peinsde nog op den tijd van het zomerlief, als ge al die vrijers van Wondelghem tot Somerghem ziet wandelen. Maar toen ik daar zoo in den nacht, want 't was ondertusschen al donker geworden, alleen met mijnen kameraad vooruit trapte, langs dienen weg waar dat er achter iederen boom 'nen Duitschman kon zitten, dan voelde ik toch meer dan eenen keer dat ik kiekenvleesch kreeg.

We loerden goed uit ons oogen,

ieder aan een en kant van den weg; als er iets niet sekuur en was, sprongen we van ons machien om voorzichtig te gaan kijken; 't was dan gewoonlijk maar 'nen boomstam, een driewielkarre, een aalkuip of zoo iets, maar 'k zeg maar: De voorzichtigheid is de moeder van den porseleinwinkel, en 'n mensch kan nooit voorzichtig genoeg en zijn.

Als we, zonder een levende ziel te hebben gezien, aan de eerste huizen van Somerghem komen, zeg ik tegen mijnen maat:

- Kleermaker, zeg ik hem, 't is hier op te passen, spring van uw ijzeren peerd; wij gaan eens zien hoe het hier waait en draait.

'k Geef hem mijnen velo en 'k ga tot aan 't huis; 'k ga er ne keer al achter omme, 'k kijk deur 't venster, 'k snok aan de klink. Niets te zien. Ja maar, zoo zijn we niet getrouwd, peins ik. 't Is altijd 't zelfde spelleken, maar ik ken dat al lang. Ze zitten hier met de poepers en durven niet open doen. We zullen wel zien. En ik begin met mijnen savel in het sleutelgat te koteren. 'k Was nog geene minuut bezig of de deur ging open en daar stond de boer precies of hij geen drij kon tellen.

- Allee, toe menschen, ge moet gij

zoo benauwd niet zijn. We willen u toch geen kwaad doen. 't Is maar om te weten of er hier geen Duitschmans in den omtrek zijn.

Als hij zag dat wij Belgen waren, was 't direkt 'n anderen mensch:

- Och jongens, keert toch gauw weerom van waar dat ge gekomen zijt; 't zit hier vol Duitschers; er zijn er wel honderd duist; wat wilde met bulder getweeën daar tegen doen; ze zullen u zeker dood schieten.

Voor nen boer was dat nog zoo slecht niet geredeneerd. Wij wisten wat we weten moesten; maar 'k wilde er alles van weten; 'k besloot van zelf eens te gaan zien, en vroeg waarde Duitschers waren, en met hoeveel, en of 't voetvolk of peerdevolk was, enfin alles wat de man er van wist.

De meesten lagen aan genen kant van de vaart: 't Was voetvolk en peerdevolk ondereen, en daar waren wagens en kanonnen bij; maar aan dezen kant was 't nen troep peerdevolk alleen, die in de huizen rond de brug gelogeerd waren.

'k Laat mijnen maat bij den boer en voorzichtig langs de huizen slierend trek ik er op uit. Nog geen tien minuten verder zie ik den eersten schildwacht, op 't hoeksken van de straat.

- Oh la! la! peins ik, me moeten al niet verder meer gaan: Hier de schildwacht, ginder aan 't pleintje de voorwacht en de groote garde aan de brug; de rest van de troepen aan den overkant. We moeten ons niet in den muil van den wolf gaan smijten. Er is geen middel om daar door te komen.

Zoo voorzichtig als ik gekomen was keer ik weerom; 'k vind mijnen maat en het boerken weer; we drukken hem op 't herte, zijnen mond niet open te doen over wat hij heeft gezien, en dan springen we weer op onzen velo en trappen het af zoo rap als we kunnen, terug naar het eskadron.

- Commandant, zeg ik, we zitten tusschen twee vuren. De Duitschers zitten in Somerghem en hebben de brug in hun macht. En ik vertel hem alles wat dat wij vernomen hebben.

- Dat is een leelijk affaire, zegt hij. Maar 'k zie dat ge 'nen uitgeslapen kerel zijt die zijn plan weet te trekken. Kende de weg hier overal zoo goed, dan zullen we 't hooger op probeeren om hun tusschen de vingeren door te slippen.

- Commandant, 'k zal mijn devoore doen. Ik ken hier heel de streke; 'k wil niet gezeid hebben dat die smerige Duitschers mij te slim zijn geweest.

En we zetten ons weer op weg.

't Was volop nacht. Wij rijden eerst hooger op en laten de vaart aan onzen linker- en Waerschoot aan onzen rechterkant, om dan door de bosschen, tusschen Waerschoot en Eekloo, op Lembeke af te trekken. Zoo'n tocht 's nachts door de bosschen is iets dat een mensch niet licht vergeten zal. De groote banen konden we niet nemen omdat we daar de kans liepen almeteens op den Duitscher te vallen. 't Ging dus dwars door de bosschen, nu eens langs de eerdewegen, dan langs smalle paadjes, waar we den eenen achter den anderen moesten rijden en daarbij nog goed oppassen om met onzen kop tegen de takken van de boomen niet te stooten; ander keeren ging het maar dweersch door de velden, over greppels en slooten, door stronk en struweel, op goed valle 't uit. We moesten van onze peerden af om ze bij den toom voorts te leiden; alle vijf minuten valt er eenen over 'nen boom of over een vore, blij toe als hij met zijn gezicht niet in den modder komt te liggen.

Ik van voor, met mijnen velo in de hand, probeer zoo goed mogelijk mijnen weg te vinden; maar vindt gij iets zoo in den donkeren en in 't midden van de bosschen? Van tijd tot tijd haalt

de commandant zijne kaart voor den dag; ik ontsteek de lanteern van mijnen velo en terwijl dat er twee, drij man met hun mantels wijd open rondom ons gaan staan, opdat het licht van uit de verte niet te zien zou zijn, probeert hij hem te verkennen op de vaart.

- Cies, jongen, zegt hij zoo, in den nacht zou er de duivel nog niet wijs uit worden. Weette gij ergens waar dat we zijn en hoe we hier uit geraken?

- Waar juist, weet ik niet, commandant; maar ginder ergens moet Lembeke liggen, en Eekloo langs ginder, als ik het goed voor heb; laat ons maar recht door marscheeren en we zullen toch wel ergens uitkomen.

En ja, nog geen tien minuten later of we komen aan den kruisweg waar ik vroeger nog geweest was. Lembeke ligt maar een kwartierken hooger op. We willen juist, mijnen maat en ik, weer op onzen velo om de plaats te verkennen, als 't uitkwam dat het niet meer noodig was. Pardaf! we waren de Duitschers vlak op 't lijf gereden. Goed nog dat we op dat oogenblik stil stonden, zoodat wij ze 't eerst hoorden aankomen: een klein patroelje paardenvolk, van tien of vijftien man, zoo omtrent tweehonderd meter vóór ons

op den weg. Maar ze moesten ons ook in de gaten gekregen hebben, want ze wachten niet om drij te tellen en we hooren ze weg rijden in vollen galop.

- Die zijn om versterking halen, zegt onze commandant; we moeten hun geen occasie geven om ons met zoo'n overmacht op het lijf te vallen. Jongens vooruit! we laten ons nog niet pakken, he?

En vooruit ging het in vollen draf.

Wij rijden terug de bosschen in, en ik leg uit aan den commandant hoe we Lembeke rechts zullen laten om zoo te zien van aan Caprijcke te geraken.

Pas zijn we tien minuten op weg of we zien dat de commandant gelijk heeft gehad. De Duitschers zitten ons op de hielen en aan de hoefslagen kunnen we gemakkelijk hooren dat ze zeker met twee of drij keeren zooveel als wij zelven waren. Dat we katoen gaven moet ik niet zeggen. Eens meende ik dat ze ons beet hadden: We reden langs den zoom van het bosch over een half omgeploegd stoppelveld; verderop lag eenen meersch en dan de steenweg waar de maan juist boven de boomen begon te kijken, en in dat manelicht zien we een heel compagnie Duitsche cyclisten die daar komt aangereden, zeker om ons den weg af te

snijden.

Direkt wordt er geschoten, langs weerskanten, maar hier hadden we 't voordeel want terwijl we zelf verstopt waren in de schaduw van het bosch, kregen wij die kerels daar in den maneschijn schoon onder schot. Spijtig maar dat we geen tijd te verliezen hadden. Terwijl we, boven ons hoofd, de kogels nog door 't loof van de boomen hooren fluiten, draven wij alweer verder om aan dien nieuwen vijand te ontsnappen.

Reden wij zoo één of twee uren, ik zou 't niet kunnen zeggen, maar vroeg in den ochtend word ik gewaar dat we bij Caprijcke moeten zijn. Weer laat de commandant mij vooruit rijden om 't dorp te verkennen, en weer moet ik gaan vertellen dat het er vol Duitschers zit. 't Stond geschreyen dat we dien nacht die smeerlappen overal op onzen weg zouden tegen komen.

De kansen om te ontsnappen werden al minder keer op keer. Wij waren al van den vorigen morgend op weg, zonder een oogenblik rust, zonder iets op ons nuchtere maag, wij hadden heel den nacht gereden; ons paarden konden niet meer voort, en nog zagen we nergens een kans vóór ons open. Wij keeren dus weer links af; wij laten

Eekloo beneden ons liggen en zien of er geen middel is om hooger op over de vaart te geraken; de commandant stuurt twee patroeljes vooruit, de ééne naar Bulgerhoecke, de andere naar den Boterhoek om te zien of de bruggen daar ook al bezet zijn. Dezen keer was ik er niet meer bij; 't was me zoo dikwijls tegen gevallen dat de couragie mij in mijn schoenen was gezonken; en de commandant vond dat ik mijn beste al genoeg had gedaan; daarbij mijn fiets was kapot: de banden gesprongen, het stuur verwrongen, de ketting gebroken en 'k was zelf dood-op van al dat weg en weer rijden in den nacht.

't Was wel gelijk ik had voorzien: de patroeljes kwamen de een na de andere terug om te zeggen dat Bulgerhoecke en Boterhoek al vol Duitschers zaten. En wij we zitten daarmee in 't net: in Everghem, in Somerghem, in Waerschoot, in Eekloo, in Lembeke, in Caprijcke, in Bulgerhoecke, in Boterhoek...

Duitschers! Duitschers! 't zit overal vol Duitschers, en 't ergste nog van al: wij zitten daar midden in. Daar bleef maar één weg meer open; recht door voor ons uit rijden tot aan St-Laureyns om te zien of er daar middel bestaat

om over het Leopoldskanaal te geraken.

Het begon nu al stillekens aan weer licht te worden; gij hadt ons moeten zien: ik kan u verzekeren dat wij er niet meer zoo schoon uit zagen als vroeger, toen wij in grooten tenue naar de revue trokken: ons kleeren gescheurd, ons mutsen kwijt, ons wezens vol slijk en vol stof; hier en daar eenen met zijn arm in een verband of een doek rond het hoofd. En onze paarden waren om van te schreien: de beesten konden niet meer; soms viel er een neer, en dan konden we niets anders dan 't in den steek laten, als we niet, met een pistoolschot, een einde aan het beest wilden maken. Ge weet niet wat dat is, he; ge hebt gij dat nooit gezien hoe dat een paard, als ge 't gaat neerschieten, zijn oogen naar u keert, he, precies alsof dat het verstand had, en dat 't spreken kon. Zie jongen, dat zijn dingen, dat zijn dingen, waarover dat het goed is maar niet te veel te peinzen.

Eindelijk dan, komen we te Sint-Laureyns, en Goddank, nog geen Duitschers daar. 't Was aan 't gezicht van onzen commandant te zien dat hij herleefde. Ik weet niet of ge ooit te Sint-Laureyns zijt geweest, maar ge moet goed de streek kennen om te verstaan wat er nu gebeuren ging. Een

beetje het dorp voorbij ligt het Leopoldskanaal en daarmee gelijk, maar eenige minuten hooger op, loopt de Hollandsche grens. 't Is zoo maar een smal streepke Belgische grond die er daar overblijft; wat verder op ligt den Oosthoek, en daar tegenover op 't Hollandsch al, een dorpken waarvan de naam licht te onthouden is, want 't heet Vuile Panne.

We trekken de brug van Sint-Laureyns over en houden daar eindelijk stil. We hadden het noodig: wij zaten nu meer dan volle vier en twintig uren in 't zaal, en veel hadden wij op al dien tijd niet in ons lijf gehad. De commandant doet de brug goed bezetten, en stuurt op al de wegen die er naar toe gaan patroeljes uit om een oog in 't zeil te houden; een ander patroelje gaat naar den Oosthoek om te zien of de brug daar vrij is, maar daar hebben die Duitschers zich ook al genesteld.

Van Oosthoek naar Vuilpan is maar eenige minuten ver; als die Duitschers dus nog niet weten dat wij hier zijn, dan bestaat er misschien nog middel om langs dat smal streepken tusschen de vaart en de grens, weg te slibberen. 't Was zoo een beetje den noen voorbij en wij willen die laatste kans dan maar bij de haren pakken als een van ons

patroeljeurs op zijnen velo in vliegende vaart komt aangereden om te zeggen dat de Duitschers op Sint-Laureyns komen aangemarscheerd.

't Zijn de wielers die ons dien nacht hebben achterna gezet en die ons weer op 't spoor zijn gekomen; en verder cavallerie en voetvolk met verschillende machiengeweren en kanonnen, verschillende duizend mannen, en dat voor ons eskadron, na alles dat wij al hadden tegen gekomen.

Maar de commandant, zoomin als een van ons, denkt er aan zich over te geven of ook maar over de grens te trekken. Hij stelt de mannen op achter den berm van de vaart, zoodat ze goed de dorpstraat onder schot krijgen langs waar de Duitschers moeten komen. Dan roept hij mij bij hem, en hij zegt.

- Zie, ik ben dezen nacht kontent over u geweest. Gij zijt ten minste nog iemand die zijn plan weet te trekken, en als wij aan die smerige Moffen niet ontsnapt zijn, dan is het ten minste uw schuld niet, want zonder u waren wij al veel eer in 't net geloopen. Wij zullen ze hier tegen houden zoolang als we kunnen, maar eens als ze hun artillerie hebben opgesteld is er geen doen meer aan. Rijd nog eens aan den Oosthoek en van daar tot aan de grens:

de doortocht zal wel bewaakt zijn, maar kijk goed uit uw oogen waar dat het best zou zijn er ons door te slagen. Hier zullen we trachten vol te houden tot dat ge weer keert, maar als het niet gaat...

Nog nooit had onze commandant me zooveel gesproken, want 't was 'n man die niet veel van zeggen was. Ik stond daar in positie en wilde rechtsomkeer maken, als hij me nog zei:

Maar mocht er ondertusschen iets met ons gebeuren, dan trek uw plan, en zie maar dat gij hun niet levend in de handen valt.

En hij gaf mij de vijf.

De woorden waren nog niet koud in zijnen mond of de eerste mannen van de Duitsche kolonne komen uit het dorp gereden, recht op de brug aan en aanstonds beginnen de karabienen van ons lansiers te knappen dat het een aard had. 'k Had geen tijd meer om het spel toe te zien; 'k spring op mijn fiets, en terwijl ik boven mijn hoofd al 'n kogel door de takken van de boomen hoor fluiten, trap ik het af.

Hier beginnen de wonderlijke avonturen van Cies Slameur

IV. - Het Festijn van Balthazar

Wat er toen gebeurd is, heb ik met stukken en brokken, eerst veel later vernomen, maar aan 't schieten kon ik wel hooren wat er omging en mij omtrent voorstellen wat er gebeurde. Eerst hoorde ik niets anders dan 't schieten van ons mannen en daartusschen het zwaarder schot van den vijand, want in den oorlog duurt het niet lang of ge leert op den klank een Duitsch geweer van een Belgisch onderscheiden. Zoolang hield ik goeden moed, want dat is een teelten dat de onzen nog vol hielden. Dan was het een tijdlang stil. Later heb ik vernomen dat de Duitschers toen aan onzen commandant kwamen vragen om zich over te geven; maar die wilde daar natuurlijk niet van weten en hij zond ze wandelen.

Daarop begon het weer, maar dezen keer hoorde ik bijna alleen Duitsche geweren; de onzen waren geheel overstemd zoodat ik met moeite hun schieten herkennen kon, en mijn hart werd

maar een boon groot als ik dacht aan onzen commandant en aan al mijn vrienden die daar één tegen vijf, misschien één tegen tien of nog meer, het moesten volhouden.

Dan, ineens, tusschen al dat geraas door het ratelen van een machiengeweer, en dan van een tweede. Wij, we hadden natuurlijk geen machiengeweren; wij hadden alleenlijk maar ons karabienen, ons lansen en ons ruiterijsabels en wat wilt ge daarmee tegen die verdomde machienen doen?

Op dat oogenblik hoor ik links van mij, op den dijk van de vaart, hoefslagen in vollen draaf op mij af komen. Dat mankeert er nog maar aan: 't is de Duitsche cavalerie die te Oosthoek de brug overgetrokken is om nu de onzen van terzij aan te vallen. Ik heb nog maar één gedachte, om te keeren en de commandant van dat nieuw gevaar te verwittigen. 't Is te laat; een andere troep komt aangereden over den aardeweg dien ik zelf genomen heb; als ze gingen den hoek omslaan rij ik vlak op hen af. Nog juist heb ik den tijd om mijn machien in den gracht te gooien waar het weg zinkt onder het eendengroen, en zelf, plat op mijnen buik in 't gras te gaan liggen.

Hoe ze mij niet gezien hebben versta

ik zelve niet; 't moet zeker in hun haast geweest zijn om te zien met hoeveel de onzen wel mochten zijn. 't Was maar een troepke verkenners van een tiental man, nog geen vijf minuten later gevolgd door verschillende eskadrons. Gelukkig had ik ondertusschen een duikerken ontdekt dat onder de straat deur liep, heelemaal weggestopt achter 't lisch en de biezen, juist groot genoeg opdat ik er mij, op mijn knieen en mijn ellebogen in de modder, in wegstoppen kon.

't Was maar goed dat ik daar zat, want dezen keer was 't serieuzer: langs iederen kant van den weg gingen er twee verkenners en in ieder bosselken, of overal waar er zich maar iemand had kunnen wegstoppen, koterden ze met hun lange lansen. 'k Zag ze langs den kant gaan, waar 't gras nog door mij plat gelegen was. Ge kunt denken of mijn herteken jaagde; goed nog dat 't geen fijne speurhonden waren, of ze hadden mij door 't gras kunnen volgen tot aan 't akkeduksken waarin ik zat weggestopt. Nu plonsde de eene met zijn lans in 't water, geenen meter van mij af, maar 'k had mij natuurlijk ver genoeg teruggetrokken. En ondertusschen hoor ik boven mijn hoofd heel dat eskadron maar voorbij galopeeren.

Hoe lang ik daar op mijn knieen, in de more en in het water gezeten heb, zou ik niet kunnen zeggen: 't was zoo wat hij den vieren, toen onze kommandant mij weg zond; 't was volle nacht eer ik uit mijn spelonke naar boven kon komen. Later heb ik ook vernomen wat er ondertusschen met ons mannen was gebeurd: zoo van alle kanten besprongen, geeft onze kommandant het nog niet op; de Duitschers die voor hem staan komen de brug niet over; hij zelf vooruit, vuurt ons lansierkens aan tot dat hij, drie, vier keeren gewond, eindelijk van zijn zelven valt, en ze hem moeten weg brengen. Dan eerst, als de eskadrons die hen van terzij aanvielen, voor goed den weg gingen afsnijden, trokken ons mannen, al vechtend en in goe orde achteruit, de Hollandsche grens over, waar ze nu nog geïnterneerd zijn. Alleen onze kommandant, die buiten kennis en tegen zijn wil, door zijn soldaten op Hollandschen grond gedragen was, konden ze niet interneeren, en dien hebben ze later ook laten terugkeeren naar het front.

Ik zat ondertusschen op mijn duizend gemakken, maar altijd in mijn akkeduksken. Als ik zeg op mijn duizend gemakken, dan is dat bij manier van

spreken: mijn ellebogen en mijn knienen begonnen mij al gauw pijn te doen; dan kreeg ik steken in mijnen rug, toen begon mijnen nek stijf te worden en eindelijk kreeg ik de kramp in al mijn leens. 't Water stroomde mij langs mijne voorarmen en mijn beenen, waarop ik in het slijk lag; ik stikte omtrent van de rioolstank. Nog altijd hoorde ik 't schieten en 't ander geraas in den omtrek en zoo lang waagde ik het natuurlijk niet voor de pinnen te komen. Toen ik het eindelijk niet langer meer kon uithouden, zegde ik bij me zelve: liever gevangen dan hier zoo op de pijnbank te zitten, maar toen ik het waagde even buiten mijnen duiker te komen en eens door de biezen heen te loeren, zag ik overal rond op den meersch, tusschen de baan en den dijk van de vaart, die kerels als tirailleurs die nog altijd aan 't schieten waren. Geen middel om hen te ontsnappen.

- Zoolang als er leven is, is er hoop; maar mij overgeven, zal toch 't laatste zijn. En 'k dook weer onder.

't Was toen eerst dat ik het voor goed plezierig begon te vinden. Ge moet dat beleefd hebben, om te weten wat het is, anders zou ik u aanraden eens voor een uurken op uw knieen en op uw elle-

bogen te gaan liggen; 't zou u een voorsmaakske kunnen geven.

Eindelijk vermindert het schieten; daarna houdt het heelemaal op. Maar ik was toen al te zeer versuft om er nog op te letten; 't was of ik 'ne steen geworden was. En dan, veel, veel later, 't had voor mij wel honderd jaar kunnen duren, werd het donker, heelemaal donker.

Ik peinsde of ik voelde niet meer, zoo stijf was ik, en hoe ik 't heb moeten doen om eerst uit dien akkeduk en daarna uit den gracht te geraken weet ik niet meer. Op den kant heb ik dan zeker wel een half uur neergelegen om mijn armen en beenen te wrijven, die zoo stram waren als stukken hout. Aan de brug van Sint-Laureyns, waar 't gevecht geleverd was, moesten de Duitschers nu bivakkeeren want ik zag er groote vuren branden; en daar moesten veel troepen in den omtrek zijn, want aan de brug van Oosthoek, en verder op nog, en ook aan den overkant, waren er vuren ontstoken. Ik zat midden in 't wespennest.

Toen begon ik pas gewaar te worden wat voor een geweldigen honger ik had. Geen gewonen honger, maar 'nen honger waar dat gij u geen gedacht van kunt maken. Peins ne keer: 't was

nu twee volle dagen en drij nachten dat ik om zoo te zeggen niets meer over mijn mage had gehad. En ge moogt mij gelooven of ge wilt, maar alle lekker eten waar ik ooit meest goesting in gehad heb, 't was of ik het daar voor me zag: bloenden, hespen, pensen, soep mêe ballekens, hutsepot, stoverije, erwtensoep, verkenskorteletten, mossels met friet, ik gerook heten ik zag het allemaal; 't water kwam er mij van in den mond dat ik meende het te besterven.

Wat een honger!

- Nu of nooit, is 't de tijd om mijn plan te trekken, gelijk de commandant het heeft gezeid, peinsde ik. Achter mij was de Hollandsche grens; voor mij de vaart; aan mijn linker en aan mijn rechter kant waren de bruggen bewaakt en geen middel om er door te geraken. Wat nu gezongen, zei de koster, en de kerk stond in brand.

Ne mensch weet nooit niet wat hem in zijn leven nog te pas komt, zei mijn Meetje altijd. Toen ik in mijn jongen tijd zoo leerde rondplonsen in het water van de Leie, daar aan den spoelbak van het Luizengevecht, dacht ik niet dat dit mij bij zoo'n occasie nog van dienst zou zijn. Ik tel geen twee of geen drij, maar laat mij zacht in het water zakken en

niet een paar arm-slagen was ik aan den anderen kant. Plezierig was 't niet; 't was in 't midden van Oktober, en dat is een seizoen waarop ge geen kou baden meer pakt voor uw plezier.

Daar stond ik nu op den kant van de vaart, lekend uit al mijn kleeren gelijk nen waterhond en bibberend, al evenzeer van kou als van honger. Voor een ding ten minste, was mijn bad goed geweest; dat het slijk en den stank van mijn kleeren had weggespoeld die er mij daar in die riool op het lijf waren geplakt. 't Eerste waar we nu voor moeten zorgen is dat we iets onder onzen tand krijgen. Maar hoe? dat was een andere kwestie: 't moest hier in de streek overal wel vol Duitschers zitten, en aan een hofstee zoo maar bots gaan kloppen kon ik niet doen, want daar konden van die luiszakken ingekwartierd zijn.

Enfin, we zullen zien zei de blinde! 't Beste was dus maar niet langs de groote baan te trekken, want 't is daar dat er altijd schildwachten staan of dat er slecht gezelschap rond loopt. Ik ging dus maar dwars door de meerschen heen, in de gedachte dat ik op 't laatst toch wel ergens zou uitkomen; nu eens ging ik dwars over 'nen wegel, dan moest ik over de grachten springen, en

'k weet niet waarvan ik het meeste bibberde, van kou, van honger of vermoeienis.

Eindelijk, na lang gaan, begin ik toch weer in de huizen te komen; links en rechts zie ik hier en daar in den donkeren een boerenhof staan, maar uit vrees er van die leelijke Duitschers te vinden, wil ik niet gaan aankloppen. Zoo had ik al een tijd lang een smal paadje tusschen twee hooge hagen gevolgd als ik in eens, daar op 't einde, een pinhelm gewaar werd. Den soldaat zelf zag ik niet, maar in den schijn van de maan die juist begon op te komen, zag ik zijn schaduw op 't midden van dat wegeltje vallen: 't moest er een zijn die daar op schildwacht stond: de bajonet van zijn geweer en 't pinneken van zijnen helm kwamen juist boven de hage uit.

't Is me geen lachspel, dacht ik; da's twee keeren dat ik hun vandaag in hun muile loop; maar hebben en hebben is twee, en mij hebben ze nog niet. Weerkeeren was moeilijk en om nog verder op den dool te gaan, dat kon ik niet meer, vooruit viel ik in de handen van dien mof! Wat dan gedaan? Ik zie naar de hagen, links en rechts, en ja, 't was middel om er door 'te kruipen; daar bleven wel wat stukken van mijn

uniform aan de dorens hangen, en mijn vel bracht ik er ook niet heelemaal van af, want toen begon de oorlog pas en ik had nog niet zoo goed de gewoonte van door den pinnekensdraad te kruipen, maar ik had het er toch alweer ne keer goed van af gebracht.

Toen ik rond mij keek zag ik, zoo goed als dat in den donker ging dat ik ergens in een partikulier eigendom moest beland zijn. Dat stelde mij wel niet erg gerust: maar enfin, 't was oorlog, en dan moet ne mensch veel water in zijnen wijn doen. Zeker moest het hier ne schoonen buiten, of een park of zoo iets zijn, want ik zie niets dan breede dreven, ne schoone wal met een bootje, en bloemperken met marmeren standbeelden in 't midden, en tot zelfs een schoone fonteine, gelijk vroeger veur de statie te Gent; toen het standbeeld van De Kerckhove daar nog niet stond.

- Enfin, 'k ben met mijn gat in de boter gevallen, peins ik, al was ik niet heelemaal gerust. Maar wat is dat?.... daar op 't einde van de dreve staat alweer ne schildwacht! Dezen keer had ik hem al van ver gezien. 'k Maak nen grooten omweg; 'k zie 'ne muur voor mij, ik kruip er over, en 'k sta in eens vlak bij een kasteel dat ik met al die

boomen en in den donkere nog niet had gezien. Zonder het te weten was ik den hof doorgetrokken en op den binnenkoer gekomen.

En nu komt eerst het schoonste van 't historieken: al de vensters waren verlicht alsof 't volop feest was; beneden, in de salon waren zelfs de gordijnen niet neergelaten - ge moet denken dat het nog in 't begin van den oorlog was, en dat er toen nog geen precauties tegen de vliegmachienen moesten genomen worden - zoodat ik door de ramen alles kon zien wat er binnen gebeurde.

Daar! ja daar vlak voor mijnen neus zat 'ne geheele Duitsche état-major aan tafel, allemaal in grooten tenue, voor een goed gedekte tafel, met bloemen en wijn en champagne.... alles wat' maar geven kan. Nu verstond ik direkt waarom dat er zooveel schildwachten rond dien hof rond liepen.

Zie ik kan niet zeggen wat er in mij omging toen ik die mannen daar zoo vlak voor mij zag zitten, terwijl ik daar stond, met den natten tenue die nog op mijnen rug plakte, en mijn leege maag die al zoolang aan het grollen was. Ik zag daar al dat lekker eten: kiekens en duivejongskens, en kreeften, en veel ander dingen waar dat ik alleens den

naam niet van ken.... En zonder te weten wat ik doe spring ik op den rand van 't venster, en met mijn schouders stoot ik de ruiten in die rinkelend in honderd duizend stukken op den vloer van de kamer vallen.

Jongens! dat hadde moeten zien. Nen donderslag die midden in een troep musschen valt kan ze niet rapper doen uiteen stuiven dan al die mannen het daar deden, toen ze mij zoo langs het venster zagen binnen vallen.

Ze moesten zeker denken dat ze door een heele Belgische divisie waren overvallen, of misschien wel door een tiende van die vrijschutters, waar ze in 't begin allemaal van droomden. Rapper dan ik zeggen kan waren ze recht gesprongen, stoelen en tafels vielen omver, op een, twee, drie zijn ze de kamer uit en in heel den salon blijft er niemand meer over dan Cies Slameur voor een goed gedekte tafel! 'k Hoor ze de deuren dicht slaan, 'k hoor ze tieren en roepen en in den hof vluchten, en toen werd het zoo stil als op een kerkhof.

Wat ik toen heb gedaan? Wel wat dat gij allemaal zoudt gedaan hebben: in twee dagen en drij nachten had ik niet meer genten; daar was veel leege plaats in mijnen buik!

Ik doe 't venster voort open; 'k kijk

nog eens goed rond, ik hoor niets... en daar zet ik mij neer in 'nen gemakkelijken zetel voor de groote tafel die gelukkiglijk was blijven recht staan. Toen heb ik geeten; heere toch, moest ik zeggen hoeveel, ge zoudt mij niet gelooven; niet alleen voor de twee dagen en drij nachten dat ik had honger geleden, maar ook nog voor al den honger die komen moest, en toen voor den smaak, en toen om aan die smerige Duitschmans niets meer over te laten. Eerst moet ik mijnen ceinturon losgespen, en toen de knop van mijn broek, en toen den eersten knop van mijn veste, en toen al de knoppen en mijn bretellen ook nog.

En toen heb ik gedronken, gedronken, niet een flesch, geen twee flesschen, maar zooveel flesschen dat ik ze niet meer tellen kon, want van eten krijgt een mensch ook altijd grooten dorst.

Wat er toen verder voorgevallen is weet ik niet meer. Denk eens aan: niet alleen had ik al die dagen en die hackten honger geleden, maar ik had ook geen oog toegedaan. Ze zeggen van iemand dat hij kan eten dat hij zweet: welnu dat ben ik dien keer gewaar geworden want nog nooit heeft het mij zoo moe gemaakt. De oogen vielen er

mij van dicht. Ik geloof wel dat ik dan eindelijk onder de tafel ben gerold, met een ledige flesch in iedere hand, en dat ik daar aan 't snorken viel dat heel het huiser van daverde....

V. - Het Avontuur in de Kerk van Bommerskonten

't Is kurieus, maar iederen keer dat er iets bijzonders in mijn leven voorvalt komt er een droom bij te pas. 't En is niet dat ik aan droomen geloof, want ik ben maar een keer in mijn leven bij een waarzegster geweest, op de Sint Pietersfoore. 't Was in een baraksken, boven op de trapkens, en 't was geen waarzegster, maar een gedachtenlezer, en die heeft mij mijn droomen uitgelegd waarvan dat er niets is uitgekomen.

Om dus terug op mijn verhaal te komen; iederen keer dat ik droom dan is het van peerden of van automobiels want ik ben ne man van mijn vak. Ge hebt dat wel kunnen zien aan mijnen droom in den nacht van de mobilizatie. Dezen keer droomde ik dat ik in mijnen taxi aan een Engelschman het Gravenkasteel liet zien en we reden juist door het Prinsenhof, waar de kasseien zoo hobbelig zijn, dat iemand het aan zijn achterste gewaar wordt als hij daar per voituur voorbij moet. Zoo zit ik op mij-

nen bok te dansen dat ik met de hand naar het kruis van mijn broek moet voelen, als ik in eens de woorden hoor:

- Schweinhund! Schweinhund.

En ik zie een Duitsch soldaat die met zijn leerzen mijn fondement aan het bewerken is. Verder lig ik, aan handen en voeten gebonden gelijk een saucietje, op den grond regen de tafel waaraan ik zoo lekker had gesmuld. Rond mij staan er een goe half dozijn Duitsche officieren, terwijl twee pinhelmen mij vasthielden en deuren en vensters nog door soldaten bewaakt werden.

- Oh! la! la! z' hên mij, en 'k heb 't zitten ook, peinsde ik.

'k Verstond direkt wat er gebeurd was. Als de mannen, die ik hier aan tafel had gezien, van hun eersten schrik bekomen waren en zagen dat er hun niemand op de hielen zat, begonnen ze weer wat meer hart te krijgen. Ze trommelden wat soldaten bijeen, keerden voorzichtig terug naar 't kasteel, en toen ze daar niets zagen roeren, werd het bestormd en ingenomen. En ik was de krijgsgevangen die er bij dat wapenfeit in hun handen gevallen was.

Maar dat was alles niet. Die heeren moesten nu weten wie er hun overvallen had, en waar zich de vrijschutters verborgen hadden die hun dit hadden

gelapt. Mijn twee bewakers sleuren mij recht bij mijnen kraag, geven mij nog een paar stompen in mijn zij on in mijnen rug, en 'k ging ondervraagd worden.

Eerst gebaarde ik maar van krommen aas, en deed of ik ze niet verstond. Maar ze vroegen mij eerst in het Duitsch, en toen in het Fransch en toen in het Hollandsch, en eindelijk in het plat Gentsch.

- Wacht maar manneke, we zullen u wel leeren spreken, zegt toen degene die Gentsch kost.

En die bandiet valt mij over 't lijf - 'k was natuurlijk goed gebonden, en geeft mij daar een vlaag knoterpeeren, vuist-amandelen en stoksuiker, dat ik haast peinzen kon dat ik weer ne kleine gast was die iets mispeuterd had en dat Meetje mij over mijn vel gaf. Maar ik keek mijnen man goed aan om zijn gezicht wel te onthouden, en 'k peinsde: Vriendje, als wij ons nen keer onder vier oogen weerzien, dan wil ik nog wel eens een eiken met u pellen...

Enfin, 'k vertel hem hoe ik hier gekomen was; maar dat wilde hij niet gelooven en 't gaf opnieuw vuisten zweet en kneukelpoeder. Maar allee, waar niet en is kunde niet geven; dat had misschien al een uur geduurd, en

'k dacht dat mijn vel al bont en blauw begon te zien als nen schelvisch, toen ze zagen dat het niet hielp en dat 't al boter aan de galg was, gaven ze de pijp aan Merten.

Twee soldaten en ne veldwever - zoo noemen ze in 't Duitsch 'nen sergeant - sleurden mij weer de deur uit en vijf minuten zat ik flink opgesloten in een koolkelder. Opdat ik zeker niet ontsnappen zou werd er nog een schildwacht voor mijn deur gezet, want een tijd lang hoorde ik hem regelmatig op en neer stappen.

'k Moet zeggen dat ik mij van dat alles niet veel aangetrokken heb, want terwijl ze mij aan 't ondervragen en aan 't aftroeven waren, sliep ik om zoo te zeggen nog altijd maar half voort.

Hoe lang ik daar geslapen heb, zou ik niet kunnen zeggen, maar 't was voor al mijn verloren tijd; dat het bed een beetje hard was werd ik al eerst niet gewaar. Eindelijk schiet ik wakker, 'k stel mij recht in mijn kolen en wrijf mijn oogen uit om eens goed na te denken over mijn positie en over wat er mij te doen stond. Voor de deur hoor ik nog altijd den stap van den schildwacht, en verder was er geen venster of geen keldergat in mijn donker hol.

- Daar zit niets anders op dan af te

wachten wat dat allemaal geven moet. En 'k wachtte.

Nu moet ik zeggen dat dit wachten mij wat al te lang heeft geduurd: twee, drie keeren en nog meer hoorde ik dat ze de wacht kwamen aflossen, doch voor mij zelve niets. En al dien tijd geen zaad in 't baksken. 't Was goed dat ik geeten had voor den honger die komen moest, want anders was 't alweer ne keer groote vasten geweest. Bij mij zelve vroeg ik mij maar af wat ze toch met mij voor hadden; ze moeten wel erg op me gesteld zijn dat ze mij zoo goed in 't oog houden, zeker omdat ze meenen dat ik hun nog inlichtingen geven kan, maar dan zal 't in hun gat sneeuwen.

Als ik over dat alles lang genoeg had nagedacht hoor ik ze eindelijk weer stommelen aan mijn deur en daar staat opnieuw de veldwever met zijn twee pinhelmen.

Met slaan en stooten krijgen ze mij weer de trap op tot aan de koer waar dat het een gedoe was dat hooren en zien verging: automobiels kwamen aangereden en stoven weer weg, veldgrauwen te voet en te peerd of per velo; 'k hoorde roepen en vloeken en commandeeren en daartusschen schweinhund van hier en schweinhund van ginder.

't Duurde een tijd lang eer ik in de gaten kreeg wat er te doen was. 't Was de état-major van een Duitsche divisie, waar dat ik bij te recht was gekomen op den avond dat ik hier zoo lekker had gesmuld en die nu verhuizen moest met de troepen die al vooruit waren getrokken. En ik moest mee, zeker omdat ze nog altijd hoopten mij de wormen uit den neus te halen.

Terwijl ik op dat alles nog te peinzen 1ta, heeft de veld wever mij algauw de handen op den rug gebonden, en zoo word ik van achter in een automobielkamion gesmeten en vooruit op weg, met de rest van den verhuis.

Natuurlijk wist ik eerst niet waar het op afging, en daar onder in mijnen bak kon ik natuurlijk ook niets zien, maar we moeten toch nog al een flink eind gereden hebben. Later heb ik wel verstaan dat we in de richting van den Yzer reden waar de eerste slag toen in zijn begin was. Terwijl wij voortreden hoor ik, boven 't gestamp van de wielen en 't geronk van den motor, eerst heel in de verte, en dan luider en luider, zware, doffe slagen die ik algauw voor kanonschoten herken: 't Spel is aan den gang, zeg ik in mijn eigen, en ge kunt denken of ik in klein schoentjes zat, als ik dacht aan mijn kameraden die nu

ginder aan het vechten waren, terwijl ik niet wist hoe dat dat allemaal af zou loopen.

Tegen den noen houden wij stil te Bommerskonten; dat is een dorpken in West-Vlaanderen, aan den kant van de Yzerstreek, waar dat ik in mijnen jongen tijd veel van had hooren spreken al hebben ze mij op school nooit geleerd in welk hoeksken van de landkaart dat te vinden is. 'k Zeg dat maar omdat ge niet zoudt denken dat ik alles wat ik hier vertellen ga uit mijn vingers gezogen heb. We houden stil zoo omtrent op het gemeenteplein en daar blijf ik voor de rest van den dag in mijnen bak liggen zonder dat er iemand naar mij omziet.

Zien kon ik natuurlijk niets van alles wat er omging maar 'k hoorde wel dat het daar dichtbij aan het spannen was: troepen die voorbij trekken, vliegmachienen in de lucht, en dan maar altijd door, in de verte, 't een kanonschot op 't ander en ontploffingen zooveel als het maar geven kon. Eerst met het vallen van den avond scheen er wat rust in te komen en daarmee schenen mijn bewakers ook weer eens op Cies Slameur te denken. De veldweger komt mij uit den automobiel halen en dezen keer stoppen ze mij in den kelder van 't gemeentehuis.

Hier was 't weer 't zelfde gelijk in mijn kolenkot; 't was wel of geheel de wereld mij daar vergeten had, en was 't niet de sjampetter van Bommerskonten, dan had ik daar even goed van honger kunnen gestorven zijn. Die sjampetter was een goeie ziel: hij hield een herbergsken in het gemeentehuis zelf, en toen hij gehoord had dat de Duitschers nen Belgischen krijgsgevangene in den kelder opgesloten hadden, ging hij zoolang zagen tot hij van den veldwever permissie kreeg om mij nen goeden pot Poperingsch bier en een half dozijn boterhammen met eenige schellen hesp te brengen.

In zijn taal van bachten de kupe vertelde hij me ‘dat ze gun ter stif an 't vechten waren en dat de Dutschmans den Isere maar niet over gerochten’.

Dat stak mij 'nen riem onder 't hert en hielp mij patientie in den nood gebruiken. Want ze schenen mij voorgoed vergeten te hebben. In den hoek van den kelder was er een ven sterken met twee dikke tralien voor; als ik op mijn teenen ging staan kwam mijn gezicht omtrent op de hoogte van de dorpstraat en zag ik daar van tijd tot tijd een paar kloefen, ofwel de laarzen van een pinhelm voorbij komen en verder keek ik op den gracht bezijden den weg.

't Kon den derden of den vierden dag zijn dat ik daar nu opgesloten zat, en voor den duizendsten keer zeker stond ik daar voor dat vensterken, toen ik het ineens gewaar werd:

- 't Moet er van den nacht nogal wat uitgevallen zijn want 't is boordevol, dacht ik.

'k Zou er niet verder op gelet hebben als ik een beetje later ook in 't oog kreeg dat het zoo vochtig in den kelder werd.

Tot dan toe was het er schappelijk geweest, maar nu met dien regen was 't er niet meer te houden: de muren en de zoldering leekten van het vocht.

- Curieus toch dat het niet op en droogt dacht ik; buiten schijnt nu toch weer de zon zooveel als ze kan.

Weer ging ik aan het keldergat over de straat kijken en zag dat de gracht nu overstroomde en er hier en daar een smal waterstreepke tot aan dezen kant over in de greppe liep.

- Van waar al dat water toch komen mag, vroeg ik mij af.

In den kelder was het er niet beter om geworden. Tusschen de vloersteenen begonnen de voegen eerst vochtige strepen af te teekenen; nu zag ik hier en daar al een waterstreepke blinken.

- Wat moet dat worden! 't zal tijd

zijn dat ze mij een ander logement bezorgen, dacht ik nog.

Toen ik weer door het venster keek stond heel de straat effen als een spiegel van het water.

- Dat wordt een echte overstrooming.

In den kelder begon het er leelijk uit te zien. 't Water kwam langst de voegen naar omhoog: smalle beekjes kronkelden tusschen de steenen; ze liepen ineen en algauw stond er in den hoek een waterplas, precies alsof een hondeke er iets had gedaan. Maar een hondeke had dat niet kunnen bijhouden: de plas werd grooter en grooter en een kwartier later stond er zeker een vinger water in den kelder.

Ge kunt denken of ik begon ongerust te worden: buiten steeg het water nog maar altijd; daar begon het nu op een effen zee te trekken.

- Ze zullen mij hier toch zeker niet laten verdrinken gelijk een nuchter kalf, hoopte ik nog altijd, maar ge weet niet tot wat alles die Duitschers in staat zijn.

In eens hoor ik iets aan de deur: 't was het water dat van daar langs de trappen naar beneden kwam. Buiten ook bleef het water maar stijgen; daar kwam het al aan 't venster en een twee-

de stroompje liep zacht langs den muur af.

- Allemaal niet te gelijk! dacht ik. Maar 'k had er genoeg van. Nu of nooit, dacht ik, maar ik moet er uit. En uit alle macht begon ik op de deur te bonzen, en te roepen in het Duitsch, zoo goed als ik kon.

- Heraus! heraus! ik moet heraus! laat me heraus menschen, laat me heraus!

Zoo kon ik eenigen tijd getamboerd hebben toen ik eindelijk, tot mijn groote ontlasting, stappen naderbij hoor komen. 't Was weer de sjampetter van Bommerskonten die mij zoo, voor den tweeden keer uit den nood kwam helpen, want anders hadden ze mij hier zeker aan mijn lot overgelaten.

- Wacht een letter: 'k gaane de Dutschmans roepen dan ze u d' ut laten.

't Werd tijd: 'k stond al tot boven mijn knoesels in het water. Vijf minuten later vliegt de deur open; een Duitsch soldaat, met de bajonet vooruit staat boven aan de trap en doe teelten.

- Heraus!

'k Liet het mij geen twee koeren zeggen. Eerst meende ik dat ze mij vrij lieten.

Doch buiten zag ik dat de zaak anders gelegen was. Hier was het overstrooming volop: de meerschen en de lage stukken land stonden al onder water, en dit kwam maar altijd hooger en hooger. 't Waren de Belgen die dit aan de Duitschers hadden gelapt, en deze zaten nu niet weinig in nesten. Hun gerij en hun automobiels zakten weg in het slijk; overal zag men ze achteruit rijden over de kalseide dat het water langs alle kanten wegspoot; maar alles wat niet op de steenen stond zakte maar altijd dieper. Daar was er aan geen wegkomen te denken. Een beetje bezijden den weg was er een batterie zwaar kanonnen opgesteld: met honderden waren ze er aan 't labeuren, aan 't trekken en aan 't sleuren, met het gevolg dat alles maar dieper wegzonk in het slijk.

Ook de burgers meenden overal weg te vluchten, maar daar wisten de Duitschers algauw stokskens voor te steken: langs alle kanten werden ze door de soldaten gelijk een kudde bijeen gedreven en ik, juist gelijk de anderen, werd naar den grooten hoop gestouwd. Door Duitsche soldaten met de bajonet op het geweer omringd moesten we halfbeens door het water, door de overstroomde straten baggeren. En iederen keer, uit

elke straat en uit elk huis, kwamen er nieuwe bij. 't Was om u 't herte te verscheuren, zooals al die dutsen en sukkelaars werden opgejaagd.

- God och Heere toch! wat gaat er nu met ons gebeuren! zoo jammerde nevens mij een oud moederke, waarvan ik den zwaren zak met beddegoed droeg.

We werden het gauw gewaar. Aan den anderen kant van het dorp, op een kleine hoogte, lag de kerk. Daar werden wij allemaal in opgesloten; de deuren werden achter ons dicht gegrendeld, schildwachten voor alle uitgangen gezet, en zoo konden wij den eersten nacht van de overstrooming doorbrengen.

Ge zult wel verstaan dat ik dien nacht niet veel geslapen heb. Alleen 't gezucht en 't gejammer van al de sukkelaars die daar met mij opgesloten zaten, zou me daar alle goesting wel toe benomen hebben. 'k Zag wel dat ik daar de eenige soldaat te midden van al de burgers was, en zoo denk ik:

- Cies, jongen, doe uw oogen open; dat is hier een occasie gelijk ge er geen tweede meer vindt om er van door et muizen. Denk aan 't geen uwe commandant gezegd heeft: trek uw plan. Ginder aan den Yzer zijn uw kameraden aan 't vechten. 't Vierde lansiers

zal niet kompleet zijn, zoolang Cies Slameur er niet bij is!

Van dat moment af, is het dan ook mijn eenigste gedacht geweest om terug te keeren bij ons vierde. Dat de weg zoo ver was en er mij nog zooveel avonturen te wachten stonden, had ik toen wel niet gepeinsd; maar de aanhouder wint, en zoo is 't ook met mij gebeurt, gelijk ge wel zult zien aan mijn historie die nu nog maar voor 'n goei begonnen is.

't Zag er natuurlijk schoon uit, daar in die kerk: 't binnenste half vernield, alles dooreengeworpen en al de vluchtelingen die daar legerden; maar 'k dacht bij me zelf.

- Het zou toch wel erg zijn als er in zoo'n groot gebouw niet een hoeksken te vinden was, waar Cies Slameur zich verstoppen kan.

Zoo zet ik mij op zoek, aan 't snuisteren in de hoekskens, in de biechtstoelen, op 't hoogzaal achter den orgel, of achter het autaar, maar dat scheen mij niet voldoende: Die Duitschers zijn nog zoo stom niet als slimmeke het wel denken zou; daar gaan ze natuurlijk 't eerst zoeken; 'k moet dus wat beters vinden.

'k Loop verder rond tot ik ineens iets zie dat me zeggen doet: holala! wat is

dat hier! dat kan nog goed worden. Daar op den grond lag er een plaasteren apostel in honderd stukken die van zijn kolon naar beneden gevallen was. Want ge moet weten, daar in de kerk van Bommerskonten, stonden al de twaalf apostelen ieder tegen een kolon, behalve Judas natuurlijk, voor wie dat ze 'nen anderen in de plaats gezet hadden, een waarvan dat ik den naam vergeten heb. Maar aan die stukken op den grond zie ik dat die beelden niet veel meer waren dan wat karton en wat zakkengoed met een dun laagsken er op. In zoo'n hollen heilige was meer dan plaats genoeg om mijn persoontje te verbergen.

't Moeilijkste was om op die kolon te geraken, maar ik had in mijn jongen tijd nog wel ander toeren geleerd. Als ik zie dat iedereen omtrent in slaap is gevallen, kruip ik boven op den preekstoel en van daar, langs den ijzeren staaf geraak ik tot aan de volgende kolon met het beeld van Sinte Pieter er op.

Goed begonnen is half gewonnen, denk ik; 't is maar van hier geen kromme sprongen te maken of 'k donder hier nog den peeterstaal af. Niet zonder moeite haal ik mijnen lierenaar uit mijnen zak en begin in den mantel van den

heilige te kerven. 't Ging er door gelijk door boter en na een paar minuten had ik er een gat uitgesneden, groot genoeg om in het holle lijf te kruipen. Dat was alweer een kunststuk, maar 't gelukt me toch ook en zoo zit ik eindelijk hoog en droog, en op een plaatske waar de Duitschers mij voor 't eerst nog niet zouden zoeken.

Toen moest ik natuurlijk maar wachten; ge kunt wel denken dat het daar in dien hollen heilige niet plezierig was; maar 'k had het wachten in den laatsten tijd al geleerd eerst in een riool, dan in een kolenkelder, dan in 't gevang: Een logement meer kon de zaak niet maken, en 't duurde in elk geval niet langer dan den nacht. Ondertusschen maakte ik van binnen nog een klein gaatje, genoeg om er een oog voor te leggen en te zien wat er beneden in de kerk omgaat.

Tegen den morgen komen de Duitschers inderdaad de kerk open doen en de gehangenen worden weg gebracht. Daarmee was het er in eens verlaten en zoo doodstil, dat men een muis had hooren piepen. Ik wacht nog een heelen tijd eer dat ik er aan denk om mijn logement te verlaten. Gelukkiglijk had ik ferme spijkers onder mijn schoens; met eenige goeie stompen ligt het beeld

aan stukken op den grond en 'k laat mij langs de kolon naar beneden slieren, waarbij ik bijna mijnen voet verstuik.

Maar daarom dierf ik de kerk nog niet uit; overal in den omtrek krioelde het van Duitsche soldaten. 'k Had het niet ver gebracht of ze zouden mij algauw bij de lurven pakken; zoo besloot ik maar den nacht af te wachten eer ik mijn groote reis ging beginnen.

VI. - De drie Dragonders en de hooimijt van Bommerskonten

De Kerk lag daar wel eenzaam en verlaten, maar gerust was ik er niet. Ik waagde het wel eens het, snuitje aan de deur te steken, doch er waren te veel Moffen in de lucht. Iederen keer dat ik in den om trek het getrappel van paardenhoeven of den stap van een patroelje of zoo iets hoorde, spoedde ik mij terug in een biechtstoel of achter het autaar, waar ik dan gedoken bleef tot het alarm weer voorbij was. Eindelijk kreeg ik den goeden inval om eens van boven op den toren den omtrek te gaan onderzoeken.

Goed nog dat de Duitschers er geenen uitkijkpost of geen machinegeweer hadden opgesteld gelijk dat hun gewoonte was, doch Bommerskonten is maar een kleine gemeente en overal in den omtrek hadden ze hooger torens die daar veel beter voor konden dienen.

Van daar boven had ik een prachtig uitzicht over geheel de streek, ook kunt ge denken of ik mijn oogen den kost

gaf om te zien langs waar er middel was om uit dit verdronken land te ontsnappen. In het Westen was het al water wat ik zag, maar rond Bommerskonten begon de overstrooming te verminderen.

De groote baan lag heelemaal droog, doch langs daar kon ik het natuurlijk niet wagen omdat het er vol Duitschers zat; eerst wat verder op stak er nog een aarden weg, achter een elzenkant, boven het water omhoog.

Die richting moet ik in 't oog houden dacht ik, want langs daar is het mijn eenige kans om er hier uit te muizen.

Tegen 't vallen van den avond dus zeg ik vaarwel aan mijn kerk. 't Dorp moest door zijn bewoners geheel verlaten zijn maar integendeel hadden er zich de Duitschers genesteld, die nu van ieder huis een versterkten post aan 't maken waren, terwijl ik over de kassei nog maar altijd gerij en troepen hoorde marscheeren. In de verte moest er nog altijd gevochten worden: daar donderde het kanon, het flauwe schijnsel van vuurpijlen en zoeklichten schampte nog over 't water en boven mij zoefde heel de lucht van den ronk der vliegmachienen.

Gemakkelijk was 't wel niet om hier ongezien weg te speeten; 'k miek mij

zoo klein als ik kon, kroop acher hagen en struiken en zoo geraakte ik tusschen de huizen uit. Nog een heel eind moest ik over nen half onder geloopenmeersch waar ik tot over mijn knoesels in den morre zakte en bovendien schoot ik mij daar in het midden nog tot aan mijn oksels in een gracht die onder de waterlaag niet te zien was, maar met al die ongelukken geraakte ik na veel gesukkel toch weer op het droog.

Nu ging het beter. 'k Stapte recht; voor mij uit, de haan af, op goed valle 't uit. Nog altijd moest ik voorzichtig zijn; aan ieder hoeksken, achter iederen boom kon er immers ne schildwacht zitten; 't was dus van uit mijn oogen te zien. Om nog zekerder te zijn deed ik mijn schoenen uit en stapte op mijn kousen voort zoodat ze mij zelfs niet hoorden afkomen.

Als ik zoo 'nen tijd gegaan heb vermindert de overstrooming aan de twee kanten van den weg; alleen een lage meersch staat nog onder water, dan zijn het nog maar de grachten die boordevol blijven en eindelijk ben ik weer te midden van den begaanbaren grond. Daar stonden wel een paar huizekens langs de baan, maar binnen gaan dierf ik niet, uit vrees dat er Duitschers konden zijn.

Eens, toen ik aan een dorp kwam, moest ik een grooten omweg maken om het terzij te laten liggen, want ik kreeg al gauw in 't snuitje dat het door den Duitsch bezet moest zijn en dat er daar een groote hoop wachten en posten in den omtrek moesten liggen.

Een beetje verder kom ik te Schuiferkapelle, twee uren boven Bommerskonten en drij uren boven de wind. Veel Genteneers kennen die streek van naam, maar weinig zijn er geweest; daar stonden er mij verder avonturen te wachten.

Almeteens, terwijl ik zoo voort stap, meen ik in de verte iets te hooren. Ik sta stil, ik luister, en ja... heel, heel in de verte, hoor ik het slaan van paardehoeven op de steenen, want op den aardenweg van het begin was er weer een flinke kalsei gevolgd.

Opgepast en niet gelachen, zeg ik, en 'k doe mijn oogen open om te zien of ik mij ook ergens verstoppen kan. Langs weerskanten van den weg zijn er niets dan groote akkers, zoo plat als mijn hand en uit overmaat van ongeluk was de maan juist opgestaan zoodat het bijna zoo klaar begon te worden als in vollen dag.

Ondertusschen hoor ik het paarden-getrappel al dichter bij komen zoodat

ik ook al sneller begon door te stappen opdat ze mij niet zouden inhalen. Maar stapt gij ook al te voet als zij u te paard op uw hielen zitten! Iederen minuut hoor ik de paarden dichter; 'k zet het op een loopen; 't zweet breekt mij uit... binnen tien minuten hebben ze mij ingehaald.

Goddank, juist op dat oogenblik zie ik aan den draai van den weg een boerenhof staan; huis en stalling en heel het gedoe, een beetje bezijden den weg. Als de nood het hoogst is, is de redding nabij, denk ik, en ik smeer mijn beenen nog eens in en loop den laatsten adem uit mijn lijf. Maar jawel juist als ik de hofpoort binnen ben zie ik in de verte op den weg drie uhlanen op een drafken komen aangereden, of liever, 't waren geen uhlanen maar dragonders van Mecklemburg in Pommeren.

Dat kon ik zoo van uit de verte niet zien; 'k dacht maar aan een ding: als die palloeders mij maar niet in de gaten hebben!

Of 't hof bewoond was of niet kon ik niet zien; 't lag er zoo stil alsof er geen levende ziel in den omtrek was. Ik rotel aan de deur, ik klop op de vensters, maar krijg taal noch teeken; alles bleef potdicht; en schuur en stal en wagenkot, alles was op slot precies als-

of er een schat in bewaard werd. 't Sloeg allemaal tegen, ge kunt denken hoe dat ik in de pataters zat. Ondertusschen hoor ik mijn drie dragonders die het nu op een drafken hadden gezet, maar altijd dichter komen. Dat mankeerde er nog maar aan; 't is geen lachspel als ze u zoo te pakken hebben.

In eens zie ik een beetje achter de stalling 't ovenbuurken en 't zwingelkot waarvan de deur op een gerreke was blijven staan. Da's mijn affaire! in een wip ben ik binnen en heb ik de deur achter mij dicht gegrendeld terwijl de drie uhlanen langs de hofpoort binnen rijden. 'k Heb het zitten dezen keer, en ja, ze zeggen boe of ba maar 'k hoor ze recht op het zwingelkot afrijden en daar van hun peerden springen.

Nu komt de kat op de koord, denk ik; maar ze zijn 't mis als ze denkendat ze mij nen pater op mijn kajellen gaan schilderen. Cies Slameur, jongen, peist dat ge ne Gentenaar zijt, en ne Gentenaar valt altijd op zijn pooten. Laat ze maar boven komen; we zullen wel zien, zei de blinde, en afwachten wat er gebeuren gaat.

'k Hoorde dat het drijtal voor de deur was afgesprongen en daar nu krijgsraad hield.

- Hier is 't erin! hoor ik den eene zeggen; de rest was in 't Duitsch en dat kon ik natuurlijk niet verstaan.

Twee van de loeders loopen het kot rond om te zien of er geen ander opening meer was.

- Wir hen hem! versta ik weer, als ze gezien hebben dat er geen vensterken of geen kave aan is langswaar ik er uit kan muizen.

En ze beginnen op de deur te trommelen en te stompen en te roepen:

- Doe open, doe open! heraus du Schweinehund!

Maar de Schweinehund hield zich koes; hij en blafte niet of hij en kikte niet, maar zette een paar vuisten gereed om ze onder den neus te stoppen van de eersten die mochten binnen komen, om dan te probeeren met hun eigen peerden er van door te schieten. Dat was ten minste mijn plan, maar in eens schiet er mij nog een veel beter plan in den kop. Van onder aan de half vermemelde deur van het zwingelkot, was er, gelijk dat de gewoonte is bij ons boerkens, een gat om de kat te laten doorkruipen. Met schoppen, en slagen van hun geweerkolf hebben ze al gauw de kanten ver genoeg weg gebroken om er iemand te laten doorkruipen.

- Zie zoo, denk ik, dat is 't wat wi

hebben moeten; één voor één, man tegen man, en laat dan de boer maar dorschen.

En ja, 'k zie dat er een zich gereed maakt om zijnen kop in de muizenval te steken: een groot rood hoofd met een vuilgrauw kalotteken op, en dan ineens wordt het gat waardoor een beetje maneschijn tot in mijn zwingelkot kwam lichten weer zwart en ik zie een donkere massa die zich daar binnen begint te werken.

- Had ik nu mijnen koolkapper maar bij, we zouden u gauw een koppeke kleiner en een manneke minder maken.

Maar mijne koolkapper was te Sint Laureyns gebleven aan de zaal van mijn peerd, toen ik op verkenning ging, want ge neemt zoo'n meubel toch niet mee om uit velo te rijden. Gelukkig had ik hier tegen den muur nog een hooizeel gevonden; dat moest me nu maar uit den nood helpen.

Ondertusschen doe ik mijnen broeksband los; dat is 't wat ik hebben moet: 'k maak een goeden strop met de gesp, en, juist had mijn man zijn bovenlijf naar binnen gewerkt en wil hij zich op zijn ellebogen rechte stellen - of 'k gooi hem dat ding rond den kop en sleurde hem op al mijn gemakken naar binnen,

precies nen visscher zijn lijn op 't drooge haalt als hij een bijzonder vetten snoek aan den haak heeft,

Zie, als hem dat gebeurde stond die dragonder zoo paf dat hij zelfs vergat mij merci te zeggen. 't Zou hem ook moeilijk gevallen zijn, want ik neep hem den strot toe dat hij er blauw en groen van uitsloeg, voor wat ik denken kon, want in den donkeren kon ik nauwelijks een hand voor mijn oogen zien. Dat hij paf *stond* is ook niet heelemaal juist; want hij *lag* en ik zat er met mijn knieen boven op. In minder tijd dan er noodig is om tot drij te tellen heb ik hem met mijn hooizeel zoo vast gebonden dat hij geen vin meer roeren kan; 'k trek hem zijn revolver van zijn zij en gebaar hem dat ik hem tot gruizelementen zal schieten als hij zijn bek maar durft open doen. Wat zelf niet noodig was, want ik had den vent zoodanig den roeper afgenepen dat hij als dood bleef liggen toen ik zijn hals los maakte uit mijnen strop.

't Was hoog tijd: de tweede dragonder was al tot over zijn heupen binnen en lag plat op zijn buik, stom van verwondering naar mijn handwerk toe te zien; hij zette een bakhuis open als een schuurdeur maar lawijd kwam er niet meer uit: op 't zelfde oogenblik valt

mijn strop om zijn hals; ik sleur hem naar binnen en in een ommezien heb ik hem gebonden liggen aan dezelfde koord als zijn kameraad en al even stil gelijk een muizeken.

Den derden, dat was maar kinderspel. Ik had er nu den slag van beet en bovendien, voor een gevecht man tegen man, was ik tegen die loeders wel opgewassen. Komt ne keer voor de pinnen, manneken, en krek, als hij boven kwam had ik hom beet. Altijd prijs! gelijk ze op de foore zeggen. Nu eenmaal 't spel aan gang was had ik maar spijt dat er niet meer waren om ze in een busselken van een half dozijn bijeen te binden. Enfin, ne mensch moet doen wat hij kan in dezen tijd.

Als ik mijn drij kadees daar goed gebonden voor mij op den grond zag liggen vond ik dat het tijd was eens asem te scheppen om na te denken wat wij nu zouden aan vangen. 'k Doe de deur van het zwingelkot open om in de maneschijn alles wat beter af te zien. Daar in den boomgaard stonden de drie peerden aan een boom gebonden: die moesten eerst onder de hand gebracht worden want iemand kan nooit weten wat er hem nog te wachten staat: lansen, koolkapper en revolvers hingen aan 't zaal en de drij karabiens lagen

hier op de vloer, gelijk zij ze hadden laten vallen bij het binnenkruipen: dat was een gerief dat ik niet uit het oog mocht verliezen.

Dan keer ik terug naar mijn drie gasten en begin ne keer spektie te maken in hun zakken. 'k Zal maar niet zeggen wat daar allemaal inzat, 't was de moeite niet weerd, maar wat er mij het meeste plezier van deed dat was een sjik toebak; niet dat ik nen amateur van sjikken ben, maar sinds dat ik daar in de riole gezeten had, had ik geen kruimelke toebak meer gezien, en voor wie geen pijp of geen sigaret kan smooren is de sjik toch altijd iets.

'k Kijke nog eens of ze goed vast zitten, alle drij rug tegen rug, zoo vast als een bussel stoofhout; 'k snoer hun polsen nog wat vaster, 'k pak hun messen mee en zie of ze geen kwaad meer kunnen, en dan geef ik ze mijn benediktie en laat nu den boer maar dorschen.

Buiten maak ik mijn peerden los: ik kruip op het middenste en pak de twee anderen bij den toom, en met lansen, karabienen en heel den santenboetiek, rij ik er van door zoo fier of 's Keizers kat mijn bloedeigen nichte was, terwijl ik de Vlaamsche Leeuw tusschen mijn tanden floot.

Zie, als ik dat alles nu bepeinze, dan moet ik in mijn eigen zeggen: ne mensch is toch maar een stomme beeste. Ik was daar gezeten gelijk ne puid op ne wegeling: fier boven op mijn peerd, te middelt van de twee ander die mijn oorlogstrofeeen droegen. Awel, ik zou beter doen van te zeggen dat ik daar zat gelijk 'nen uil op ne kluit, te dom om te helpen donderen. Want peins ne keer: ik was toch altijd midden in de Duitsche linien; op ieder kantje van de baan had ik nen troep van die lotsooren kunnen tegen komen. Ge ziet van hier welken post ik zou gepakt hebben.

Jawel! ik had Schuiferkapelle nog geen half uur achter den rug of ik zeg:

- Wat is mij dat nu?

'k Hou mijn drijwielkerre staan, en 'k luister.

Heel in de verte hoor ik den daver van een troep ruiterij die in vollen galop komt aangestoomd.

Daar! 'k hem 't zitten. Ze hebben 't boeltje ontdekt en nu gaat het er op los. We moeten ons biezen pakken of ze zitten aan mijn vel. En 'k geef mijn peerd van de sporen.

Maar probeert gij ne keer met drij paarden te gelijker tijd vooruit te komen.

vooral als ze bovendien nog beladen zijn als ne kermiswagen. Eerst dacht ik er wel aan om den heelen boel weg te werpen en de twee anderen paarden het veld in te jagen, maar behalve dat het mij slechts tijd had doen verliezen en mijn achtervolgers op mijn spoor had gezet, zag ik wel dat het niet veel kon baten. De drie beesten waren doodop gereden en aan den galop van de anderen was wel te hooren dat ze 't spoedig op mij winnen zouden.

Daar moet wat anders op gevonden worden, denk ik, en almeteens zie ik, een beetje van de baan af, in een meersch een heele rei hooi-oppers staan. Die heeft de boer express voor mij daar neer gezet! 'K spring van mijn paard en laat ze maar voortloopen; dan blijven mijn achtervolgensze nazetten terwijl ik er uit muizen kan; dan haal ik 't hooi boven mijnen kop dicht en ik ben weeral ne keer gered.

't Was op 't nipken af, want den zelfden moment hoor ik den heelen troep in volle vaart over de kalsei draven nog maar altijd om Cies Slameur bij zijnen schabbernak te stekken. Als ze hem vinden geef ik ze hem! dacht ik, en 'k draaide mij rond in mijnen polk om een uiltje te vangen, want ge moogt gelooven dat ik met al die veralteraties

van den laatsten tijd zoo heelemaal frisch niet meer was.

't Stond geschreven dat ik mijn oogen nog zoo gauw niet dicht zou doen. Juist begin ik weg te duizelen of ik hoor de bende weerkeeren, en ditmaal niet meer alleen over de baan, doch langzaam vooruit langs alle kanten om overal alles af te zoeken. Die kerels hadden al gauw de paarden ingehaald om te bemerken dat de vogel gevlogen was en probeerden het nu om hem wat zout op den staart te strooien.

Als ze nu dees hooimijten nog maar ongemoeid laten, bid ik uit den grond van mijn hart. Maar dat ziet ge van hier, zoo stom waren ze ook niet. Mijn hart staat stil als ik ze hoor dichterbij komen en één voor één iedere mijt onderzoeken; iederen keer gaan hun bajonetten en lansen er door. Eindelijk ook aan mij... ge moet dat beleefd hebben om te weten wat het is, als zij zoo de punt van een lans, als een scherpe zeis, door het hooi heen hoort bijten. Twee, drie steken, met de bajonet langs alle kant.

Maar ik zat er te goed midden in om daarvan geraakt te worden... dan een ging geen handbreed van mijn hoofd... de andere kreeg mij in een van mijn hespen te pakken... 'k Moest op mijn

tanden bijten om geen schreeuw te laten! Goddank gingen ze niet te diep in het vleesch. Ze begonnen aan een ander mijt.

Nog een tijd lang hoorde ik ze bezig: dan trokken ze verder; ik hoorde hun stemmen verzwakken en eindelijk werd alles stil. Zie, toen had ik wel een keersken voor Sint Antonius willen aansteken.

Hoelang ik daar toen nog heb gezeten weet ik niet. Ik kon niet meer van vermoeienis en van alteratie en zoo viel ik eindelijk te midden van het hooi in slaap.

VII. - Terug op het Koerken Negen-en-Negentig

Hoelang dat ik daar in dien hooiberg geslapen heb zou ik niet kunnen zeggen; zeker de rest van den nacht en nog een groot stuk van den volgenden dag, want toen ik het waagde mijnen kop voorzichtig boven het hooi uit te steken zag ik dat het alweer tegen den avond liep. Overal was het stil, precies of er nooit geen oorlog geweest was; langs de baan, bezijden mijnen hooiberg, dreef een koewachterke een half dozijn bonte en blare koeien naar huis.

Eerst wist ik niet goed of ik hier den nacht zou afwachten of liever maar direkt voor de pinnen te komen. Mijn buik was ondertusschen weer geweldig aan 't grollen geraakt zoodat ik tot het laatste besloot. Ge hadt me moeten zien: ik zag er schoon uit. In minder dan één week had ik eerst in de griole gezeten; dan was ik door de vaart gezwommen; van den kolenkelder was ik in een plaasteren beeld gekropen en van daar in het hooi; dat er van mijn

sjiekke lansiers uniform niet veel meer overbleef kunde wel denken, en ook dat ik meer op nen vagebond begon te trekken dan op een deftig soldaat.

Gelukkig dat ik nog geen tien minuten ver gestapt ben, of ik zie op mijn linkerhand een schoon boerenhof liggen: Hier moeten ze me uit den brand helpen, zeg ik, en ik schiet mij 't hof op.

De boer en zijn hond meenden eerst alle twee zeker dat ze met een landlooper te doen hadden; maar ge hadt hem moeten zien veranderen zoo gauw hij onder al mijn vuil de rest van mijn Belgisch uniform ontdekte: Ik moest binnen komen en ne pot bier drinken en een stuk eten, en de boerin moest er bij komen, en ik moest vertellen wat er gebeurd was, en van waar ik kwam, en waar ik naartoe ging, en of de Belgen de Duitschers al verslagen hadden.. enfin daar komt geen einde aan.

Maar als ik hun dan vertel dat de Duitschers mij gevangen hadden, en hoe ik ontsnapt en hoe ze mij op mijn hielen zaten toen hadden die goeie menschen eens moeten zien. Was ik hun eigen kind geweest, ze hadden mij niet meer vriendschap kunnen aandoen. Daar wierd hesp mee eiers in de pan gedaan, en ik moest korentenbrood

eten; enfin 't was kermis volop. De boerin vertelde mij algauw dat haar oudsten zoon ook bij den troep was; sinds veertien dagen had ze geen nieuws meer van hem, en 't mensch zat volop in de onrust en vroeg mij of ik hem in den oorlog misschien niet tegen gekomen had. De jonge was bij de kanonboeren; da's wel zoo sjiek niet als de lansiers, he, maar ne mensch doet wat hij kan en ge moet weten dat 't ook maar ne jongen van boeren afkomst was.

Enfin, ik doe wat ik kan om dat vrouwmensch gerust te stellen; en dan komen ze overeen hoe ik 't best aan den Duitsch ontsnappen kon. 't Eerste wat ik weten moest was waar ik ergens te recht gekomen was, want ge kunt wel denken dat ik in mijn vlucht maar voort geloopen was zonder te weten waar op aan. Ge kunt denken hoe gelukkig ik was te vernemen dat ik hier een beetje boven Deynze was beland, zoo tusschen Deynze en Meerendree, maar op enke uurkens van Gent. 'k Meende ne flikker te slaan van plezier toen ik dat goede nieuws vernam.

Nu was 't nog maar een kleinigheid om tot 't huis te geraken; een beetje hooger op, zoo vertelde mij de boer. zou ik aan de vaart komen; die moest

ik dan maar volgen tot Meerendree, waar dat ze in de Brugsche vaart uitliep en dan had ik maar langs deze voort te wandelen tot aan Gent; een kind kon niet misloopen.

Ondertusschen zou ik hier blijven tot het heelemaal nacht geworden was, en de boer zou mij bovendien nog burgerskleeren geven voor alle zekerheid. Boven op zolder ging de bazin den tenue van den boever halen: een paar kloefen, een pannen broek en een kiel waarin niemand meer Cies Slameur van het vierde lansiers had kunnen herkennen. 'k Schrob mij al het vuil ne keer af dat er gedurende heel dees week van avonturen op mijn huid was gaan zitten, zoodat ik weer een ander mensch was.

De rest van den avond ging als bij tooverslag met al dat praten voorbij, want die goeie menschen hadden mij niet weinig te vertellen; meiden en knechts waren ondertusschen bijgekomen en altijd moest ik maar herbeginnen terwijl ze met open mond naar mij te luisteren zaten. De boer ging zijn stoopken ouden klare halen; daar wierd geschonken en geklonken; 't was precies of ze de terugkomst van hun eigen zoon wilden vieren. Nog nooit was ik zoo met mijn gat in de boter gevallen.

't Was een goed stuk over twaalven eer ik er aan dacht op te trekken en 'k zal het maar bekennen, lichtelijk aangeschoten met een stuk in mijnen kraag. De boer zelf wou mij een eind weg brengen, tot aan de vaart, om mij op de goede baan te zetten.

- Kunde zwemmen jongen? nadat hij mij als afscheid flink de vijf had geschud.

- Lijk een waterrat, boer.

- Awel, zwemt hier dan liever het water over, want al de bruggen zijn nog door de Duitschers bewaakt, als de Belgen ze niet in de lucht hebben doen springen. En te Meerendree en te Somerghem zijn er posten die ge wel zoudt doen uit den weg te gaan Allee, salut, en wel thuis.

- Salu boer, en danke nog nen keer.

Een tijd lang volg ik de vaart tot ik een beetje vóór Meerendree, het beter vind er over te trekken; 'k speel mijn boeltje uit, maak er een pak van dat ik met de een hand boven het hoofd houd, terwijl ik met de andere over het water zwem. Dan maak ik een omweg om Meerendree op zij te laten en een goei uur later stond ik op den kant van de Brugsche vaart.

Wat dat er in mij omging toen ik

daar zoo regelrecht op ons goe Gent losstapte, zou ik niet kunnen beschrijven al werd ik honderd jaar. Meerendree, Lovendeghem, Vinderhaute, Somerghem; 't waren allemaal plaatsen die ik kende en iederen keer wist ik hoeveel dichter ik bij 't Belfort was. Toch moet ik zeggen dat het lang duurde, want voor ieder brug moest ik een grooten omweg maken om alle posten te ontwijken die de Duitschers daar konden opgesteld hebben; aan de dorpen was 't zelfde en langs de vaart dierf ik maar voorzichtig vooruit, om niet hier of daar ergens bots op een schildwacht te vallen.

't Begon juist weer lichte te worden toen ik aan Mariakerke kwam; een beetje later zie ik aan den overkant de Palingshuizen, het kerkhof, 't Verbindingskanaal. Ik kom aan de Elyzeesche velden. Och God, och Heere toch 't was alsof ik vleugels aan mijn voeten kreeg. Hier is Brugsche Poorte waar mij Meetje is komen woonen sinds dai ze het Luizegevecht aan 't afbreken zijn.

't Kon zoo wat voor de zessen zijn toen ik door de Brugsche straat stapte. Ik kom aan de Phenix en aan de kerk van Sint Jan Baptist, waarvan dat ze de paster later bisschop van Gent gemaakt

hebben. Nog een beetje verder en ik kom aan het koerken negen en negentig. De menschen waren er al wakker want ze moeten er vroeg naar 't fabriek; hier en daar stond er al eene met zijn pulle en zijn zakske met boterhamman gereed om op te trekken. Daar in 't hoekske, tegenover de pomp, woont Meetje; 'k draai de klink om en...

- Dag Meetje!

VIII. - Op den zolder van Tsulke den duivenmelker

Jongens, dat hadde moeten zien!

Meetje zat bij de blozende stoof, met den koffiemolen op haar knieen, want ze was altijd vroeg te been om op tijd bij haar commercie te zijn. Toen ze mij zoo in 't deurgat zag staan, liet ze van alteratie haren koffie en haar suikerij op den vloer vallen, toen sprong ze mij om den hals, en ze kuste mij en ze schreeuwde. 'k Mag zeggen dat ik anders niet van mijn lood te brengen ben, maar op zoo'n momenten wordt het een mensch nog wel eens raar in den kop, en 'k geloof waarachtig dat ik daar ook te snottebellen stond.

Peins ne keer: 't was drij maanden geleden dat wij elkander hadden gezien, maar op dien tijd waren er zooveel wondere dingen gebeurd, dat het ons wel honderd jaar toe scheen. Toen moest ik vertellen dat er geen einde aan kwam: Meetje wilde alles weten, van naaldeken tot dradeken; van af dat ik hier in de kazerne van de Keizers-

poorte was aangekomen, tot dat ik daar bij dien boer te Deynze over de vaart was gezwommen om terug naar huis te keeren. Bij ieder nieuw avontuur sloeg Meetje haar handen samen en riep dan:

- Wel Tzeezekens kinderen toch! hoe is dat Gods mogelijk.

Als 't eindelijk in 't lang en in 't breed verteld was, vroeg ze mij:

- En Cies, jongen, wat schikte nu te doen?

- Weerkeeren, naar den troep, Meetje, zoo haast ik hier weg komen kan.

Haar neus werd wel een el langer als ze dat hoorde; 'k zag dat ze weer aan 't janken ging vallen en daarom zegde ik ook:

- Meetje, ge zoudt gij mij toch niet willen weerhouden, he? Ge weet wel dat het mijn devoore is, en gij zelf hebt me toch geleerd dat een mensch altijd zijn devoore moet doen.

- Awel jonge, zei ze, en 'k zag wel dat ze moeite moest doen om zich in te houden, doe wat ge niet laten kunt, maar 't is toch hard op mijn jaren dat zoo iets ne mensch nog gebeuren moet.

Toen was 't aan Meetje haren toer om te vertellen, want ge moet niet vergeten dat ik al dien tijd gevangen had

gezeten, eerst in mijnen kolenkelder en toen in 't gemeentecachot van Bommerskonten, zoodat ik nog niets wist van den opmarsch van de Duitschers tot aan den IJzer, waar zij zich tegen 'nen lantaarnpaal een bloedneus geloopen hadden.

- En hoe gade gij nu doen om terug bij uw eskadron te geraken, vroeg Meetje nog.

Want ze vertelde mij nog hoe de Duitschers hier nu al sinds bijna veertien dagen de stad waren binnen getrokken en hoe dat ze overal den baas wilden spelen, maar hoe dat zoete Miele ze nog had weten stil te houden, dat hij toch een goede burgemeester was, en hoe Eedje Anseele naar Holland was gereisd om eten voor de stad te koopen, en hoe er in de gazet een schoon artikel had gestaan, iets van Uilenspiegel die wel slapen maar niet sterven kan, en dat dit het volk van Gent beteekende, zoolang de Duitschers in 't land zouden zijn.

't Was maar triestig in de stad, vertelde Meetje verder, ook de commercie ging niet meer en ze was al van zin, als dat bleef duren, om haar kraamke aan de Zuidstatie over te doen aan een vriendin van Lotte, om dan zelf op haar renten in het Pont van Sint Michiels te

gaan leven. Daar zou ze te minste haren ouden dag in rust kunnen doorbrengen want met al dat lawijd van den oorlog peinsde ze soms nog zot te worden. Veel van 't rijk volk was naar Holland of naar Engeland gevlucht; die zaten met de poepers voor den Duitsch en er werd niet weinig om hen gelachen in de stad; maar ook de meeste jonge mannen waren al vertrokken langs Selzaete en Sas van Gent, maar dat was om bij 't leger te gaan. Als ik langs daar wilde weg komen zou het mij niet moeilijk vallen; de Duitschers begonnen wel jacht op de jonge mannen te maken, maar iedereen hielp ze om over de grens te komen... en als het dan toch mijn devoore was... Maar eerst moest ik toch eens goeden dag gaan zeggen aan Lotte: 't mensch zou zoo kontent zijn van me weer te zien, en of ik geen nieuws wist van al haar jongens, want ze had al in den laatsten tijd geen brieven meer gekregen en wist niet wat doen vanongerustigheid...

Zoo met babbelen en vertellen ging de tijd voorbij zonder dat wij het zelf wisten. Meetje vergat zelfs naar haar kraamken aan de statie te gaan, wat haar misschien den eersten keer van geheel haar leven gebeurde, want zelfs gedurende heel den oorlog had ze tot

nu toe iederen morgen regelmatig op haar plaats gezeten. Ondertusschen had ze een potje straffe koffie opgezet en zoo zaten we maar voort te vertellen alsof er geen einde mee gemoeid was.

't Moet zijn dat ik daar aan de Brugsche poort bekend sta gelijk nen kwaden penning: als we zoo nog zitten te spreken gaat de deur open en Tsulke de duivenmelker komt binnen, en daarmee zie ik dat heel ons koerken negen en negentig bijna vol volk staat, allemaal menschen uit de gebuurte die hadden gehoord dat Cies Slameur was weergekeerd en die nu om nieuws kwamen.

Ge moet goed verstaan, maar dat koerken negen en negentig, dat is nog erger als de publieke weg: als er iemand iets weet, dan weet het direkt alleman. 't Was pertan toch vroeg in den ochtend toen ik daar aankwam, maar daar stond allicht iemand op zijn zulle, of achter zijn gordijntje te loeren die mij had erkend, en zoo was mijn terugkomst een heel affaire geworden waarmee iedereen zich bezig hield.

- Awel Cies, jonge, zegde Tsule als hij binnen was, 'k hoore dat ge weeromme zijt. Wat komde gij ons allemaal vertellen? Zijn de Duitschers al overwonnen?

- Pak ne stoel, Tsulke, en zet u neere, zei Meetje; 'k zal u een potje koffie schenken.

Tsulke is een brave jongen en hij meent het ook goed, maar ge moogt me gelooven dat hij daar leelijk in mijn rapen kwam te zitten: 't begonnen er zoo in de stad Gent al eenige van die Duitsche speurhonden rond te loopen en ge moet uw affaires toch niet aan iedereen zijnen neus hangen, niet waar? Afijn, daar was niets aan te doen, en alweer moest ik aan 't vertellen, en alweer waren het vragen over den dien en den dien, precies of ik al de mannen van de Brugsche poort moest kennen die er bij het Belgisch leger waren.

- En ons duiven, he Cies, zegt Tsule almeteens, daar is niets van gekomen! Gade ne keer mee naar mijn beestjes zien: 't zijn der schoone, zulle:

- 'k Wil wel, Tsuule.

En we gaan de deure uit, bij Tsule binnen, naar zijn duivekot zien. Tsuule woont juist de deur voorbij Meetjes, maar omdat ze met een groote famielde zijn, is hulder huis ook grooter en 't heeft nog een klein koerke, waarvan de muur uitkomt in een cité van den Brugschen steenweg. Als ik u dat allemaal zoo perciezekens vertel zijn er daar goei redens voor.

Ge zult seffens wel gaan zien waarveur.

'k Zegge goendag aan de geheele famielde; aan Tsuule zijn moeder en zijn broers en zusters; weer is 't een vraagstraatje zonder einde, tot dat we ten laatste toch naar de duiven gaan zien, en 't waren waarachtig schoon beestjes ook. Maar Tsuule heeft er niet lang plezier van gehad want nog geen veertien dagen later moesten al de duiven bij den Duitsch ingeleverd worden. Eerst wierden ze in een van de hangaars te Port Arthur opgesloten; later is 't daar brand geweest en wat weet ik nog al meer, maar in ieder geval Tsuule heeft niet veel meer van zijn duiven gezien. 't Is zijn laatste keer geweest dat hij zijn herte aan zijn liefhebberije kon ophalen.

Nog was ik niet weer bij Meetje achter de stoof gezeten of, krek! 't is iemand anders die binnen komt en weer 't zelfde lieken: hoe dat ik hier geraakt was, en wat nieuws van den oorlog en of ik van dien of den dien niet gehoord had. 't Was of ze 't in geheel de Brugsche poort geroken hadden dat Cies Slameur van bij den Duitsch was ontsnapt. Van dat moment stond de deure geen minuut meer stil. 't Was gelijk een begankenis, ik dacht dat ze de zulle

van het huis stuk gingen loopen. Een beetje na den noene kreeg ik er zoodanig mijn bekomste van, dat ik tegen Meetje zegde:

- 't Is mij hier al te zeer verleed met al dat gedoe. Ik gaan ne keer goeden dag zeggen aan Lotte. En als er nog iemand achter mij komt vragen, gebaart of ge van niet en weet, want ze zullen mij met al hun geloop op 't laatste nog den Duitscher op mij sturen.

- Cies, zijt voorzichtig en loopt niet te veel onder de menschen hun oogen, vermaande Meetje mij nog.

Ja, als ik maar slim genoeg was geweest om naar dien goeden raad te luisteren. Ik ga de Brugsche straat ten einde en keere rechts af langs de Coupure, om den kortsten weg te nemen, want het is een goed eindeken, van daar tot aan het arsenaal te Gentbrugge. Had ik toen verstand genoeg gehad om dat te doen had ik mij heel wat last bespaard, maar ne mensch wilt altijd in zijn ongeluk loopen. 't Was drij maand geleden dat ik met het vierde lansiers uit Gent vertrokken was; morgen of overmorgen zou ik er mij vandoor schieten naar Selzaete, om de grens over te komen. Ik dacht: nu moet ik er dus van profiteeren om mijn goe stad Gent nog eens te bezoeken en te

zien wat al veranderingen de oorlog gebracht heeft. Zoo stap ik de Bargiebrug over naar de Hoogstraat om een toerken door het midden van de stad te maken.

In de straten was 't gelijk voor den oorlog; alleen was 't er wat stil geworden omdat er geen automobiels meer mochten rijden. Slechten tijd voor de chauffeurs, denk ik zoo nog; 't is maar goed dat ik bij den troep ben. Duitschmans waren er op straat niet veel te zien, tenzij in de Veldstraat en rond den Kouter waar de buros van de Kommandantur en van ik weet niet wat nog allemaal waren.

Maar als ik door de Brabantstraat stap - ik zal het nooit van mijn leven vergeten: 't was juist aan het Zwaardstraatje - staat mijn herte in eens stil in mijn lijf: Rakelings langs mij voorbij stapt er een Duitsch officier die 'k onder de duizenden zou herkend hebben. Ge weet nog wel, diene sloeber die mij daar te Sint Laureyns in plat Gentsch ondervraagd had, he? Awel 't was hij zelf in eigen persoon, en 't was geen wonder dat hij zoo goed Gentsch kon, want ik heb later vernomen dat hij jaren lang garçon in een Rattenkelder is geweest.

Ik stap stijf door of ik niets had ge-

zien, in de hope dat de vent mij niet had herkend, maar aan de *Ganda* keer ik mij om om hem achterna te loeren en dan zie ik dat die lotsoore zich ook juist omdraait om het zelfde te doen.

- Cies! beenen maken, jongen! zeg ik.

Ik schiet den Ganda binnen, loop algauw den Café door en kom in de Vlaanderenstraat weer buiten; dan, op een drafken schiet ik tot aan de *Maison de Blanc*, de Belgradestraat in, vandaar door de Lange Boomgaardstraat de Winkelstraat, dan langs den Reep en de Keizer Karelstraat, weer door de Belgradestraat, dan door den Brabantdam en den Passage tot ik buiten asem aan de Zuidstatie te recht kwam.

- Die mag ze ook hebben, als hij de musschen achterna wil loopen om ze wat zout op hunnen staart te strooien, denk ik nog.

En dan verder op mijn duizend gemakken loop ik langs den boulevard Frère Orbrn, tot aan de Sint Lievenspoort en zoo over Ledeberg tot aan 't Arsenaal van Gentbrugge waar Lotte haar staminee hield.

Ge kunt denken hoe verwonderd ze daar waren zoo ineens Cies Slameur voor hen te zien. Lotte was juist niet 't huis. Ze had een steekkare gehuurd

en was met een van de jongens naar Meirelbeke gereden, waar ze twee zakken pataters was gaan halen omdat er die toen al niet meer in de stad te krijgen waren. Maar Stanse stond achter den toog en Zulma was aan 't kousenstoppen, en 'k gaf hun ieder twee tootjes op ieder kaak want we waren heel ons leven als broer en zuster geweest. Een half uur later kwam Lotte met haren gast ook 't huis en toen was 't kermis volop: 't patersvaatje werd aangesproken en daar moesten druppelkens op 't goe weerzien gedronken, en voor den honderdsten keer moest ik vertellen. 't Begon nu een lesse te worden die ik al van buiten opzeggen kon.

Tegen den donkeren vond ik dat het tijd werd om er vandoor te trekken: 't Was nog een goed eind tot aan de Brugsche Poort en 't gebeurde nog al dat de voorbijgangers 's avonds door de Duitsche patroeljes om hun papieren werden aangesproken. Maar eerst nog kwam ik met Lotte overeen dat ik den volgenden avond weer zou komen: haar twee oudste jongens zouden dan klaar staan en met ons gedrieen zouden wij nog denzelfden nacht er op uittrekken, naar Selzaete, om zoo over de grens te komen.

Gelukkiglijk viel de terugweg mij beter mee. Zoo meende ik althans. 't Was al pikkedonker en geen mensch meer op straat. Een enkelen keer, op de Coupure, dacht ik stappen achter mij te hooren; 'k bleef achter een boom staan horken, maar toen ik niets meer gewaar werd stapte ik gerust verder. Toch sloeg ik nog langs de Belle-Vuestraat in, en met nen kleinen omweg over Akkerghem uit voorzichtigheid, kwam ik een goede half uur later weer aan het koerken negen en negentig.

Meetje was al wat ongerust geworden, 't avondeten stond op de stoofbuis te wachten; ze was niet weinig kon tent mij weer terug thuis te zien.

- 'k Ga algauw de blaffeturen dicht doen en de deur in 't slot draaien, zegt ze nog. Ge kunt niet weten wat er gebeurt en tegenwoordig kon ne mensch niet voorzichtig genoeg zijn.

Ons eten was nauwelijks naar binnen en Meetje was de schotels nog aan 't afwasschen of ik hoor iemand eerst voorzichtig aan de klink van de deur loteren en toen die natuurlijk gesloten bleef, drij, vier felle slagen achtereen.

- Da's voor u Cies, zeg ik direkt, maar jongen! z'hebben ons nog niet, en als de weerlicht schiet mij iets door den kop: de zolder van Tsulke den duiven-

melker, waar ik dezen middag nog op was geweest. Ik wist al wat er mij te doen stond en hoe ik er hier vandoor moest spieten.

Gauw Meetje! doet open, zeg ik nog; ik zal mijn biezen wel pakken, maakt u niet ongerust.

Toen ze den eersten slag hoorde, was Meetje zoo bleek geworden als haren voorschoot.

En 't verwonderde mij dat ze van alteratie de telloor niet had laten vallen die ze juist aan 't afdrogen was. Maar ge hebt ook al kunnen zien wat voor een kloek mensch het was: ze had al geraden wat ik in 't schild voerde. Terwijl ik drij treden te gelijk het trapken opschiet, gaat zij al naar de deur, ofdat er niets was gebeurd, en 'k hoor haar nog vragen, terwijl ik de valdeur voorzichtekens achter mij laat neerzinken:

- Wie is er daar nog zoo late, en wat moette van mij hebben?

Terwijl Meetje nog aan 't parlesanten was om tijd te winnen had ik het dakvenster al open gestoken en nog geen minuut later zit ik gelijk een kat daar boven op de pannen.

- Nu 't venster dicht gekregen, want ge moet in zoo'n gevallen nooit laten zien langswaar gij er vandoor zijt gemuisd, denk ik nog.

Dat was precies geen gemakkelijk werk: ik verpletterde er de toppen van mijn vingers bij en mankeerde bovendien nog bijna met mijn klikken en klakken naar beneden op straat te donderen. Ik het mij tot in de dakgoot schuiven, zoodat ik beneden op het koerken nog juist kon zien hoe Meetje de deur voor een half dozijn pinhelmen open deed. 't Was dus tijd.

Om langs 't koerken weg te komen was er geen middel; zoo slim was de Duitschman ook wel; voor 't gangsken dat uitgaf op straat, zag ik nog twee van die lotsooren op schildwacht staan, maar ik had iets anders in 't snuitjen. Ik had goed belet hoe Tsulke zijn duivenslag groot genoeg was om ne mensch deur te laten; ten minste als hij geen buiksken heeft gelijk gezel Berragan. Ik had wel ergens anders langs een dakvenster kunnen kruipen, maar 'k had zoo lang kunnen zoeken om er een open te vinden tot die mannekens daar op de koer mij in de gaten kregen, en dan, bi Tsules was 't het eenig huis waar ik ook langs achter weg kon.

Er stond dus niets anders op dan dat duivekot. Voorzichtig kruip ik er naar toe en begin aan 't slag te voelen. Met mijn twee handen klawier ik al direkt in den duivestront, maar in mijn posi-

tie zoude daar ook niet de neus voor opgehaald hebben. 't Voornaamste was dat ik 'tslag openkreeg en dat het groot genoeg was om mij door te laten. Ik wring mij naar binnen gelijk ne paling: ge kunt wel denken hoe: langs alle kanten den mostaard op mijn lijf, en geene van bij Tierentijn, zulle!

Dat ik het er zonder kleerscheuren afbracht zou ik al evenmin kunnen zeggen, want het kruis van de pannen broek die mijn boerken van Deynze mij gegeven had bleef aan een nagel hangen en al even gauw zat ik door mijn knieen en mijn ellebogen. De pauwsteertjes van Tsuule keken natuurlijk verwonderd op bij zoo'n bezoek: 't was een roekedekoeen en een vleugelslagen van alle duivels, maar 'k bleef muisstil staan en na eenigen tijd gingen ze weer gerust op hun stokken voortslapen en wierd het stil.

't Was maar goed ook: door het dun scheidingsmuurken, hoor ik bij Meetje die Duitschmans juist de zoldertrap opklaveren.

- Gulder trap-op en ik trap af, zeg ik, en doe voorzichtig de deur van het duivekot op en ga naar beneden bij Tsule in de keuken.

Tsule en zijn moeder hadden juist

hun deur op een reetje gezet om te zien wat er bij Meetje omging. Ze hadden natuurlijk al dat Duitsch kateel gehoord en ze zagen mij al, met de brasseletten aan tusschen die Moffen wegbrengen. Ook nog ander geburen stonden van achter hun gordijntjes aan te zien hoe dat dat allemaal afloopen ging. Zij stonden als van de hand Gods geslagen, toen ze mij daar zoo ineens in de kamer zagen.

- Wel, Cies, jongen toch! ons herte was maar een boon groot meer voor u; langs waar zijde dan uit hun handen gekomen?

- Langs uw duivekot Tsuule. Maar ik heb nu geenen tijd om daar explicaties over te geven. Salu en tot den naasten keer. Ik zal het hem zeggen als ik hem zie.

Daarmee spring ik langs de achter deur op zijn koerken. Daar in den hoek stond een regenton; lijk de weerlicht ben ik daar op en zoo, schrijlings den muur over, laat ik mij in de cité daar nevens neerkomen. Dan, als of er niets gebeurd was, stap ik door naar den Brugschen Steenweg om zoo, langs de Hoogstraat, de stad in te wandelen.

IX. - De ponte van Leander

Leander Weymeersch is de oudste baggeraar op één na van stad Gent. Ik ken Leander gelijk ieder chauffeur die zijn eigen zelve respekteert al de beroemde dingen van de stad moet kennen: 't Gravenkasteel, 't Duvelsteen 't Belfort, Sint Baafs, Lieven Bauwens, Cies de Kalle of Gielen met zijn oliekoeken. Van Leander wist iedereen dat hij maar één ambitie op de wereld had: op zijn toer de oudste baggeraar zelf van de stad te worden. Ik geloof niet dat Leander ooit een vlieg had kwaad gedaan:

> Mee ne gaai, en vijf cens peinse
> Hêm ekik al wa da 'k weinsche...

had hij wel kunnen zingen, als hij die eene eerzucht niet had gekend.

Er was maar eene mensch op de wereld die hij niet hooren of rieken kon en dat was Naartje Neyt, oudste baggeraar en deken van de Gentsche stadswerklieden. Had hij Naartje van de wereld kunnen wenschen, om zoo zijn plaats in te nemen, hij zou het zeker

niet gelaten hebben. Maar behalve in woorden, en dat nog maar als hij eenige druppels te veel uit had, was Leander de vreedzaamheid zelve, en zoo veroorzaakte die vijandschap dan ook niemand verder last.

Iedereen heeft de ponte van Leander wel eens aan ons bruggen zien liggen, goed vastgemeerd tusschen twee palen, en Leander daar achter op, met zijn sjiek tegen zijn oor, de lange steel van zijn baggerschep in 't pekzwarte water waaruit de vuile broebbelen blaaskens naar omhoog kwamen.

Tusschen iedere haal rustte Leander wat: dan speekte hij een straalke sjikkensap in zijn handen, pakte den steel beet en met langzame snokskens, voorzichtig om daarbij de ponte onder zijn voeten niet weg te zien schuiven, begon hij zijn schop naar boven te halen; dan altijd even gezapig, klopte hij ze uit in zijn pont die zoo, langzamerhand, tegen den avond vol geraakte met stinkende, zwarte, vettige modder, gebaggerd uit de vuile wateren van de Gentsche vaarten en rivieren.

Dien dag had Leander staan baggeren rond de bruggen op 't einde van de Coupure, waar ik hem gezien had een beetje voor de Nieuwe Wandeling, tegenover de Lys.

's Avonds legde hij dan zijn ponte vast juist de brug voorbij, in 't begin van de Brugsche vaart, onder de steenen brug van de Lieve, die daar juist in het kanaal loopt.

'k Weet niet hoe het kwam dat ik zoo juist op Leander en op zijn ponte liep te denken, terwijl ik daar voor den Duitsch aan 't beenen maken was, maar ik was de Phenixstraat nog niet voorbij of ik hoorde al dat mijn achtervolgers op mijn hielen zaten.

- Dat is 't, zei ik almeteens, de ponte van Leander, die moet ik hebben Als ik het maar tot daar breng dan zal ik ze wel ontsnappen!

En daarmee nam ik mijn beenen onder de armen en geef katoen zooveel ik maar geven kan, terwijl ik achter mij de Duitschers hoor aanstormen. In alle haast schiet ik de brug over, links af, naar de Lieve toe. De Lieve is daar heel smal als ze tusschen de huizen door een steenen brug onder de straat loopt om in de Brugsche vaart uit te komen.

Juist als ik daar was kijk ik eens om en zie mijn zes kerels uit de Brugsche straat komen aanloopen. Ze hadden mij direkt in 't oog want ik stond vlak onder 't licht van een lantaarn.

- Niet te haastig, Cies, zeg ik: we

hebben den tijd jongen, want mijn plan was toen al klaar in mijnen kop.

Voorzichtig laat ik mij langs den kant der huizen naar beneden rijzen. Daar bleef gewoonlijk nog een smal streepken grond als het water niet te hoog was, en ik ging er dan ook tot over mijn knoesels in het slijk. Onder de brug zie ik een groot zwart ding liggen: dat was de ponte die ik hebben moest.

Als ik ze stillekens naar mij over trek, voel ik eerst dat ze boordevol met morre is.

- Da's tegenslag! denk ik eerst. Cies wat zijde nen uil geweest van daar niet aan gedacht te hebben!

Maar op 't zelfde oogenblik schiet er mij al iets anders door den kop. Langs den kant kruip ik onder de brug voort om dan de ponte wat vooruit te steken dat ze omtrent half onder 't gewelf uitkomt. Dan juist op het oogenblik dat ik boven mijn hoofd de Duitschers hoor aankomen spring ik in 't water, duik vlak onder de pont door om een eind verder weer boven te komen en zoo de Lieve op te zwemmen.

Ge weet wel, daar een beetje de brug voorbij, aan uw linkerhand, staat daar aan die Lieve een klein houtzagerijtje 't liggen daar altijd balken of boomen

in 't water; daarachter stopte ik mij weg om eventjes toe te zien wat er gebeuren ging. 't Was wel lijk ik gedacht had: de zes Moffen die daar op de brug stonden te snuffelen, hadden direkt de pont in de oogen gekregen die daar, zoo heelemaal zonder erg, half onder de brug uit gedreven was, Maar in den donkeren konden ze natuurlijk niet zien met wat een vrachtje ze volgeladen was, zoodat ze daar juist iets meenden hij de hand te hebom Cies Slameur achterna te zetten.

- Jawel! ziede hem komen? zeg ik.

Een was al over de balie gekropen om er in te springen; ik zie hem nog juist hoe hij daar met zijn twee armen omhoog hong en dan ineens besloot om met 'nen zachten sprong naar beneden te komen. Zijt er wel mee! Dat was geenen plons! en 't water pletste ook niet naar alle kanten weg. Neen: 't was een zachte vettige kwak; het maakte niet veel lawijd maar 't zal er hem dobbel deugd om gedaan hebben. Die mocht waarachtig zeggen dat hij met zijn gat in de boter gevallen was.

'k Vroeg naar de rest van mijn rekening niet meer. Een ezel stoot hem geen twee keeren aan den zelfden steen, en al zijn 't ook moffen, 't zijn daarom nog zoo'n ezels niet als sommi-

gen dat wel zouden willen doen gelooven. Achter dien eersten waren er nog vijf ander die niet beter vroegen dan mij bij mijnen schabbernag te pakken; 't was dus maar van schampavie te spelen en zoo gauw mogelijk weg te komen.

't Is anders zoo geen plezïerig ding in 't midden van den nacht een zwemkoers in de Lieve te houden: 't water is er van de propersten niet en dan, we waren op 't eind van de maand Oktober en dan is 't gewoonlijk al geen weer weer om nog dikwijls een zwembroek aan te schieten. Maar allee, 't was nu al den derden keer in nog geen twee weken da 'k mee zwemmen aan den kost, of liever aan mijn vel moest komen, zoodus begon ik ook alweer gewend aan te worden.

Algauw hoor ik dat ze mij ook weer achterna zitten: die kerels moesten zeker in de Brugsche vaart ergens een roeibootje hebben losgemaakt waarmee het nu op mij los ging. Zoo gauw ging dat toch nog nie: de Lieve loopt daar met allerlei kronkelingen tusschen huizen en fabriekskens, mef vaardekens er door, en langs palen en brugskens en gaten en riolen en donker hoekskens die allemaal 't een achter 't ander moesten afgezocht worden. Maar ter-

wijl ik ze daar met hun lantaarns alles zag zoeken, schoot ik vooruit zooveel ik maar geven kon; 't was niet voor niet dat ik zoo goed leeren zwemmen had in mijnen jongen tijd al had ik nooit gedacht dat het mij zoo zeer te pas zou komen.

Als ik zoo een tijdje lang gezwommen heb zie ik dat ze voor goed aan 't achterblijven zijn: 't wierd tijd want ik moest even asem scheppen; mijn bloed begon te verkillen en ik verstond dat ik geen uur meer moest volhouden om de kramp in mijn armen of in mijn beenen te krijgen.

Toch nog een tijdje volhouden, Cies! schept maar couragie, nog een beetje en we zijn der. Ik moest zoowat tot aan 't Rabot gezwommen zijn; toch wilde ik hier nog niet naar boven komen; 't zou voor die mannen te gemakkelijk geweest zijn tot hier te loopen om me dan te snappen, juist als ik den voet op het drooge zou stellen; te meer omdat ik altijd dacht aan dien garçon uit den Rattenkelder die er bij hen was en die ons stad dus wel kennen moest.

Doch zwem ik nog voort tot op de Sint-Antoniuskaai, daar kon ik niet meer verder. Eindelijk zie ik ergens een steenen trap om naar boven te komen; dook op, met veel moeite

geraak ik nog tot daar; als ik de ijzeren balie in mijn handen heb moest ik een beetje wachten eer ik verder kon, zoo moe was 'k. Eindelijk sukkel ik toch den trap op en ga daar zitten om mijn kleeren te laten druppelen want ik leekte gelijk 'nen waterhond.

Als ik daar zoo een tijdje had zitten nadenken wat ik nu zou beginnen, voel ik ineens dat er mij iemand bij den schouder pakt, en 'k hoor een stem die mij zegt in 't plat Gentsch;

- Awel, maatje, wat doede gij hier?

En daar, in 't licht van 'nen gasbek, zie ik een nachtwaker voor mij staan.

X. - Van 't Rolleken naar het Posthotel

Zie, ik meende dat ik van den donder geslegen was; want de nachtwaker dat was wel de laatste op wien mijn gedachten stonden in dat oogenblik. Toen ik die hand op mijnen schouder voelde, en daarbij dat plat Gentsch hoorde, dacht ik eerst aan den Duitschen officier die mij te Sint-Laureyns ondervraagd had, ge weet wel dien garçon uit den Rattenkelder met wien ik nog zoo 'n eitje te pellen had. Mijn eerste gedachte was dus al: z'hên mij; maar als ik in de plaats daarvan dien nacht waker voor mij zag staan was ik zoo verbauwereerd dat ik eerst niet wist wat zeggen. Daarmee was de waker niet gediend.

- Ja maar manneke, 't is hier niet van 't zotje te spelen zulle; zeg mij ne keer wat ge hier zit te doen en van wat zijn uw kleeren zoo nat?

'k Had u wel ne keer in mijn plaatse wille zien. Wat moest ik daarop antwoorden? Ik kon dien vent toch geheel

mijn historie niet uiteen gaan doen, en ik zou wel eens willen weten wie er zoo'n moment direkt met een antwoord zou hebben klaar gestaan. Ik bleef daar dus met mijn mond vol tanden staan en keek al eens rond of er geen middel zou zijn, om beenen te maken zonder dien langen kurieusneus zoo 'n lange explikatie te geven, Maar onze pakkeman, die mijn moevementen al in de gaten had, scharde mij bij mijnen kraag.

- Watte? ge wilt het op een loopken zetten, he? maar we zullen u dat afleeren: mee naar de permanencie...

En hij gaf mij ne stomp in mijn leen dat ik haast voorover stuikte.

Ge had gij ne keer in mijn plaatse moeten zijn: dat was nu al ik weet niet hoelang dat ze met mij aan 't beulen waren: dat ik in riolen en in kolenkelders; en in het strooi en in de duivekoten moest zitten.

Allemaal om die Moffen te ontsnappen, en als ik dan eindelijk meende eens zoetekens te kunnen uitblazen, dan komt er zoo ne stomme Gentsche nachtwaker u zeggen: mee naar de permanentie! Mijn bloed begost te koken in mijn lijf van koleire en ik gaf hem een muilpeere dat hij drij keeren gelijk nen

top op zijn zelve rond draaide eer hij weer hij zijn zinnen was.

- Daar, gij Schweinehund! zeg ik hem. Ik had dat woord zoo dikwijls van den Duitsch moeten hooren dat het nu ook het eerste was dat mij over de lippen kwam.

Awel, jongens, als ik u een goeden raad mag geven, dan geeft nooit geen muilpeeren aan een nachtwaker. Dat loopt altijd slecht voor u af, zoodat ge er altijd mee in den last geraakt. Ik weet er mee van te spreken, ik had het maar pas dat pateeken gegeven of hij begint op zijn hoorn te toeteren: uit al de straten van daar rond schieten er wel een half dozijn ander wakers op mij los, sommige nog wel met hun honden, en ik krijg me daar een pandoering die ik zoo gauw nog niet vergeten zal. Dan sleuren ze mij naar het kommisariaat waar dat er om 't koetsken getelefoneerd werd en nog geen vijf minuten later reed ik zoo per voituur naar 't Rolleken.

Wie van zijn leven niet in 't Rolleken gezeten heeft is geen echte Gentenaar. In dat opzicht heeft er mij dus niemand iets te verwijten; daarbij 'k had in den laatsten tijd genoeg tegen gekomen opdat het mij niet veel kon schelen een nacht meer op de planken

te slapen. Wat dat mij verveelde was dat die kommisaris al even kurieus was als die nachtwaker hij moest mijnen naam weten, mijn adres, waar dat ik vandaan kwam en waar ik naar toe ging, afijn, veel meer dan een treffelijk mensch antwoorden kan. Juist gelijk den eersten keer vond ik het maar heter mijn mondwerk dicht te houden; we zullen later wel zien hoe heel dat boeltje nog draaien mag. Gelukkig dat mijn nachtwaker mij dezen keer zelf uit den nood hielp.

- Ziede niet dat hij zat is, mijnheer de kommissair. Hij is al niet bekwaam om u te antwoorden. Dat is mee zijn zatte konte in het water gesukkeld en zoekt dan ruzie en opstand tegen de politie te maken. Hij moest beschaamd zijn, en dat als 't oorlog is...

Zoo vloog ik verder zonder explikaties te moeten geven een paar gangen door, een donker cachot in, waar ik verder over mijn toekomst mocht denken. 't Is zoo breed of 't lang is, dacht ik: te Gent of te Bommerskonten, 't is altijd in 't cachot; 't moet dus wel zijn dat ik voor 't cachot geboren ben.

En daarmee keerde ik mij om op mijn plank, want 't was nog 't beste bed dat ik in den laatsten tijd gekend had.

't Stond geschreven dat ze mij dezen keer nog niet lieten rusten. Ik kon daar zoo wat een uur of twee geslapen hebben, als ze mij ineens komen wakker schudden, en allerlei flauwe kul verkoopenwaar ik geen woord van versta. Ik zet mij op mijn plank recht op mijn achterwerk; 'k wrijf den slaap uit mijn oogen en dan hoor ik dat het allemaal Duitsch is wat ze daar rond mij aan 't snateren zijn.

- Ze zijn er dan toch achter gekomen, waar Cies Slameur hem verstopt had, denk ik; dezen keer hên ze mij voor goed: Cies, jongen, houdt u stijf.

Awel, nee: 't was de komissair die daar in 't Duitsch tegen mij stond te parlezanten, terwijl er aan de deur nog twee pinnen stonden te kijken, zoo vol respekt ofdat ze in de processie een keersken mochten dragen.

- Waa moet dien nu weer van mij hebben, dacht ik.

'k Meende hem juist te zeggen: Man, kende gij uw moeders tale niet meer? spreekt maar plat Gentsch tegen een geboren Gentenaar gelijk ik ben: toen ik mij bedacht. Laat de zaak maar draaien en də boer maar dorschen. Cies, mondje tee en zien wat er gebeurt.

't Was 't best wat ik had kunnen

doen. De kommissaris gaat mij veur tot in den bureau: daar zijn 't weer lange explikaties in 't Duitsch waar ik de knoppen van versta, maar 'k hou me goed, Dan brengt hij mij op straat waar er 'nen automobiel mee twee Duitsche soldaten op mij te wachten staat.

- Hebben ze mij dan toch? In ieder geval, dees Duitschers zijn beleefd met hun gevangenen; 't is beter dan den eersten keer, denk ik.

De eene zat al op den bok; de andere stond daar te wachten met een mantel op zijn arm - zoo een van die groote lichte grijze mantels, mantels voor Duitsche officieren - dien hij over mijn schouders werpt; hij doet het portier open, salueert tot op den grond... 'k stap ik binnen en laat mij in de kussens vallen; 't portier valt dicht en wij rollen weg.

Dat is ten minsten geenen vulgairen taxi, dacht ik al terwijl ik in de kussens weg zonk, en om nen gevangenen naar de kommandantur te brengen is 't nog al geenen kleinen luxe.

We reden door de Borluutstraat, over de Botermarkt schieten de Magdeleinestraat in... Cies jongen, ge hebt een goei kans, doe 't portier open, springt naar buiten, en maakt dat ge weg komt...

Maar daar was iets dat me zei dat ik nu ook maar 't einde van 't avontuur moest afwachten. Die twee Moffen hadden heelemaal 't air niet van mij als een gevangene te aanzien. 't Maakte mij zoo kurieus dat ik besloot de kans te wagen 't mag komen water wil.

Wij rijden den Kalanderberg voorbij, de Koestraat door en de Vogelmarkt over, den Kouter op tot vóór het Posthotel waar we stil houden, De pinhelm die al dien tijd nevens den chauffeur op den bok gezeten had komt het portier open doen en zoo sta ik daar ineens voor den breeden marbelen gang mot zachte roode tapijten en den schoonen trap met palmboomen van het hotel. Gelukkig was er daar maar altijd dien pinhelm om mij uit den nood te helpen: hij schuift achter mijnen rug voorbij en trekt daar een deurken open terwijl hij alweer tot tegen den grond salueert.

Wat moest ik doen: stout en boud stap ik naar binnen en 'k zie dat ik in den ascenceur zit. Afijn, denk ik, kak of geenen kak, toch den pot op; wij staan er voor en wij moeten er door en daarmee zet ik mij neer op het bankschen en 'k late mij naar boven rijzen precies of ik niets anders te doen had. 't Ging uan zelvers en als de bak stil

hield had ik niets anders te doen dan buiten te stappen.

Vot hiertoe ging alles nog wel, maar nu kwam de kat op de koord. Ik sta daar op ik weet niet op hoeveelste verdiep te kijken voor al die deuren gelijk iemand die uit de lucht komt gevallen en niet weet wat figuur hij maken moet. Daar achter in den gang zat er wel ne garçon op ne stoel half te slapen. maar ik kon hem toch niet gaan vragen wat ik daar kwam doen.

't Zal nog 't beste zijn dat ik mij maar uit de gaten maak; we zijn met den ascenseur naar boven gekomen en wij zullen langs den trap naar beneden gaan. Salut en tot wederom ziens.

Ik had de leuning al in mijn hand, maar wie zie ik daar, drij treden te gelijk den trap komen opgestormd? Niemand anders dan mijn pinhelm. ‘Kennis zal u redden’ zeg ik maar zoo. Natuurlijk begost ik nu al een beetje in 't snuitje te krijgen hoe dat dat spelleke hier ineen zat.

Die komt me weer wijzen wat ik doen moet; als hij niet met mij in den ascenceur is gekropen dan komt het omdat hij dat geen manieren en vond en dat hij te veel respekt voor mij heeft.

Zoo rood als een haantje, van al die verdiepen te zijn opgevlogen, stelt hij

zich in positie, salut militaire, en wacht.

Maar Cies had het al heet: 'k bezie hem van uit de hoogte, 'k werp mijnen kop in mijnen hals en vraag hem, in 't Duitsch, want 't mas 't eenige woord Duitsch dat ik kost:

- Scheinehund?

Hij verstond mij direkt. Zonder iets te vragen stapt hij me weer voor in den gang, doet daar een deur open en laat mij binnen; Hij bleef daar nog wat staan wachten of 'k hier meer te zeggen had, maar ge ziet van hier dat ik er genoeg van had. 'k Was hier in mijn kamer en 'k gebaar hem met mijn hoofd dat hij er van onder trekken mag.

Zie, dat was geen klein bier, die kamer die ze mij zoo voor logement kwamen presenteeren: tapijten op den vloer, zetels met kussens, een groot open vier...

't Kwam mij niet ongelegen, want onder mijnen Duitschen officiers mantel stond ik te bibberen van kou, en mijn kleederen plakten nog op mijn lijf van het bad dat ik genomen had.

Als ik mij goed gewarmd heb kijk ik ne keer rond en begin den boel hier eens te inspekteeren; 'k zie eerst de deur van een staapkamer open staan

met een versch gespreid bedde en daarvoor, goed gereed gelegd op een stoel, schoon ondergoed en verder... den heelen tenue van een Duitsch officier; daarachter nog een toiletkamer met een warm bad dat daar te dampen gereed stond... enfin, ik meende dat er hekserij in 't spel was.

Zie, toen ik nog op schole ging stond er in onzen leesboek - ge hebt ze zelf misschien ook nog moeten leeren - zoo een geschiedenis van hertog Philip en de zatterik. 't Is alzoo een verhalingske van nen hertog die 's avonds ne zattekul in de greppe vindt liggen; hij doet hem oprapen en naar zijn paleis brengen; ze stoppen hem in 't bedde van den hertog en 's anderdaags nuchtings gebaart iedereen ofdat diene zattekul den hertog zelven is.

Cies 't moet zoo iets zijn dat ze met u voor hebben, dacht ik of anders ben ik nog maar goed om in 't strop te zitten of naar Selzaete te gaan.

Maar die zatlap was mij zoo dwaas niet; hij keek hij eerst wel een beetje verwonderd maar dan liet hij hem doen hij aten hij dronk hij goed, en peinsde in zijn eigen: ik kan 't er maar van hen. Cies, daar zit niets anders op: ge moet gij maar doen gelijk in de geschiedenis van dien zatterik.

En ik deed zoo: Een goed bad was niet te veel: al had ik ook bijkans een uur door de Lieve gezwommen, 'k gerook nog altijd den mosterd van Tsulke zijn duivekot, aan 't kapot gescheurde pannen vestje dat het boerke van bij Deynze mij gegeven had.

't Proper ondergoed kwam ook te nas: daar was onder andere een wit en dauw gestreepten piezama, waarmee ik er uit zag gelijk nen vastenavondzot.

't Was den eersten keer van mijn leven dat ik zoo'n ding aan mijn billen had; maar iemand droomt alle dagen niet zoo schoon, en juist gelijk die zatterik: ge kunt het er maar van hên!

Awel, als ik mij in dien nieuwen tenue in de spiegel bekeek moest ik bekennen:

- Cies, jongen, dat staat, u nog zoo slecht niet. Dat uw Meetje u zoo ne keer moet zien, ze zou denken dat ze u voor miljonnair te worden in de wieg heeft gelegd.

Daarmee draaide ik de elektriciteit uit en kroop mijnen citroenbak in.

Awel, 'k zou liegen moest ik zeggen dat ik daarmee direkt mijn slaap kon vinden. 'k Was dood-af en mijn leens wogen mij zwaar als lood, van alles wat ik in den laatsten tijd had meege-

maakt; maar dat laatste avontuur was nog wel het wonderzaamste van allemaal, daarom bleef ik er zooveel over prakkezeeren dat ik in mijn bed lag te woelen zonder een oog te kunnen dicht doen.

- Voorzichtigheid is de moeder van den porseleinwinkel, zei mijn Meetje altijd.

Ik stond op, deed het schuifken op al mijn deuren, en ging toen eens een voor een aan al de vensters zien. Ge weet, het Posthotel geeft langs achter uit op de Ketelvest. 't Was daar ook dat mijn vensters uitzagen, en niet ver van de middelste liep er een donderroe tot beneden in het water.

Dat zijn ons positions de retraite, dacht ik, zoo is er ten minste een aftochtlinie gereed als de Moffen mij dezen nacht eens wilden overvallen. Ge ziet het; ne mensch kan nooit weten waar de strategie nu goed voor is.

Eerst toen ik zoo wist dat alles in de puntjes was, kroop ik terug tusschen de lakens en nog geen vijf minuten later lag ik te ronken gelijk een vliegmachien.

XI. - Herr Franz von Schlameur zur Lausenschlacht

Als 't moeilijk voor mij geweest was in slaap te vallen, 't was toch nog veel moeilijken om wakker te worden, want ik sliep een geweldig stuk in den dag, 'k moet er hij zeggen dat het al maanden geleden was dat ik nog eens een nacht tusschen twee lakens had gelegen, en zoo gerust dat al de precauties van mijn strategie toch voor niets hadden gediend.

Toen ik wakker werd, dierf ik eerst mijn oogen niet goed open doen, want ik dacht direkt aan die geschiedenis van hertog Flilip en de Zatterik. Als ik hier me maar weer niet in het Rolleken. of in eon kolenkelder of in zoo iets lig.

Maar ik voelde direkt de zachte matras onder mij, wat mij koeragie gaf om toch een oogsken open te doen. Zie ik was wel een beetje benauwd dat mijden schoonen droom naar de maan zou zijn' maar Goddank, 't was nog altijd dezelfde chikke hotelkamer met een

plezant najaarszonneke dat door de reten van 't venstergordijn viel. 't Was dus geenen droom geweest, en ik zat hier wel vast en zeker op mijn duizend gemakken in het Posthotel.

Eerst bleef ik mij over dat alles den kop nog wel wat breken, maar toen dacht ik: Cies, steekt u geen muizenissen in 't hoofd; ge zult vanzelf wel zien hoe 't afloopt.

Als ik dan nog goed wat was blijven liggen, kroop ik toch eindelijk uit de veeren om een serieuze spektie in mijn kamer te maken: die schoonen Duitschen officierstenue die daar op eenen stoel gereed lag, was natuurlijk voor mij bestemd. Iemand die in een zoo goed bed geslapen had mee nen fijnen piezama aan, kan toch geen gescheurd pannen vestje aantrekken nie waar?

Kostuum was als voor mij gesneden en, waarachttg. 't stond mij goed, al was ik ook niet erg fier er zoo als een Moffrikaanschen officier uitgedoscht te zien, maar ik kon nu toch niet in mijnen tenue van lansier eens op den kouter gaan wandelen?

Terwijl ik daar zoo door de kamer rond stad en alles goed in 't oog neem, zie ik daar opeens op een tafelke een potret bij een hoop papieren liggen. Ik moest het geen twee keeren bezien

om direét mijnen vogel te herkennen: dat was weer dien ouden garçon uit den Kattenkelder, dezelfde die mij daar te Sint Laareyns de pieren uit den neus wilde halen en daarom zoo op mij aan het los trawanten ging.

Dat potret daar van dien ouden grrçon de café, nu in grooten tenue van Duitsch officier, deed ineens een licht voor mij opgaan: de man was zoo omtrent van mijn grootte, glad geschoren gelifk ik zelf - ge moet weten ik had bij Meetie juist mijnen baard geschoren die al veerteen dagen oud was - en van voorkomen trok hij op mij opnat iemand me van uit de verte voor hem zou nemen.

Dat was hier de kamer van mijn man en ze mij hier voor hem aanzien.

Daarmee was 't raadselken nog niet opgelost: 'k bleef nog nen heelen tijd op dien weer zitten purren en nadenken tot ik ineens riek:

- Cies! nu hebde den vogel op den kop geslagen; ja, dat moet het zijn.

Ziehier hoe het dus volgens mij was aan boord gegaan: Ge weet hoe ik daar aan de Brugsche poort den eersten Duitschen soldaat die achter mij kwam aanzetten in de ponte van Leander deed duikelen en dan zelf door de Lieve weg zwom terwijl de anderen mij bleven

achtervolgen. Hoe ze daarbij te werk gingen kan ik natuurlijk niet zeggen, maar zeker was 't dat die bandieten waren aangevoerd door den lurre die mij nog dien zelfden achternoen in den Brabantdam had herkend.

Was die vent mij nu achterna gesprongen om mij beter bij mijnen kraag te schirren, was hij misschien van 't bootje gestuikt waarmee ze mij achterna roeiden? Dat zou ik natuurlijk niet kunnen zeggen, maar zeker was 't dat er hem een ongeluk moest overkomen zijn. De overgebleven mannen hadden dus naar de Gentsche stadspolitie getelefoneerd om opzoekingen te doen en... ja, de rest die kunde zelf ook wel raden, he? Weette nog van dien nachtwaker die mij daar op den trap van de Sint Antoniuskaai vond zitten terwijl het water uit mijn kleeren drupte? ‘Schweinehund’ zegde ik tegen hem, en gaf hem daarbij een muilpeere dat hij draaide.

'k Moet het bekennen dat ik daarin ongelijk had, maar ge moet bedenken dat ik op dat moment van de kou en de mizerie niet heelemaal meer bij mijnen pozitieven was. In ieder geval, dat waren manieren van een Duitsch officier; is 't te verwonderen dat de kommissair, toen ze hem 't geval tele-

foneerden, direkt dacht dat ik den officier in kwestie was. De rest van de historie verstond ik toen van zelf: de kommissair liet mij direkt los uit mijn cachot, terwijl de Duitschers warme kleeren en een automobiel zonden om mij naar mijn hotel te brengen. En zoo kwam het dat ik, in eenen keer van het Rolleken naar het Posthotel verhuisde, terwijl de man dien ze voorhadden, op dit oogenblik waarschijnlijk tusschen twee waterkens langs de Plezante Veste dreef. Maar van zoo'n vest jen kan ik zeggen dat het alleen plezant was voor Cies Slameur; of dat dien anderen dat even plezant vond zou ik niet durven zeggen. Van daar te Sint Laureyns af, had ik nog een eitje met hem te pellen, maar voor dezen keer schold ik hem dat van harte kwijt.

Zoo was het dus allemaal in eens klaar voor mij geworden; nu moest ik nog maar zien zoo goed mogelijk uit heel dit spelleken te geraken zonder er van mijn pluimen bij te laten. Want ge kunt wel denken: schoone liekens duren niet lang, en als die Moffen eens achter het fijne van de zaak kwamen zouden ze al gauw aan mijn veeren zitten. Hieruit muizen zoo gauw mogelijk zal wel 't beste zijn dacht ik.

Ik liep de kamer nog eens goed

rond, zette de pinhelm op mijn bol, snoerde den slekkestekker aan mijn zij en zoo stapte ik, omgedoopt tot een nieuwe Herr Franz von Schlamur zur Lausenschlocht, den trap af en het Posthotel uit. Toen ik buiten kwam was het een schoonen helderen Novembermiddag; ge moet zoo gelijk ik eenige maanden op den dool geweest zijn om dan te voelen hoeveel goed het u aan 't herte doet als ge zoo dat bleek winterzonneke weer eens door de laatste gele bladeren van de boomen op den Kouter ziet blekkeren. Zie, 't was misschien den eersten keer dat ik dat zoo in 't oog kreeg, maar daarvóór had ik nog nooit gezien dat ons Gent zoo schoon was.

Maar één ding deed mij zeer aan 't hart: 't was dat er daar zooveel van die pinhelmen, in hun lichtgrijzen officiers- en hun luizegrauwen soldatentenue over dienzelfden Kouter zag stappen waar 's Zondags 's avond het muziek van ons vierde lansiers kwam concert geven of waar dat ons regiment op Prinskensdag zoo preusch naar de revue kwam. 't Was al van dat vreemd gespuis wat de klok sloeg: kommandantur langs hier, en pasbureau langs ginder, en daar overal, vóór al die bureaus stonden er heele

rijen automobiels en Duitsche schildwachten; 't was er een geloop dat hooren en zien verging.

't Is waar om u te zeggen dat de Kouter vol Duitsche militairen was, en iederen keer dat ik er eenen voorbij kwam dan was 't nen grooten salut voor Cies Slameur, precies alsof ik Pinhelm II of zijn Kroonprins in eigen persoon was geweest. 'k Moet zggen: in het begin kwam mij dat wel wat aardig voor; 't is voor een simpelen lansier ook geen kleinigheid als hij zoo 'nen Duitschen schildwacht het geweer presenteeren ziet.

Eerst wist ik natuurlijk niet wat doen, maar ik had algauw in de mot dat als een mindere een Duitschen officier salueert deze laatste maar stokstijf doorstapt, precies of hij niets heeft gezien; en dan een militairen salut is zoo al omtrent overal 't zelfde zoodat ik mij met de officieren ook al gauw uit den slag wist te trekken,

Ik deed dus maar alsof ik een bezemsteel had ingeslokt, trok een snuitje of 's Keizers kat mijn nicht geworden was, afijn ik deed mijn best om er maar zooveel mogelijk als een Duitsch officier uit te zien. 't Moet zijn dat ik er wel in gelukte want al de burgers die ik tegen kwam stapten voorbij alsof ze

mij nog niet zagen staan, terwijl bij de simpele Duitsche pinhelmen het respekt te lezen stond.

't Spelleken zou mij nog wel meegevallen zijn had ik maar geweten waar naartoe. Ik was tot aan de Zuidstatie gekomen; 'k zag daar 't plankier waar mijn Meetje heel haar leven lang gezeten had achter haar kraam en waar haar plaats nu leeg was omdat er nog geen ander dan Duitsche militaire treinen reden; ik stapte nog wat verder door tot aan de Lommerstraat, aan den hoek van de Kuiperskaai waar ik in mijnen jongen tijd met appelsienen gevent had voor de menschen die naar den Cirk gingen, en, 'k moet zeggen ik wist niet meer waar verder naartoe.

Want dat was niet alles daar zoo met een Duitsch kostuum op mijn leens door de stad te loopen; de menschen keken mij aan met een gezicht alsof ze zeggen wilden: manneken, dat mijn oogen kogels waren, gij en zoudt gij hier zooveel van uwen neus niet maken

- Zie, Cies jongen, dacht ik, wie had dat ooit van u gepeinst, toen gij daar aan den hoek van de brugge stond te roepen: ‘Drij appelsienen voor ne kluit’ dat gij op dezelfde plaats nog in zoo 'n kostuum zoudt moeten rondloopen!

En ik verstond almeteens dat het mij in mijnen tegenwoordigen staat, nog veel moeilijker zou vallen om ongemerkt weg te komen, dan met een pannen vestjen op mijnen rug waar ik door het slijk en door de morre was gekomen, om naar het koerken negen-en-negentig Meetje te gaan opzoeken daar was nu geen denken aan: heel de gebuurte zou samengeloopen zijn hadden ze maar 'nen Duitschen officier gezien en wat zou het dan geweest zijn hadden ze gezien dat dien officier dan nog Cies Slameur in eigen persoon was! Waar moest ik zoo naartoe? wat moest ik gaan uitsteken?

Zoo peinzend was ik alweer door de Korte Dagsteeg en de Mageleinstraat geloopen. 't Gesal neer van al die kerels begon mij zoodanig de keel uit te hangen dat ik niet beter vroeg dan wat van de straat af te geraken. - Dat we ne keer een goei pinte trippel gingen stekken, hier in 't Tonneken bij Sint Baafs, ofwel nen fermen druppel in de Pluime?

'k Moet nog zeggen dat ik in den broekzak van mijnen grooten tenue ook nen portemonnee gevonden had met eenige schoone pampierkens erin. 'k Was het eerst gewaar geworden toen ik op den Kouter kwam en daar juist naar eenen zakneusdoek zocht. Eerst

verveelde mij dat wel een beetje, he, want als ik dien loeder van een officier wek een ferme smeering had willen draaien, dan was dat daarom toch noch geen reden om ook nog zijnen portemonnee scheef te slaan. Maar ik had hem toch ook niet gezocht, en dan, in tijd van nood mag eeniegelijk doopen, zoo had ik in mijnen jongen tijd in den catechismus geleerd. Ik had toen juist zoonen geweldigen dorst, en ik wist niet waar naartoe zonder eens, zoodat ik op het laatste toch maar besloot mijnen ponk aan te spreken. We zullen maar denken dat het een afkorting is op de oorlogsschuld die al die loeders ons betalen moeten, zei ik bij me zelf.

Ik schiet het Heiligen Geest vaatje in en slier mij de Pluime binnen waar dat het, gelijk altijd rond den noene, vol volk was, Maar krek, gelijk ik de deur open doe, wordt het in heel den café zoo stil dat ge een speld had hooren vallen: maar 't was geen mensch die er naar mij omkeek, maar iedereen schoof op zij om mij door te laten. Ge zult met mij moeten bekennen dat dat geen plezierige manier is om ergens 'nen druppel te gaan drinken; ook heb ik misschien van geheel mijn leven zoo beschaamd niet gestaan gelijk op dien

moment, precies of ik geen drij kon tellen.

Afijn, ne mensch moet het nemen gelijk als 't komt: 'k zoek mij een tafeltje uit waar dat niemand aanzat, en 'k doe teeken aan Mietje van mij nen *plumet* in te schenken. Zie nog nooit heeft er mij 'nen druppel zoo slecht gesmaakt:

't Was of er daar wel honderd man in mijnen rug te kijken zat; 'k wist niet wat doen of wat zeggen, hoe mij te gebaren, waar mee mijn handen of met mijn voeten te blijven; 'k wist met heel mijn lijf geenen blijf meer en 'k voelde dat ik een kleur kreeg gelijk een rooien biljartbal.

Mijn glazeken was nog niet vol geschonken of ik hoor den heer die achter mij zit roepen:

- Mietje!

Hij betaalt en staat op, en 'k hoor hem nog tegen den baas zeggen, als hij deur gaat:

- Salut, patron!

Hij was nog maar reskens de deur uit of twee kalanten, in den hoek van de zaal, staan op en trekken er ook uit; dan nog twee, en nog eene, en nog eene. En zoo, nog geen tien minuten later, zat ik daar geheel alleen in den doodverlaten café. Ge zult moeten toe-

geven dat het niet erg plezant is voor iemand gelijk ik, die altijd op gezelschap ben gesteld geweest.

'k Bestelde mij nog nen plumet om mij met al die mizerie nen riem onder 't hart te steken, lapte hem in éénen keer naar binnen, smeet mijn eens op tafel neer en pakte dan mijn biezen maar.

Nu weet ik niet of gij in uw leven veel plumet gedronken hebt, maar ge zult dan allicht weten dat iemand die er zoo twee op ziin nuchtere maag heeft, gelijk het op dat oogenblik met mij het geval was, al een ferme lading naar binnen heeft. Toen ik dus weer in open lucht kwam, voelde ik mij een geheel ander mensch. 'k Vond dat het leven nog zoo slecht niet was, dat iemand met een Duitschen officierstenue zich toch nog al amuzeeren kan, dat iemand die zoo'n afkorting op de Duitsche oorlogsschatting in zijnen zak heeft er dan ook maar van profiteeren moet, en zoo nog veel dingen van denzelfden aard meer. Ik stak dus mijnen kop in de lucht en de borst vooruit en begon al een beetje te denken dat ik misschien wel serieus een Duitsche officier kon zijn.

Ze hebben mij daar in de Pluime wel slecht ontvangen, dacht ik, maar dat en

is geen reden om het elders niet ne keer te beproeven. Komen wij er vandage niet, dan komen we er morgen, maar 'k wil in een Gentsche herberge komen, waar dat de menschen een beetje vriendelijker zullen zijn. We zullen ne keer naar het Galgenhuizeken gaan zien of het trippelbier daar nog zoo goed is als voor den oorlog. Daarna trek ik de Korenmarkt over naar de Groenselmarkt, het Galgenhuizeken binnen, en ik roep:

- Patron, geef mij een pinte trippelbier!

Toen de baas mij zoo in 't plat Gentsch hoorde beetellen, meende ik dat hij bijkans een appelflauwte kreeg. Hij was zoo veraltereerd dat hij zijn schenkblad vol glazen haast op den grond liet vallen en in den eersten tijd geen woord kon spreken. 't Was of er daar 'nen donderslag midden in den café was gevallen; ook de verbruikers keken mij aan alsof ze van de hand Gods geslagen waren.

Eindelijk vraagt de patron:

- Wel, wel, wel, menhiere toch, zijnder in Duitschland velen die zoo goed Gentsch spreken of gij? Of heeft menhiere vroeger nog te Gent gewoond?

't Was toen eerst dat ik snapte wat

een beestigheid ik had gedaan met hier Gentsch te spreken. Ne mensch moet maar zat zijn, he, om den dwazerik uit te hangen? Gelukkiglijk was ik dadelijk met een antwoord klaar:

Wij in Duitschland kennen alles! en het Gentsch wordt daar op de Universiteit geleerd.

Maar de patron zei geen woord meer; hij ging achter zijnen toog staan en deed alsof hij door het venster keek, terwijl ik nog twee verbruikers, binnensmonds hoorde zeggen:

- Dat is zeker ook weer een van die smeerlappen die ons hier jaren lang afgespionneerd hebben en nu teruggekomen zijn om ons te verraden. Hij moest beschaamd zijn om zich zoo te laten zien.

Daarmee stonden ze op, betaalden en gingen de deur uit. Toen was het wederom hetzelfde gelijk in de Pluim. Den een na den andere pisten al de verbruikers weg en na vijf minuten zat ik daar weer moederziel alleen. Nu is het Galgenhuizeken wel zoo groot niet als de zaal van Pluime, maar als iedereen u daar zoo op de vier muren laat zitten kijken, dan krijgt ge zoo het gevoel alsof gij geheel verlaten zijt, verloren geloopen in de woestijn... Nu ge zult wel weten, he, dat ze daar in

de woestijn altijd lijden van den fellen dorst: ik pak nog twee, drij pinten trippel achter mekaar en zoo, met de volle lading, trap ik het af.

'k Moet het zeggen gelijk of het is: toen ik dezen keer weer onder de lucht kwam was het nog een ander spel dan toen ik uit de Pluime kwam: de huizen op den hoek van de Hoogpoorte en van de Lange Munte hadden ruzie met mekaar en 't was ieder oogenblik of ze op elkander gingen stuiken, of wel voorover wilden vallen op het plein, en ander momenten was het weer of huizen en boomen en voorbijgangers, allemaal in 't ronde draaiden, precies gelijk met de foor een paardjesmolen op Sint-Pietersplein.

Als ik daar eenige minuten over had nagedacht, verstond ik dat het de boomen niet waren, maar wel dat het mijnen kop was die draaide, en 'k zegde:

- Cies, jongen, ge zijt zat, maar houdt uw fatsoen: 't zou den eersten keer niet zijn dat er zoo iets met nen Duitschen officier gebeurt.

En 'k hield mij stijf.

Maar met al dien ambras begon ik lastig te worden; 't was al zoo moeilijk voor mij rechtop te gaan, en dan die huizen die aan 't dansen waren, en die menschen die naar een anderen kant

uitkeken... 't maakte mij allemaal zoo kwaad gelijk een spin. Toen ik op den hoek van de Lange Munte de twee kalanten uit het Galgenhuizeken zag staan, hadden dezen niet veel moeten zeggen, of ik had hen een flinke smering gedraaid; maar ze zegden niets, ze keerden mij den rug toe en gingen hunnen weg.

Dat maakte mij nog kwader, maar ik kon die menschen toch niet achterna loopen om ruzie met hen te zoeken, niet waar?

De kleeren maken den man, zei mijn Meetje altijd. Tot mijn schande moet ik bekennen dat ik dat zelf ook ondervonden heb, want zoo stillekens aan begon ik mij heelemaal gelijk een Duitsch officier te voelen: ik begon al even veel pretentie te krijgen en even veel van mijnen neus te maken.

Terwijl ik die twee menschen nog na keek vloog ik met mijn gezicht bijna tegen een lanteernpaal. Dat komt er van, als het wandelen u zoo lastig valt. Gelukkig kwam er daar juist een koetsier voorbij: dat was mijn affaire!

- Hier Schweinehund! roep ik hem toe.

De man gebaarde eerst of hij niets hoorde, maar toen ik bleef brullen en met mijnen sabel begon te kletteren,

moest hij wel niet een zuur gezicht blijven stilstaan om mij in zijnen bak te laten kruipen,

't Was een koetsier die ik nog kende van den tijd toen ik zelf nog met mijnen taxi aan de Zuidstatie stond, want ge kunt wel denken, een chauffeur kent ook al de koetsiers van de stad; maar de vent zelf had zeker nooit gedacht dat de Duitsche officier die nu tegen hem aan het vloeken was, niemand anders was dan Cies Slameur, die daar zoo lang op het Statieplein maar eenige honderd meters van hem had gestaan.

Omdat ik zelf in mijnen tijd Duitsche voyageurs genoeg had vervoerd had ik genoeg van hun tale geleerd om mij nu ook uit den slag te trekken: Schweinehund, trinkgeld, ja, nein, als ge die woorden en nog maar een stuk of twee drij ander daarbij kent, dan kende ook genoeg Duitsch om daarmee de wereld rond te reizen.

'k Deed mij dus eerst naar den Rubens brengen om daar ne keer flink te dineeren: 't was nu al late geworden en mijnen beer begon geweldig te grollen en 'k begon nu ineens het leven weer zoo plezant te vinden dat ik het toch dood jammer zou vinden om van honger te sterven vooral als gij daar toch met uw zakken vol geld zit.

Bij een goeden diner past ook een goei flesch; en ik dronk er niet één maar twee; maar ziet, hoe meer ik dronk, hoe meer Duitsch ik mij begon te voelen: ik zocht uzie met iedereen, vloekte tegen de garçons, schold op de garçons, afijn: 'k begon zelf te meenen dat het gebeurd was.

Als dat lang genoeg geduurd had kroop ik weer in mijn voiture om mij een beetje door de stad te laten rijden, juist gelijk ik zelf vroeger zoo dikwijls met de vreemden had moeten doen als zij de stad wilden afzien: iedereen zijnen toer dacht ik; leven de mannen van 't goed leven en wie 't breed heeft, kan 't breed uithangen, gelijk mijn Meetje altijd zei.

Maar ik profiteerde er niet van, want na een tijdje viel ik in slaap en daar mijn koetsier zijn mond niet open deed, moeten wij zoo wel de half stad rond gereden zijn zonder dat ik van iets wist. Na een tijdje werd ik weer wakker van de kou, want het begon tegen avond te worden en 't was al laat in 't jaar ook, 't werd dus tijd om mij van binnen te verwarmen en ondertusschen eens goed na te denken over wat er mij te doen stond, want tot nu had ik mij altijd laten gaan, op goed valle 't uit, in de hope van, gelijk

een echte Gentenaar. op 't laatste toch weer op mijn pooten te recht te komen.

Mijn koetsier had het ondertusschen met mij niet onder de markt: ik schold hem zijn huid vol, stak iedere minuut mijn revolver onder zijn neus; afijn ik gedroeg mij gelijk alleen maar een Duitsch officier zich gedragen kan. Hij moest mij van den eenen café naar den anderen rijden, en, altijd tot mijn schaamte moet ik het zeggen, hoe later het werd, hoe minder deftig dat de cafés waren die ik op ging zoeken. Als 't bier in de mensch loopt, loopt het verstand er uit, zei mijn Meetje altijd: 't was of ik geen meester over mij zelve meer was, maar wel dat kostuum dat ik op den rug had. En omdat ik met dat kostuum in de deftige huizen geenen aftrek had, moest ik het maar in kroegen probeeren.

Zoo rolde ik den heelen avond van de eene kroeg naar de andere: ik dronk bockskens en stout, en whiskey en champagne en walste op de maat van mekanieke pianos, waar ik den eenen kluit achter den anderen in moest steken. Daar waren nog wel ander Duitsche officieren, maar die waren allemaal al zoo zat als ik zelf, als ze nog niet zatter waren, zoodat ze mij

dus niet erg met vragen konden lastig vallen.

Een enkelen keer toch zat ik in mijn klein schoentjes: 't was in een kroeg van de Belgrade-straat: ineens gaat de deur open en wie komt er daar binnen? Niemand anders dan Gielen met zijn olie-koeken; ge weet wel, Gielen, den konkurrent van Tchoek-tchoek, die alle cafés afloopen om met olie-koeken, noega en anderen brol te leuren.

Gielen had in zijn leven te veel tegen gekomen om zich zelfs van Duitsche officieren te laten afschrikken: hij gaat den café rond, leurt hier wat en verkoopt daar wat, maar bij mij gekomen, wacht hij een beetje, beziet mij ne keer, en kijkt mij dan steil in mijn oogen, en 't is mij precies of ik op zijn gezichte lezen kan:

- Gij, manneke, ge moet gij geenen ouden aap muilen leeren trekken; Gielen is nog zoo stom niet of hij er uit ziet en als ge meent dat hij u niet herkend en heeft dan zijde 't leelijk mis hoor...

Maar zeggen deed hij niets; op zijn duizende gemakken deed hij den toer van den café, en dan voor de deur achter zich dicht te trekken met zijn: Bonsoir messieurs! merci bien, keek hij nog nen keer naar mijnen kent

uit, als wilde hij mij weer in 't partikulier doen verstaan dat hij mij toch had herkend.

Zie, dat avontuur met Gielen, gaf mij zoo omtrent een koud bad op mijn lijf. 't Zal maar best zijn hier niet te veel tijd te verliezen dacht ik; maar peinst ne keer aan mijn koleire als ik buiten kom en zie dat Gielen daar met mijnen koetsier staat te klappen.

- Wat doede gij hier, Schweinehund? bas ik hem toe.

- Wel meniere! zegt de koetsier, 'k koop ekik 'nen oliekoeke; 'k en hê ekik nog nie gegeten en ik heb u nu al den geheelen dag moeten rond rotsen; peinsde gij misschien dat ik kan leven van den hemelschen dauw?

Daar viel natuurlijk niets op te zeggen, maar juist als wij de Vlaanderenstraat inrijden meen ik daar onder het licht van een lantaarn twee typen te herkennen die ik nog meer had gezien, en wel niemand anders dan mijn ouw bekenden van uit het Galgenhuizeken,

- Cies, jongen: 't is look in den meersch! peinsde ik dezen keer, hoe zat ik ook was.

Alleenlijk had ik het al te ver zitten om mij daar nog meer om te bekommeren; ik bleef dus maar voort van den eenen café naar den anderen rijden,

zoolang tot ik eindelijk zelf niet meer wist waar mijn koetsier mij naar toe bracht. Wij hadden zoo al een heelen tijd lang gereden, en 'k was opnieuw in slaap gevallen, als ik ineens wakker schiet bij 't voelen dat de voituur stil staat.

Ik ben zelf koetsier geweest en ik ken mijnen weg: zoo zag ik direkt dat wij op den Kortrijkschen steenweg moesten zijn een eind weg den ouden barreel voorbij, zoo omtrent waar vroeger de Expositie heeft gestaan.

- Hier, Kerl, Schweinehund, was is das?

Maar mijn man liet mij niet verder spreken: hij springt zijnen bok af, pakt mij vast bij mijnen kraag, terwijl hij mij uit de voituur sleurt:

- Zeg ne keer, zathoofd. geen praat hier, he? Ge hebt nu genoeg van uwe jan gemaakt. Geef mij mijn cens, vuile spioen, als ge niet wilt dat ik uw hoofd van uw ribben slaag.

En terwijl hij nog bezig is, schieten de twee bekenden van het Galgenhuizeken uit den donkeren ook nog bij, ze pakken mij vast en geven mij daar een taffeling die ik nog zoo licht niet vergeten zal. Ik weerde mij wat ik kon, maar wat wil een mensch doen tegen drij: ze sloegen mij bont en blauw; ik

zag wel duizend sterrekens dansen; ze peperden het mij zoo geweldig in, dat ik op 't laatst niet anders meer dan roepen kon:

- Jongens, en slaat toch zoo zeere niet; 'k ben 't ekik: Cies Slameur, ge kent mij wel...

- Watte? Slameur! we zullen u slameuren dat ge geen zon of maan meer ziet!

En daarmee begon de vetting opnieuw. Eerst als ze me halfdood hadden geslagen en mij zoo fel hadden ingepekeld dat hun armen moe waren van het slaan, gaven ze mij nog nen schop tegen mijn achterwerk, met den afscheidsgroet:

- Daar vuile spioen!

Dan sprongen ze alle drie in de voituur; de koetsier lei de zweep over zijn peerden en zoo, in vollen galop, reden ze weg naar de stad.

XII. - Gelijk Robert en Bertrand

Hoe lang ik daar zoo half lam geslagen, tegen den grond bleef liggen zou ik niet met zekerheid kunnen zeggen, maar na een tijdje raapte ik al mijnen moed bijeen en pikkelde weer recht zoo goed en zoo slecht als het ging. 't Eerste wat ik deed was mijn armen en beenen te voelen of ze mij die niet kapot geslagen hadden, maar Goddank, ik bracht het er heelhuids af.

Toen ging ik mijnen pinhelm opzoeken, die daar geblutst in de greppe was gerold; ik bracht mijn kleeren wat in orde en zette mij toen neer op den kant van de gracht om verder na te denken over grootheid en verval, gelijk ze dat noemen in de feuilletons van de gazetten.

Ik kon daar jnist een tijdje lang hebben gepeinsd over mijn bitter lot, als ik in eens op de verte van den Kortrijkschen steenweg een lichtje zie aankomen dat langs om grooter wordt, zoodat ik algauw den phare van een automobiel verkennen kon.

't Moet zijn dat ze met dat alles den Pruissischen officier nog niet genoeg uit mijn kleeren hadden geklopt, want nauwelijks had ik dien automiel in het oog gekregen, of daar schoot mij een gedacht in den kop:

- 't Mag zijn wie dat wil dat er daar in dien auto zit, maar ze zullen mij terug naar Gent brengen. Die lotsooren hebben mij half dood geslagen, en als ze meenen dat ik mij voor den aap laat houden, zijn ze 't mis.

Daarmee ging ik een beetje ter zij van den weg staan, en als de auto dicht genoeg was haal ik mijnen revolver uit, dien ik gelukkiglijk in den greppel nevens mijnen pinhelm had weer gevonden; ik stap naar voor en ik roep:

- Halt!

De auto stopte direkt, maar stel u voor mijn verwondering en mijnen schrik als ik zie dat er twee Duitsche officieren in zitten! Ik meende dat de grond onder mijn voeten weg zonk.

- Cies jongen, ge zijt er aan; ze hebben u bij uw lurven en dezen keer zijde een vogel voor de kat.

Maar de officieren schenen aan zoo 'n manieren veel meer gewend dan ik zelf: ze salueeren, en een van hen springt uit de voituur en doet het portier open om mij te laten instijgen.

't Moet zijn dat de geleende pluimen die ik draag, aan een oppergaai behooren, want anders zouden die Moffen zeker niet zoo vriendelijk voor me zijn. Ze moeten mij voor nen inspekteur van 't een of 't ander houden, dacht ik nog.

Ik had heel dien dag mijn rol zoo goed gespeeld dat ik dus ook dezen keer nog niet al te zeer in nesten zat, al voelde ik ook wel hoe mijn positie ieder oogenblik moeilijker werd. Maar de aanhouder wint, en zoo lang als er leven is, is er hoop, dacht ik; ik heb al voor ander vuren gestaan, en zoolang ze mij niet bij mijnen kraag pakken geef ik het nog niet op, dacht ik. En toen een van de officieren, mij dan ook in het Duitsch een heelen hoop uitleggingen begon te geven, waar ik natuurlijk geen gebenedijd woord van verstond, antwoordde ik maar stout en kort weg:

- Ja! ja! sjoon goet!

Ons reis duurde gelukkiglijk niet zoo lang dat ze mij met veel vragen hadden kunnen lastig vallen; wij reden Maltebrugge voorbij naar Westrem Sint-Denijs om daar rechts af te slagen naar het koersplein.

't Was nog geen vier maanden geleden dat ik, met de koersen van de

Gentsche feesten voor den laatsten keer hier was geweest, maar welk een veranderingen in dien tijd! Heel 't plein was met pinnekensdraad afgezet en overal daar rond stonden groote hangaars, zoover ik in den donkeren zien kon.

De auto hield stil, mijn twee vrienden sprongen naar beneden, deden mij weer 't deurken open; we moesten twee drij schildwachten voorbij die ons allemaal 't geweer presenteerden en zoo, ik, Cies Slameur in de midden stapten wij alle drij het Sint Denijsplein op.

't Was toen eerst dat ik zag wat de Duitschers hier hadden uitgestoken en wat er van nacht aan den gang was. Ze hadden hier een vliegplein gemaakt en onder de elektrieke booglampen en de zoeklichten die heel het plein beschenen stond daar het een machien achter 't ander allemaal gereed om uit te vliegen.

Zie, 'k zal maar zeggen gelijk 't is: zoo iets had ik nog nooit gezien: al die machienen daar in den halven donkeren, met hun machienwerk, en hun schroeven, en hun koperdraad die hier en daar schitterde gelijk goud in den nacht; en die vliegeniers in hun pelsen gekleed die daar overal rond liepen

om hun machien voor den laatsten keer na te zien; en dan die zoeklichten die daar groote witte strepen op den donkeren hemel vaagden... zie, dat allemaal was schoon om zien. En als ik daarbij bedacht dat al die mannen die ik hier zag rond loopen, dien zelfden nacht hun leven gingen riskeeren, om ons eigen mannen, mijn eigen vrienden van 't vierde lanciers misschien, te gaan bombardeeren... zie, ik werd er van koud als ik er aan dacht; ik kreeg er kiekenvleesch van en ik voelde ineens hoe heel de rest van mijn zattigheid verdween.

En ge hadt maar eens moeten zien hoe stil, hoe regelmatig daar alles te werk ging, omdat er uw bloed van stil zou staan: de machienen stonden daar 't een achter 't ander gereed; meest allemaal groote tweedekkers met twee plaatsen: van vóór den vliegenier, en daar achter nog een plaats voor een mitrailleuse terwijl er een heelen paternoster bommen van onder aan het machien bengelden. Als de vliegenier zijn machien een laatsten keer had nagezien, kroop hij op zijnen stoel, de mitraljeur hem achterna. Twintig man onder het kommandement van ne veldwever spanden zich aan 't machien; de schroef werd aan het draaien gezet,

op een drafken sleurden de mannen het machien den hangaar uit en het, plein op en met een kleinen aanloop rees de groote donkere roofvogel in de lucht, terwijl de zoeklichten hem een tijd lang als een witte plek op den zwarten hemel volgen bleven.

Ja, 't was schoon om zien, en schrikkelijk ook.

Ik was er zoodanig van aangedaan dat ik er mijn eigen positie bijna geheel bij vergat.

De twee officieren die bij mij waren schenen dat allemaal te inspekteeren en tot in de puntjes na te zien. Van tijd tol tijd vroegen ze iets aan een vliegenier, knikten ne keer of wezen iets aan een machien. Ik zei niets, 'k moet u niet explikeeren waarom; als ze tegen mij spraken dan knikte ik maar en zegde binnensmonds:

- Ja, ja!... goet!... goet!... hm! hm!

Maar ik hield mij goed: ik keek ne keer naar de vijzen of ze goed vastzaten, trok eens aan de ijzerdraden of ze goed spanden: ge moet precies geenen vliegenier zijn om te weten dat een vijs vast moet zitten en hoe zeer een draad spannen moet. Maar met de moteurs was ik nog beter op mijn gemak: ge weet, ik was chauffeur van stiel, he, en

ne moteur blijft ne moteur, is 't er dan oenen van 'nen taxi of van een vliegmachien; en 'k mag zeggen dat er weinig chauffeurs zijn die hun moteur zoo goed kennen sls Cies Slameur.

Hier was ik dus in mijn element: 'k zag direkt wat iederen moteur weerd was, wat er hier of daar aan haperde, en zoo iets wist ik direkt aan mijn manieren te laten zien zonder dat er een woordeken Duitsch voor noodig was. De twee officieren die bij mij waren kregen direkt een hoogen dunk van mij, en 'k zag wel dat ze moesten peinzen:

- Dat is er een die niet veel zegt, maar hij is er zooveel te bekwamer om.

En ieder keer dat ik zoo een machien had ‘nagezien’ gaf ik teeken met mijn hoofd dat hij vertrekken kon en kwam weer bij mijn twee officieren met mijn handen op mijnen rug, terwijl ik op en neere wandelde precies gelijk Napoleon op het slagveld na de overwinning.

Zoo stond ik weer een vliegtuig na te zien, toen er mij in eens een schitterende gedachte in den kop schoot.

Hebde gij ooit *Robert en Bertrand* gelezen?

Ge moet niet lachen omdat ik dat vraag want ge zult zien dat ik heel serieus spreek.

Omdat ne mensch 's winter avonds al niet weet wat doen, had ik zes kilos lektuur gekocht. En 't heeft mij niet gespeten, want we hebben er veel plezier van gehad: iederen avond leesde ik luidop voor Meetje omdat zij zelve niet goed meer ziet; zoo kwam er iederen avond een gebuur meer naar mij luisteren, zoodat op 't laatst 't half Luizengevecht, en later ook half het koerken negen en negentig naar mij luisteren kwam.

Om dan op mijn verhaal terug te komen, daar in Robert en Bertrand gebeurt het op een zeker moment dat de twee lustige vagabonden zoodanig in 't nauw gebracht zijn dat iedereen ze u zeggen dat ze zeker in de handen van de gendarmen gaan vallen. En dan gelijk ge wel weet, in eens, rats, zijn ze weg per lochtbal en schuiffelt gij er maar achter,

Dat was 't, wat mij ineens in 't hoofd schoot terwijl ik daar vóór dat vliegmachien stond.

- Wat dat Robert en Bertrand gedaan hebben per ballon, waarom zou ik Cies Slameur dat niet kunnen per vliegmachien?

Mijn haring braadde hier toch zoo goed; ze namen mij toch allemaal se-

rieus: dan het maar riskeeren ook; dobbel of kwijt.

Ik stond nog altijd mijnen moteur na te zien: nevens mij stond de vliegenier, geheel gereed in zijn pelsfrakt mij naar de oogen te zien of ik konten; was.

- Goet, seer goet! zeg ik, en ik klop hem op zijnen schouder.

De mitrailleur stond daar neven, al even in den weer: met zijnen pelsfrak op het machien geworpen.

Ik doe hem een gebaar met mijn hand van stil te blijven, alsof ik zeggen wil:

- Wacht maar vriend; we zullen wij dat wel eens doen.

Daarmee schiet ik zijnen frak aan: spring op zijn zitplaats, en doe met de hand teeken aan den vliegenier van er ook maar op te kruipen, terwijl ik van uit de hoogte, met een breed gebaar, de twee officieren het afscheid toe wuif zoowel als aan den verbluften mitrailleur. Ge had ze eens moeten zien:

- Dat is ten minste nog een inspekteur, stond er op hun gezichten te lezen; die kent zijnen stiel en 't is bij ondervinding dat hij weten wil of alles in den haak is.

Maar de mannen hadden het machien

al beet gepakt: een kort bevel van den veld wever en ze sleuren ons den hangaar uit: achter ons ronkt de schroef luider en luider, zoo hard dat hooren en zien vergaat, we rollen het plein op; 'k voel heel het gedoe onder mij trillen, twee, drij schokskens, en in eens... frrut... ne geweldige snok... en we zijn de lucht in.

- Ja, zie, dat is een aardige impressie als een mensch voor het eerst aan 't vliegen is!

Eerst wist ik niet goed wat er met mij gebeurde; 'k geloof dat ik een beetje duizelig werd, maar met den donkeren kon het geen kwaad en 't ging direkt over; toen was 't zoo omtrent hetzelfde gevoelen alsof ge in een auto zoudt zitten die in helsche vaart over de baan stuift maar altijd voort, zoodat ge niet weet waar ge 't hebt.

'k Geloof dat ik eerst mijn zinnen niet goed bijeen had, want ik keek almaar door naar beneden naar het plein waar de lichtjes langsom kleiner werden tot er op 't laatst niets anders meer dan een lichtende plek te zien was. Daarna zag ik nog een tijd lang de witte straal van het zoeklicht dat ons volgen bleef en in die flauwe klaarte bleef ik almaar door kijken

voor mij naar den ronden rug van den vliegenier in zijn pelsen; de koperen draden die ronkten in den wind, al bijna zoo hard als den motor zelf, en vlak voor mijn voeten den blinkenden rand van den benzine-bak.

- Ja, dien benzine-bak, he? die moest mij redden.

Want zoo langzamerhand begonnen mijn zinnen weer te keeren en kon ik mij een klaar gedacht van mijn positie vormen. Mijn plan was klaar in mijnen kop en ik had het moeilijkste van mijn werk achter den rug. We stoven in volle vlucht vooruit en volgens mijn berekening zou het maar enkele minuten meer aanloopen voor wij boven de liniën kwamen, boven *ons* liniën, waar ons piotten het vaderland in zakskens scheppen en waar ik wel ergens de vrienden van het vierde lansiers zou wedervinden.

Wat er dan nog te doen bleef was zoo gemakkelijk dat een kind het wel zou hebben uitgedacht: ik moest maar een gat boorden in den benzine-bak en lijk de olie weg zou loopen, zoo zouden wij zachtekens neer komen, te midden van de vrienden. Ondertusschen haalde ik mijn revolver voor den dag om daarmee desnoods mijn vliegenier respekt in te boezemen; toen eerst zag ik

dat dat speeldingsken bij de taffeling die ik had opgeloopen zoo leelijk tegen de kalseien was gesmakt dat ik er onmogelijk mee schieten kon. Maar dat gaf niets: ne revolver moet zelfs niet kunnen schieten om schrik in te boezemen; hij had zoo van avond al een eersten keer dienst gedaan en zou dat ook nog wel een tweeden keer kunnen.

Ik was juist zoover met mijn gedachten, toen ik in eens, beneden ergens een licht zag opgaan en groote witte strepen over den hemel trekken.

- Goed zeg ik; daar zijn de zoeklichten, het spel gaat beginnen.

We waren, gelijk ik gezegd heb, met een heel bende van die Duitsche vliegmachienen vertrokken. Al gauw hadden ze ons beet:

Eerst beneden ons een rood puntje en dan hierboven in de lucht de roode ontploffing van een schrapnel ergens in de verte. We waren dus al over de frontlinie.

- Cies, nu is het tijd.

Ik haal mijnen lierenaar voor den dag, buig mij voorover zooveel ik kan en geef eenen fermen steek in den blekken benzine bak.

Maar ons Belgische kanonboeren zijn niet pluis: ze hadden ons eindeiijk

onder den straal van een zoeklicht gekregen en nu begonnen de schrapnels veel dichter rondom ons te ontploffen: eerst een eind weg links, toen onder ons, maar langs om dichter zoodat wij eindelijk de kogels rond ons hoorden fluiten.

Nu moet ik zeggen dat mijn vliegenier een knappen kerel was: een die zijn stiel verstond: hij doet het machien links en rechts zwenken, omhoog wippen en weer duikelen, alles om aan de schrapnels te ontsnappen die hij op ons af ziet komen. In eens zie ik hoe dat hij zich naar mij omwendt, mij iets toeroept en dan begint geweldig gebaren te maken.

- 't Is er, zeg ik. hij heeft het in den mot dat we zakken: hij zal meenen dat er een kogel door den benzine-bak is gegaan.

We zakten, ja, eerst stillekens, dan sneller en sneller, zoodat ik al gauw mijn herte vast hield uit schrik dat ik op 't laatste nog zoo plat als een vijge te pletter zou vallen.

't Was maar goed dat dien Duitscher zijn machien in handen had: we zweefden 'n tijdje en dan, terwijl de ontploffingen iederen minuut geweldiger werden en dichter kwamen, zakten we in glij-vlucht zachtekens naar beneên.

In eens 'nen schok, een geweldig gekraak, en met een bloedneus stuikte ik naar beneden; ik viel van mijn zitplaats af en viel daarmee ook van mijnen stek in den dubbelen zin van het woord.

Als ik een minuut later weer bij kwam, waren eenige Belgische jassen bezig mij van onder het machien te halen; mijn vliegenier zat al met zijn hoofd in een verband tegen een boomstam geleund terwijl een brankardier hem een scheut jenever tusschen de tanden goot om hem wat op te knikkeren.

- Zeg, maatje, laat er nog wat in, he, en als ge ermee gedaan hebt, geeft ze ne keer over, want ik heb ook wel slok verdiend,

Toen de jassen, mij zoo plat Gentsch hoorden spreken, was 't alsof ze van den donder geslagen waren; ze hadden mij, aan mijnen tenue, natuurlijk voor een Duitsch officier gehouden en wisten nu niet wat er gebeurde.

Maar toen ik hun vertelde dat ik Cies Slameur hiet, geboortig van Gent, soldaat van het vierde lansiers, en na wat al wondere avonturen ik hier was neergekomen, wilde geen mensch mij gelooven.

- Watte, Cies Slameur? Cies de

Leugeneere wilde zengen zoo antwoordde mij de kaporaal van de mannen die mij hadden opgeraapt.

Ik had hem goed alles te vertellen, hij geloofde mij niet, en 'k moet het eerlijk bekennen, had iemand anders mij zoo'n wonder avonturen verteld, ik had hem misschien ook niet geloofd. zoo werd ik van de kaporaal naar de Zergeant gezonden, van de sergeant naar den adjudant, van den adjudant naar den lutenant, van den lutenant naar den kapitein, van den kapitein naar den kommandant, van den kommandant naar den majoor en van den majoor naar den kolonel. En iederen keer moest ik mijn avonturen in 't lang en in 't breed vertellen, en alweer was er niemand die mij gelooven wilde. En als toppunt van ongeluk, ik werd nog in den bak gestopt tot ze mij den volgenden dag naar het vierde lansiers zouden kunnen brengen om te zien wat er dan eigenlijk met mij aan de hand was.

Zoo kwam ik dan, den volgenden morgen, tusschen twee gendarmen, te Zoetenaai waar mijn vroeger vrienden uit de Kazerne van de Keizersstraat toen juist gekantonneerd waren. Daar waren er nog altijd eenigen overgebleven die mij daar hadden gekend, die wisten hoe 't mee mij vergaan was te

Sint Laureyns, en die dus gedeeltelijk konden inslaan voor de waarheid van hetgeen ik hier vertel.

Sindsdien heb ik, aan al mijn vrienden en kennissen de wondere avonturen die ik heb beleefd, zoo dikwijls moeten verhalen dat ik ze nu van buiten ken. Maar omdat mijn vrienden mijn avonturen verder hebben rond verteld, hebben die er hier en daar wel eens iets van het hunne bijgedaan, zoodat er over mij nu vertelselkens in omloop zijn, die geen enkel serieus mensch gelooven zal.

Daarom, omdat ze mij niet voor nen blageur, niet voor nen Cies de Leugeneer zouden aanzien, en ook omdat ze mij met hun eeuwig vragen niet meer zouden lastig vallen, heb ik hier mijn echte, zuivere en waarachtige avonturen zelf verteld. Zoo kan iedereen weten hoe het ermee gestaan en gelegen is, om zelf de waarheid van de feiten te gaan onderzoeken als hij wil.

En als er, in mijn soldaten of in mijn burgersleven, mij nog eens iets overkomt dat de moeite weerd is, dan moogde zeker zijn, dat ik het u even simpel en even oprecht zal vertellen.

Zoodus, salut, en tot den naasten keer

SLOT